

CSENDŐRSÉGI LAPOK

SZERKESZTI PINCZÉS ZOLTÁN SZÁZADOS

ELŐFIZETÉSI ÁRA: Egész évre 8 K, Fél-
Évre 4 K, Negyedévre 2 K aranyértékben

Megjelenik
havonta kétszer

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
Budapest, I., Országház-utca 30.

*Hiszek egy Istenben, hiszek egy hazában,
Hiszek egy Isteni örök igazságban,
Hiszek Magyarország feltámadásában.*

Amen.

Mult és jelen.

A nagykatái örsön megtörtént állítólag, hogy a csendőrök bántalmaztak. Ujságokból vesszük a hírt, olyanokból természetesen, amelyek kapva kaptak a nekik való híresztelésen s hasábokon keresztül gyártották a részleteit annak, hogy és miként „verték beteggé” a csendőrök egyeseket, akik a kezeik közé kerültek.

Nem a mi dolgunk az igazságtétel, nem is kutatjuk tehát, hogy mi igaz a hírből és mi nem. Nyugodtak vagyunk és nyugodt lehet mindenki, ha bebizonyul, hogy visszaélés történt, a megtorlás nem fog elmaradni.

Mindig elítéltük és elítéljük védtelen emberek bántalmazását, mert azt nemesak törvénybe ütköztetjük, hanem etikailag is súlyos hibának tartjuk. A csendőr kezében levő hatalom az állampolgárok személyének és testi épségének megvédésére és nem veszélyeztetésére szolgál s ha valaki vétett a törvény rendelkezése ellen, a megtorlás a törvény és nem a csendőr kötelessége.

Hogy egy ilyen nagy testületben, mint a mienk, itt-ott megbotlik valaki és hibát követ el, az természetes és elkerülhetetlen. Ahol ember van, ott gyarlóság is van s balgaság volna azt hinnünk, hogy sorainkban az Istennek csupa tökéletes, hibátlan, teremtménye él. De azt nyugodtan állíthatjuk, hogy hozzáértő erkölcsi és szellemi neveléssel, sőt ahol kell, szigorral is, a hibák és botlások számát az emberileg elérhető legkisebb mértékre szállítottuk le, senkinek sincsen tehát joga ahhoz, hogy — miként azt némely ujság tette — egyesek hibáihoz az egész testületet érintő következtetéseket fűzzön. Különösen tiltakozunk pedig az ellen a beállítás ellen, amellyel az egyik reggeli lap az eset kapcsán a régi csendőrerények kipusztulása felett kesereg.

A szóban forgó ujság az elismerés és dicséret hangján, mézbe mártott tollal ír arról, hogy a magyar csendőrség milyen — volt. Rólunk, a mai csendőrségről csak annyi a mondanivalója, hogy hadi lábszárvédőben és táborizöld zubbonyban járunk. Többet aztán se jót, se rosszat nem ír hozzá, — csak éppen a hírt a nagykatái örsről. Nem kell sok sütnivaló hozzá, hogy az ember reájöjjön a tendenciára: a mai csendőrség nem az, ami a régi volt.

Büszkeséggel és örömmel tölt el minket a régi csendőrség dicsérete, hiszen elődeink soha el nem

muló érdemeinek legnagyobb tisztelői, tradícióinknak leghívebb ápolói mi vagyunk. Célkitűzésünk azonos az övékével s minden törekvésünk az, hogy az ő nyomdokaikon haladhassunk. Szilárd meggyőződésünk, hogy a csendőrség azzal a becsülettel, tisztességgel, munkával, fegyelemmel és önzetlenséggel áll vagy bukik, amelyet elődeink örökség gyanánt reánk hagytak, minden igyekezetünkkel azon vagyunk — tehát, hogy ezeket az erkölcsi értékeket a magunk számára is megőrizzük.

De vajjon akkor okvetlenül ócsárolnia kell-e minket annak, aki a multat dicséri? Vajjon igazán megszakadtak-e bennünk és velünk a testület tradíciói, vajjon csakugyan méltatlan utódai vagyunk-e az elődöknek, akik őket csak időben követjük, de nem érdemekben? Vajjon csakugyan más szívet takar-e a tábori barna zubbony, mint amely az acélzöld alatt dobogott s vajjon igazán szégyenlenünk kell-e a hadi lábszárvédőt?

Nem és ezerszer nem! Mert ha már érdemről beszélünk, elődeink iránti teljes tisztelettel bár, de nyíltan meg kell mondanunk, hogy mai csendőreinknek semmi szégyenlenivalójuk nincsen az elődök előtt, sőt, ha ők feltámadnának, bizonyára maguk ismernék el legelsőknek azt, hogy a közel-mult és mai időkhoz hasonló nehéz korszak nem volt még a csendőrség történetében s hogy igazságtalan volna vitatni azok érdemeit, akik ezeknek a keserves éveknek a próbáját úgy állották ki, mint a mai csendőrök.

Mert a mai csendőr földes szobából, gyengén terített asztal mellől, szegényes ruhában s a régi illetményeknek csak töredékével a zsebében lép ki a laktanyából portyázó útjára, de becsülete és kötelességtudása mégis a régi! És amint az utcán széjjel néz, nem tudhatja, hogy ki a jóbarát és ki az alattomos ellenség. A tekintély tisztelete ma nem önmagától adódó valami, hanem csak hosszú és nehéz munka gyümölcse, amelyet mindenkinek külön-külön kell a maga és az összesség számára megszereznie. Az idők új, eddig ismeretlen terheket raktak a testület vállaira, kötelességeink megsokszorozódtak s mi az új terhet is örömmel és lelkesedéssel vállaltuk a többi mellé, mert így kívánta a haza és a nemzet érdeke. Nem várunk érte dicséretet, — de ócsárlást sem!

A mi lelkiismeretünk tiszta és nyugodt: vérünk még mindig a régi csendőrvér, gondolkodásunk, felfogásunk és munkakedvünk is a régi, csak talán a korral való haladásban kényszerített minket nagyobb frisseségre az idők járása. Nem mi változtunk meg, hanem a társadalom. Tisztoságesebb, keresztényibb és hazafiasabb társadalmat kérünk s akkor mindjárt jobban meg fogjuk egymást érteni.

Harcászat és technika.

Irtta: dálnoki KOVÁTS GYULA ny. alezredes.

Erről a tárgyról szóló előbbi fejtegetéseimben abból indultam ki, hogy ma is épp úgy, mint évezredekkel ezelőtt, a harc döntő aktusa a *kézitusa*, a küzdelem ember ember ellen.

Hogy erre sor kerülhessen, a támadónak ellenfele közelébe kell férköznie, tehát állandó *mozgással* kell őt megközelítenie, mit az ellenfél tűzgépeinek *tűzhatásával* iparkodik megakadályozni. Hogy ezeket letartsa, a támadó is hasonló tűzgépeket alkalmaz és ezek tűzhatásával közvetve elősegíti saját kézitusára szánt erőinek térnyerését, mozgását az ellenfél felé.

A *tűzhatást* kifejtő és a *kézitusára* szánt, *mozgásban* levő lökemerők közötti összhang megteremtése és fenntartása a *vezetés* feladata.

A fentiek értelmében a harc négy elemét ismerjük fel: a *tűzet*, a *mozgást*, a *vezetést* és a *kézitust*. Utóbbi a *döntő tényező*; nem tervszerű, hanem az örök emberi természetben gyökerező ösztönös cselekmény, mely egészséges, ép nemzedéket követel erősen kidomborodó férfias tulajdonságokkal.

Előbbi három elem, a *tűz*, a *mozgás* és a *vezetés* tervszerű cselekmény, de nem öncélú, hanem azt a célt szolgálja, hogy az arra szánt erők minél jobb állapotban kerüljenek kézitusába. Ezt a három tényezőt alapjában véve tárgyalja a harcászat is, mert csak ezt lehet lényegében tanulni és tanítani. Ezt a három rész-cselekményt szolgálja a technika is, ha a harcászat szolgálatába áll.

Előbbi cikkemben a *tűz* és a *technika összefüggéseit* fejtegettem; a következőkben igyekezni fo-

gok megrajzolni főbb vonásokban, hogy mennyire segíti elő a modern technika a mozgást harcban.

Technika és mozgás.

Az előbbiekből kitűnik, hogy a *támadásnak a mozgás a kimagasló fontosságú eleme*, hiszen úgy tűzhatás, mint vezetés ennek elősegítését célozzák. A támadás pedig a harc döntő formája; rég elismert alapigazság, hogy védelemmel döntést kicsikarni nem lehet.

Igy szembeötlő, hogy a mozgás a hadviselésben milyen fontos szerepet játszik. Fontossága még jobban kidomborodik, ha arra gondolunk, hogy a *meglepetésnek* a rendkívüli mozgás az alapfeltétele.

Mi a *meglepetés*? Váratlan erő kifejtés, melyre az ellenfél nincs elkészülve, melyet tehát rövidebb-hosszabb ideig nem tud viszonzni. Magában rejti a győzelem csiráját, mert ha feltételezzük, hogy az ellenfél is többé-kevésbé hasonló eszközökkel hasonló módon küzd, a meglepetés adja meg a fölényt. Három módja van ennek: ha ott, ahol, vagy akkor; amikor az ellenség nem várja, sikerül erő kifejtésünk, vagy ha olyan nagy, hogy az ellenség akkorával nem számolt. A meglepetés mindhárom fajtája rendkívüli mozgáson alapszik. A mozgást szolgáló technika is a felsorolt három módon oldja meg feladatát; ha lehetővé teszi nagy tömegek szállítását, vagy ha gyorsan, vagy ha távolságra szállít. Az eredmény tökéletes, ha mindhárom feladatot sikerül egyszerre megoldani; de döntő fontosságú lehet akkor is, ha csak egyik vagy másik irányban rendkívüli a teljesítmény.

A harcmezőn a rohamra szánt lökemerő előre-mozgásán kívül tekintetbe jön még az őket támo-

A magyar csendőr.

Irtta: Székely (Nuszbek) Sándor.

Nekem már régen, gyermekkorom óta
Reszket szívemben egy névtelen nóta,
Örökké hallottam, akárhol voltam,
De senkinek soha el nem daloltam...
Ugy jártam vele, mint az imádsággal:
Beléakadtam, ha fennhangon kezdtem,
— Akkor volt legszebb, legigazabb, szentebb,
Ha szívem dobogásán át éreztem!

De amióta Kárpátjaink felett
Az orosz felhők zivatarra gyűltek,
S megzendültek a csaták pacsirtái,
Legényeink a gránicra kerültek:
Azóta már nemcsak enyém a nóta,
Fölkapta a hír, hordta szerteszét,
Szívemből lopta és világgá szórta
A magyar csendőrök dicséretét...

...Jól emlékezem rá: mint kisgyerek,
Ha láttam olykor kényes paripákon,
Hogy elfutott valami nagy melegség,
S kísérttem őket végig az utcákon!
Kimondhatatlan biztonság lepott meg,
És magától az ördögtől se féltem,
Tudtam, ha bánt, egy percben ott teremnek
S szívvel, szuronnyal — lesz, aki megvédjen!...

Később, mint férfi, ez a gyermekézés
Csak fokozódott, erősödött bennem,
A csendőr, mint a rend pártatlan őre
Kristályosult ki lehiggadt lelkemben;
A föllépése, mozdulata, hangja
Benőtt szívembe (földbe a gyökér),
S ma, a kárpáti nagy Golgothák után,
Alakjuk már a magasságig ér!

Mert láttam őket tűzzel, vésszel szemben
A poklok égő kapui előtt,
A szorosoknál: Uzsok—Vereckénél,
Hogy vertek vissza minden vakmerőt,
Ki szentségtelen, ellenséges lábbal
Szennyezte be a Kárpátok havát,
A magyar csendőr egy szál fegyverével
A legelsőnek védte a hazát!

Közülök valók az első halottak,
Az első hősök, első vértanúk,
Csodát műveltek, hogy más érkezőknek
Már biztosabb, tisztább legyen az út;
— Ők elhullottak, zászlóink letörték,
Ügyünk elbukott és mi lett a bér?
Ma idegenek parancsolnak körül
Kárpát kettőskeresztes bércinél!...

Jött az özönvíz, jött az áradat,
Söpört mindent, amit előtalált...
— A magyar csendőr volt az, ki legtovább,
Ki legvégsőig az útjába állt!

gató tüzgépek és egyéb nagyobb súlyú szerkezetek vontatása, melyeknek ugyancsak meg kell közelíteniük az ellenséget, hogy a kellő hatást kifejthessek. Azonkívül úgy a lökemerőket, mint a tüzgépeket állandóan el kell látni a legkülönbözőbb fajtajú anyaggal, főleg lőszerrel és élelemmel, mely gyorsan elhasználódik; állandó pótlása nagy tömeges szállítását jelenti.

A legrégibb időkben a fejlődés kezdetleges fokán mindhárom munkát emberi erő végezte, míg az ember meg nem szelidítette az állatokat, főleg a lovat. Évezredek óta majdnem napjainkig a ló volt az embernek egyetlen fegyvertársa. Nyeregbe szállt a harcosok kisebb-nagyobb része, ló vontatta a harcban a tüzgépeket és a hadsereg után annak ellátását. De lóban és főleg lóakarmányban sok államban hiány volt, úgy annyira, hogy ha valamelyik állam a külföldön feltűnően sok lovat és zabot vásárolt, az azt jelentette, hogy hadra készül.

Más következménye is volt ennek; a harcost csak úgy lehet mozgékonytá tenni, ha minél kevesebb terhet cipel és amit csak lehet, szekereken szállítunk utána. De egy kétfogatú szekeret csak 4–5 mázsával lehet megterhelni, hogy a csapatot rossz utakon vagy úttalan terepen rossz időjárásnál is biztosan követhesse. A sok szekér megint a csapat- és a seregetestet teszi nehézkesé. Olyan dilemma, mely csak azáltal oldható meg, ha a harcos igénytelen és ha abból, amire szüksége van, minél többet a helyszínen szerez be. Ily módon Napoleon jó száz évvel ezelőtt bizonyos fokig mozgékonyabbá tette hadseregét, mint ellenfelei és megteremtette az alapot arra, hogy ellenfeleit meglepje, minek sok eredményét köszönheti. Ma ez már nehezen menne. A mai gyalogosnak sokkal többet

kell magával cipelnie, ami a harcban nélkülözhetetlen, mint eddig; csak a sisakot, a gázálcot és a kézigránát említem. A hadsereg a helyszínen nem találja meg azt az anyagot, amelyből a legnagyobb mennyiséget fogyasztja: a lőszert. Ennek utanszállítása sok szekeret igényel.

A tüzérség lófogatolásával is elérkeztünk a teljesítőképesség felső határáig. A mai hatosfogatolás éppen, hogy el tudja vontatni nehéz terepen is a 15–20 mázsa súlyú löveget, míg utak mentén a háború kezdetén, mikor a lovak még jó erőállapotban vannak, még annyi erőfeleslege van, hogy rövid darabokon gyorsabb ütemben mehet állásba a gyalogság támogatására. De ha két lónál többet fognak be, minden további ló folyton kevesebb vontatóerőt fejt ki, így a hatfogatú alig kétszer annyit, mint a kétfogatú. A vontatóerő alig nő valamivel, ha hat ló helyett nyolcat, tizet fogunk be. Már pedig nagyobb vontatóerőre szükségünk van, mert csak nehezebb löveggel tudunk lényegesen nagyobb teljesítményt elérni, ami minden harcosz kívánsága.

Ezeket a nehézségeket a jövőben a technikának kell megoldania. A gyalogságnak szüksége van egy nagy teherbírású gépjárműre, mely az egyes ember felszereléséből minél többet elbír; de csak akkor felel meg, ha a gyalogságot rossz időjárásban a terepen át is megbízhatóan eléri. Az így mozgékonyabbá tett gyalogságot csak hasonló gépvontatású tüzérség tudja a harcban is követni.

De az utanszállítás is nagy mértékben rászorúl már a gépekre. A mai hadsereg nagyszámú gyorstűzű tüzgépei rendkívül sok lőszert használnak fel; s bár a hadsereg nem függ annyira az anyaország raktáraifól, mint régebben, mert a vasutak végállo-

*Az ő kakastolla még lobogott,
Mikor a világ vérrel lett tele,
S meg tudott halni! ... Vértanúk élén
Áll Fery, Borhy s Menkija neve ...*

*Ők irtották később a rossz sebet,
Mely elhatalmasult a nemzet testén,
Könyörtelen, kérlelhetlen erővel,
Az ország jobb jövődjét keresvén,
Az ő fegyverük csillogása előtt
Torpant vissza a démonok hada,
És becsületük fénylő napja láttán
Derengett föl a magyar éjszaka!*

*És ez nem mese, nem legenda, álom,
De egy gyönyörű, áldott szent valóság!
Ők a kertészek, az ő kezük nyomán
Nyillottak ki a régi, hervadt rózsák:
A vitézség, a hazaszeretet,
A fegyelem, a kötelesség, a jellem!
— Amíg a csendőr dicséretét zengem,
Hogyne ragyogna könnyesepp a szememben! ...*

*Fiúk! Csendőrök! Isten katonái!
Megértétek az én dalom egy szálát:
Nekünk csak egy hazát adott a sorsunk,
De ez az egy miénk legyen halálig!
S ha most még gúzsba kötve is kezünk,
Ha lesik is most még lélekzetünk:
Esküdjünk a magyarok Istenére,
Hogy rabok csúfja nem soká leszünk! ...*

Utiélményeim az összeomlás után

Hihetetlen igaz históriák. — Irta: E. P.

1919 januárjában Magyarország megszállott déli részén tartózkodtam s onnan illetékesi helyemre Cseh-szlovákiába akartam utazni. Abban az időben az utóállamok még senkinek sem adtak útlevelet, utazni csak katonai igazolványok vagy a helyi katonai hatóságok által kiállított engedély alapján lehetett.

A Középeurópával való összeköttetést naponta mindössze egyetlen vonat képviselte, amelynek délután 2 órakor kellett volna T.-ről elindulnia s másnap reggel Budapestre érkeznie. Azért mondom, hogy „kellett volna”, mert akkoriban az ember még azt sem tudta, hogy mikor indul el, nem hogy azt tudta volna, hogy mikor ér oda, ahová igyekszik.

Katona voltam, elindulásom előtt tehát jelentkeztem a T.-i térparancsnokságnál, aztán kimentem az állomásra, jegyet váltottam és felültem a vonatra. A vonat elindulása előtt megjelent egy járőr, végigvizsgálta az igazolványokat s miután az enyémet is megnézte, leszállított a vonatról, mert a pályaudvarparancsnokságnál nem jelentkeztem. Természetesen rögtön loholtam a pályaudvarparancsnoksághoz, ahol azóban az egyedüli nyugateurópai vonat indulásánál egyetlen tisztet sem lehet találni. Azt mondták, menjek másnap.

Másnap délelőtt megszereztem a pályaudvarparancsnokság pecsétjét s délután a vonattal akadálytalanul elutaztam. El is értem szerencsésen K.-ig, ahol azzal fogadtak, hogy mindenkinek ki kell szállania, a vonat nem megy tovább. Az érv előtt mindenestre meg kellett hajolnom: kiszállottam, az éjjelt az étteremben átbömböltem és másnap reggel 5 órakor visszautaztam T.-ra.

Pár nap múlva hallottam valakitől, hogy a for-

másikon rövid idő alatt óriási készleteket tudnak felhalmozni, de annál inkább függ a vasúti végállomásoktól, ha innen csak lófogatolással szállít mindent előre.

Ha a csapat eltávolodik a vasúttól, kiürült szekereit hiába küldi felvételezésre vissza a vasúthoz, mert azok nem érik idejében utól, ha előnyomulását folytatja; a hosszú úton pedig több élelmet fogyasztanak, mint amennyi terhet szállítanak. Ez magyarázza Ludendorff tábornok határozott megállapítását, hogyha a vasúti hálózat szét van rombolva, minden támadás 100–120 km. múlva feltétlenül megáll. Ezt bizonyítják az 1914–15. évi hadműveletek Orosz-Lengyelországban, de az is, hogy 1917 őszén csapataink az Isonzo felől előretörve, nem bírták megtörni a Piave mentén az olaszok aránylag gyenge ellenállását.

A jövőben az utánszállítás is fokozott mértékben rászorul olyan szállítógépekre, melyek olyan területen is, ahol a közlekedési hálózat szét van rombolva, nagy teljesítményt adnak és így áthidalják az ürt az előretörő csapat és a vasúti felvételező állomás között.

A gyalogságból, lövontatású tüzérségből és vonatból összeállított seregtest egyöntetű volt, mert úgy az embernek, mint a vontató lónak ugyanaz a menetteljesítménye: óránként 3–4 km. és naponta 20–30, legfeljebb 40 km.

De az ilyen seregtest ma már nem eléggé mozgékony és ha rövidebb ideig végső erőfeszítéssel képes volna is gyors előretörésre — ami a meglepetés előfeltétele — ennek a lendületnek a hiányos utánszállítás gyorsan szárnyát szegi.

Csak nagy terheket nagy távolságra gyorsan és bármily úton megbízhatóan szállító vagy vontató

galom megindult. A szükséges számú stampigliák beszerzése után újra útnak indultam. K.-n újra leszállítanak, ezuttal azért, mert a hadsereg főparancsnokság külön engedélye nélkül senkinek sem szabad a határt átlépni.

Ahhoz, hogy valahol próbálkozzam, már késő volt, azért az éjjelt újra az étteremben töltve, csak másnap reggel mentem el a városparancsnokságra érdeklődni, hogy mégis milyen úton-módon lehetne továbbjutnom. A városparancsnokság előtt természetesen egész tömeg állott, amely szintén ezt akarta megtudni. Minden hiába, a stereotip válasz mindenütt ugyanaz: a hadsereg főparancsnokság engedélye nélkül a határt senkinek sem szabad átlépni.

Megvártam, amíg a tömeg hosszú orral szétoszlott, akkor odamentem a segédtiszthez, közöltem vele, hogy tiszt vagyok, csehszlovák állampolgár és hogy feltétlenül haza kell utaznom. A segédtiszt udvarias volt, sajnálkozott, hogy az utazásomat meg kellett szakítanom és megígérte, hogy ügyemben beszélni fog a hadosztályparancsnoksággal. Megjegyeztem, hogy erről az új rendelkezésről már elindulásom alkalmával is informálhattak volna, mire a segédtiszt azt felelte, hogy erről ott még valószínűleg nem tudtak.

Délután újra elmentem a parancsnokságra, hogy a döntést megtudjam. A segédtiszt közölte, hogy a hadosztályparancsnoksággal — legnagyobb sajnálatára — nem tudott összeköttetést kapni. Hosszas rábeszélés és egy megfelelően súlyos bankjegynek a kitett „vöröskereszt” gyűjtőperselybe sülyesztése után végre sikerült a szükséges láttamozást a hadsereg főparancsnokság különös engedélye nélkül is megkapnom.

A vonat beérkezik és természetesen megismétlődik a tegnapi jelenet. Mindenkinek ki kell szállania, csak én ülök fel a vonatra nagy büszkén, mint egyetlen utas. Később még felszállingóztak néhányan, úgy látszik, abban a hiszemben, hogy teljesen mindegy, hogy az embert K.-n vagy pedig a határon dobják ki a vonatból.

gépek tudják a hadműveleteknek és a harcnak a szükséges mozgékonyt újból megadni. Hogy milyen gépek állnak ma már erre a célra rendelkezésünkre, arra később fogok rámutatni.

A lóháton mozgó harcoknak, a lovasságnak rendkívüli fontossága az előbbi fejtegetésekből kitűnik. Gyorsabban mozog és nagyobb távolságokat tud megtenni, mint a gyalogság, de nem huzamosan, vagy pláne állandóan; ennek felismerése okozta azt, hogy a háború első heteiben majdnem minden hadsereg agyonhajszolta lovasságát. A gyalogsággal együtt működő lovasság nagyobb gyorsaságát kihasználva azt megelőzi, így időt nyer, hogy előtte felderítsen, biztosítsa őt és elől fekvő fontos pontokat megszálljon és megtartsa a gyalogság beérkeztéig, melynek máskülönben azok megszerzése súlyos véráldozatba kerülne.

Az önállóan alkalmazott lovasseregtestet nagy gyorsasága és nagy menetképessége alkalmassá teszi arra, hogy bárhol váratlanul megjelenjen; így a meglepetésnek köszönheti legszebb sikereit. De ha a meglepetés nem sikerül, mutatkozik a lovasság nagy gyengéje: könnyű, gyors kell, hogy legyen, ezért felszerelése harceszközökkel nem lehet olyan tökéletes, mint a lassabban mozgó gyalogságé; így huzamosabb harcra nem alkalmas, bár a modern lovasság egyébként igyekszik a gyalogság haramodorát átvenni, természetesen hozzáidomítva saját fegyverneme sajátosságaihoz.

A lovasseregtesteknél még súlyosabban esik latba a lófogatolás csekély teljesítőképessége, mint a gyalogságnál; mert a lófogat a gyalogsággal legalább lépést tud tartani, ha már nem is tudja utolérni, de a gyorsabb lovasság mögött könnyen lemarad. Így elsősorban a lovasságnál fontos a moz-

és ezeknek az embereknek teljesen igazuk volt, mert a határon senki se törődött sem velünk, sem a főparancsnokság engedélyével. Akadály nélkül átmegett a határon mindenki, aki akart.

Második keleti utazásom 1919 májusára esett. Ebben az időben Magyarországon bolsevizmus volt, azért kénytelen voltam hatalmas kerülőt tenni úgy, hogy ahhoz az úthoz, amelyet békében az ember 15 (most 21) óra alatt tett meg, akkor 3–4 napra volt szükség. Ekkorra már az útlevel és a vízum áldásait élveztük. Az útlevel oldalai mihamar kevésnek bizonyultak a sok mindenféle bélyegző befogadására, amelyek különben annál hatalmasabbak, minél inkább távolodik az ember kelet felé.

Bécsben megszereztem a vizumot, de csak az oda-utazásra kaptam meg; a visszautazásra majd ott fog kelleni megszereznem. Az oda-utazásról nincs sok mondanivalóm, mert a jugoszláv határzár, a határnak horribilis pénzen fogadott szekeren és gyalog való átlépése akkoriban említést sem érdemlő csekélységek voltak.

Előrebocsátom, hogy 1919 májusában az átmenő vasúti forgalom Jugoszlávián át újra megnyílt.

Tizennégy nap múlva vissza akartam utazni. Érdeklődtem a T.-i térparancsnokságnál, hogy hol kaphatom meg a határátlépési engedélyt, mire közölték, hogy az ott helyben levő hadosztályparancsnokságtól. Elmentem tehát az ott állomásozó lovashadosztályparancsnokság vezérkari főnökéhez, aki igen barátságosan egy századoshoz utasított. Bemegyek a századoshoz, előadom a kérelmet.

— Hol akarja a határt átlépni?

— X-nél.

— Hol van az?

Megmutatom neki a térképen.

— Erre én nem tudok Önnek engedélyt adni.

gékony, gyors, megbízható gépek beállítása tűzgépek vontatására és a vonatknál. Csak az teszi lehetővé, hogy a lovasseregetest egyenlő legyen a gyalogseregetest tűzerejével. Voltaképpen többre volna szüksége; mert ha már a mai ipari fejlettségű államok tömeghadseregeiben aránylag sokkal kevesebb a lovasság, mint régebben volt — nincs elég ló és takarmány — a csekélyebb létszámot nagyobb tüzerővel lehetne bizonyos fokig pótolni.

A fent vázolt módon modernizált nagyobb harcértékű és mozgékonyabb, függetlenebb lovasság kiválóan alkalmas az ellenség meglepésére, mert váratlan helyen, váratlan időben aránylag erős harcértékkel léphet fel. Ezért nélkülözhetetlen — és az is marad még hosszú időig — nemcsak olyan lovas nemzet hadseregében, mint a miénk, de erősen ipari fejlettségű államok hadseregeiben is.

De hiányzik a meglepetés harmadik alapfeltétele: nem lehet nagy tömegeket alkalmazni. Ezért a vezető nagyhatalmak hadseregeiben kezd kialakulni egy új fegyvernem: gépen szállított gyalogság gépvontatású tűzgépekkel és vonatokkal. Így megvolna a lehetősége annak, hogy a menetsebességet és a menettávot is lényegesen fokozzuk. Nagy horderejű fejlődés, mert az így felszerelt ellenség szokatlan távolságról váratlanul, nagy erővel lephet meg bennünket. Erről a kérdésről még később lesz szó.

Azt hiszem, sikerült igazolnom, hogy a hadsereg mindhárom fegyverneménél, gyalogságnál, lovasságnál és tűzérségnél egyaránt ma már szükséges az állati vontatás kiegészítése, illetve részben pótlása nagyobb teljesítményű vontatógépekkel. A technika itt tekintetbe jövő ága az utolsó emberöltő alatt olyan, mondhatnám forradalmi ütemű fej-

lődést mutat, hogy ezeknek a fokozott igényeknek ma már meg tud felelni.

Vessünk rövid visszapillantást erre a fejlődésre. A fejlődés kezdetén csak egy szállítóeszközt ismerünk: az embert, illetve később az általa megszelídített állatot. Kezdetben mindkettő terhet hord, később már terhet *vontat*: óriási haladás, mert azonos erővel sokkal nagyobb a teljesítmény.

De a járműnek már út kell, míg a teherhordó ember vagy állat egyszerű, kitaposott ösvényen halad. Akármilyen jó legyen is az út — a rómaiak már több mint kétezer év óta pompás utakat építettek — a teljesítmény a száraz földön állati vontatással aránylag csekély, nagy teljesítmény csak víziutakon lehetséges. Ez magyarázza meg, hogy a régi időkben fejlett kultúra csak tengerek vagy hajózható folyók partján fejlődik ki. Szárazföldön a vontató teljesítményt elméletileg lényegesen növelhetjük, ha a vontatóerőt növeljük, vagy ha a teher surlódását csökkentjük. Előbbi csak géppel lehet elérni; utóbbi sín pályát jelent, mert csak keskeny sávon lehet olyan értékes anyagot felhasználni, hogy a kerék surlódása minél kisebb legyen. A fejlődés tényleg az utóbbi irányt vette: bányákban évszázadok óta vontatnak emberek és lovak sínen járó kocsikon lényegesen nagyobb terhet, mint az utakon. De érdekes, hogy a további fejlődés egy fokot átugrott és ezelőtt száz éve rögtön géppel vontattunk sínen járó járműveket (gőzmozdony), jóval megelőzve az országúton járó gépkocsit, melyet alig egy emberöltő óta ismerünk.

Ami a gőzvasutat illeti, kétségtelen rendkívül nagy teljesítőképeségű szállítóeszköz; a hadviselés szolgálatában pótolhatatlan. Elég, ha rámutatok arra, hogy hány millió embert és hány százezer

— De kérem, a vezérkari főnök úr megígérte...

— Az nem tud semmit. Ezt az engedélyt Önnek csak a belügyminisztérium adhatja meg.

Mit volt mit tennem, elmentem. A térparancsnokságtól engedélyt kértem, hogy a fővárosba utazhassam a másik engedélyt megszerezni.

Másnap reggel elindultam. A vonat egy végnélküli tehervonat volt, amely egynehány borzalmas állapotban levő személykocsit vonszolt maga után. Öreg este lett, mire megérkeztem a fővárosba. Arra természetesen nem is gondolhattam, hogy valamelyik szállodában szobához jussak, de a várost szerencsére régebről ismertem s így hamarosan találtam volt bajtársakat, akik szállást adtak.

Másnap reggel mindjárt a térparancsnokságra kellett mennem, mert előző este, amikor megérkeztem, a pályaudvari ellenőrző tiszt azt mondotta, hogy a térparancsnokság láttamozása nélkül nem enged elutazni. Féltenegy lett, mire a térparancsnokság pecsétjét megkaptam. Gyorsan a belügyminisztériumba! Ott közölték, hogy az útlevelek néhány napja a rendőrfőnökség hatáskörébe tartoznak. Loholok tehát gyorsan a rendőrfőnökségre. Kérem a kapuban álló rendőrt hogy kihez kell fordulnom az útlevelemmel?

Az 1. számú szobába utasít.

Az 1. számú szobában előadom a kérelmet. Atkületnek a 4. számba. Kicsi, csupasz cella, amely csak a folyósóra nyíló ajtón és egy kis vasrácsos ablakon át kap némi világosságot. A cellában az asztal mellett ül egy „fiatalúr”, aki megnézi az útlevelemet, aztán szó nélkül egy zöld lap után nyúl, amelyre valamit írni kezd. Belenézek a vállá fölött az írásba s ugyancsak nagy szemeket meresztetek, mikor a zöld úrlapon elolvastam a németül írt rovatokat: „Valódi neve... Tolvaj neve... elfogatott 191... év... hó... n.” stb. míg végre reájövök, hogy ezek a nyomtatványok még a megszállás idejéből maradtak vissza s most ilyen hasznos célra használják fel őket.

A fiatalember, írását befejezve, szó nélkül a kezembe nyomja az útlevelemet a zöld nyomtatvánnyal együtt. Kérdésemre, hogy most ezzel mit kezdjek, megszólalt: „3. számú szoba!”.

Megyek a 3. számú szobába. Igen, de ez be van zárva. Az ott álló rendőr azt mondja, hogy az illető úr elment, de mindjárt vissza kell jönnie. Várok délig, akkor a rendőr szólott, hogy az illető úr valószínűleg ebédelni ment, jöjjenek vissza délután 3 órára.

En is elmentem ebédelni, de három óra után néhány perccel már megint ott voltam a 3. számú szobában. A 3. számú úr már ott volt. Nagyon udvarias volt — még ma sem tudom, miért beszéltünk angolul, ahelyett hogy az illető úr anyanyelvén, vagy németül beszéltünk volna — minden rendben van, mondotta, de szerezsek egy pecsétet a csehszlovák konzulátustól is. Ügetés a konzulátushoz, ott egy bizonyos taksa lefizetése után kapok egy csehszlovák vizumot a csehszlovák útlevelembe. Most már minden rendben volt, a barátságos úr ellátta a zöld nyomtatványt a kézzel és az útlevelemmel együtt a markomba nyomta.

— ???

— 1. számú szoba!

Ez előtt hosszú sorban, aggodalmas arccal állott egy csomó ember. Nekem aznap okvetlenül el kellett utaznom, mert a vonat csak hetenként háromszor kölekedett. Odafurakodtam a rendőrhöz és fülébe súgtam a varázsigét: „csehszlovák állampolgár... tiszt...” Ez hatott. A rendőr elvette az útlevelemet és a zöld lapomat s eltűnt velük az ajtó mögött. Néhány pillanat múlva visszajött és visszaadta mind a kettőt.

A változás mindössze egy új kézzel állott a zöld nyomtatványon.

— És most?

— 4. számú szoba!

(Folytatjuk.)

tonna rakományt szállított a világháború rövid 4½ éve alatt Európán keresztül-kasul. De ezt a nagy teljesítményt drágán kell megfizetni. Röviden rámutatok arra, hogy minél nagyobb egy vasútvonal teljesítménye, annál kevésbé simul pályája a föld kérgéhez. Nagy bevágások és töltések, hosszú hidak és alagutak szükségesek, melyeket könnyű elrombolni, nehéz helyreállítani. A forgalom érzékeny és merev, nagy tervszerűséget, rendet igényel; ha ez megbomlik, a forgalom torlódik, a vasútvonal bedugul, teljesítménye nullára esik. A vasúti hálózat — főleg nagy teljesítményű vonalakban — gyér, különösen a határ mentén, hol csak egyes fővonalak vezetnek át ellenséges területre; a határról meginduló hadművelet háta mögött a közlekedés szegény területet hagy, később az ellenségtől szétrombolt hálózatra jut, melynek rendbehozatala hosszadalmas. Így érthető Ludendorff már fent említett megállapítása, hogy minden támadás 100—120 km. után megakad.

Ezen segít az országúti gépjármű; ebben rejlik rendkívüli fontossága. Mint előbb rámutattam, a gőzmozdony 100 év alatt a vasúti forgalomban fejlődött ki. Megkísérelték utakon is alkalmazni, de kevés eredménnyel, mert túlnehézkés, amint a mezőgazdasági gőzgépeken és a gőzhengereken láthatjuk. Terjedelmes berendezés kell ahhoz, hogy a tüzelőszert elége a vízből gőzt fejlesszen, mely azután aránytalanul kis hengerben végez munkát, míg a robbanó motor tüzelőanyaga még kisebb hengerben egyszerű módon változik gázzá és végez nagy munkát. Így a könnyű robbanó motor aránylag rövid fejlődése után megszületett a gépkocsi.

A vasúttal összehasonlítva, fontossága szembeötlő: könnyűsége folytán minden műúton, jó időjárásnál esetleg természetes úton, sőt rövidebb távra a terepen is használható.

A műúthálózat pedig Európában kétszer-háromszor olyan sűrű, mint a vasúthálózat és jobban odasimul a terephez, így nehezebben rombolható el és gyorsabban helyreállítható, mint a vasútvonal. A hadviselés rendelkezésére áll, mikor a vasút felmondja a szolgálatot. Bár teljesítménye kisebb (kevesebb terhet kisebb távolságra lassabban szállít), mint a vasúté, de többszöröse a lövónak. Hidat képez a vasúti végállomástól majdnem a küzdő csapatokig.

Hogy a gépkocsi a világháborúban ezt a szerepet teljes eredménnyel töltötte be, jellegzetesen igazolja Verdun védelme a franciák által 1916 telén és tavaszán. A szívósan támadott várba csak egy keskenyágányú gőzvasút vezetett, melynek teljesítménye nem engedte volna meg a védelemre szükséges nagy hadsereg és főleg rendkívül erős tüzéség ellátását anyaggal. A francia hadvezetés a fővasút végállomásától a várba vezető műutat — most „szent út” a neve — megrakta néhány ezer gépkocsival, melyek állandóan mozgó, sűrű láncban hónapokon át közlekedve, havonta egy millió embert és 100.000 tonna anyagot szállítottak a várba. Napokon át félpercenként követték a gépkocsik egymást, néha a legsűrűbb forgalom idejében órákon át percenként 10—12 gépkocsi haladt át az út egy pontján. Eredmény: a harcba bevett francia csapatoknak — félév alatt a francia hadsereg legnagyobb része bekerült a várba — jól

ellátva, sikerült a német támadást feltartóztatni. A világháború egyik fordulópontja!

Bármily nagy legyen a gépkocsi katonai fontossága, a harcban — eltekintve a páncélgépkocsi-tól — nem játszik nagy szerepet, mert úthoz van kötve. De a gépkocsi nagy elterjedése kifejlesztette a könnyű, nagy teljesítményű robbanómotort, ez pedig valóra váltotta az emberiség régi álmát, a légi járművet és annak mostohatestvérét — a terepen járó gépjárművet.

A terepjármű egyelőre ugyan lassan és csak kis távolságra, de a föld kérgén majdnem mindenütt átjut, legújabbban folyókon is. Ha kell, kéreken utakon aránylag gyorsan halad. Mint nehéz és legnehezebb harcoknál több száz mázsás súllyal, nehéz és legnehezebb löveggel, erős páncélzattal mint rohamos utat tör a könnyebb harcokhoz, melyek a gyalogság útját egyengetik. Ha kell, gázt fúj vagy lő ki; ha kell, leplező ködöt fejleszt. Mint szállítóeszköz löveget vontat, csapatot, anyagot szállít a terepen át.

A repülőgép ma vagy holnap olyan sebesen repül, mint a tüzéségi lövedék; gyakorlatilag véve bármily távolságra eljut és meglepően beavatkozik a harcba; 10—20 mázsás bombát dob le, ezáltal meghosszabbítja a tüzéség lőtávját, esetleg mérgező gázt permetez az ellenséges ország szívébe; már ma órák alatt szállítja a súlyos sebesültet több száz kilométerre hátra a műtőasztalra, holnap talán már csapatokat és anyagot is nagy mennyiségben.

A terepkocsi az a jármű, amely alkalmas arra, hogy a mai összetételű seregtestekben bizonyos fokig a löfogatolást pótolja. A terepen át megbízhatóan szállíthatja mindazt a felszerelést, amit a gyalogságról le kell szedjünk, hogy könnyítsünk rajta; így egy gépjármű több szekert pótol, a menetoszlop megrövidül, a gyalogezred mozgékonyabb lesz. A tüzéség egyes részeinek vontatására és utánszállításra, — főleg löszerszállításra a harcmezőn, — ma már több hadseregben be van állítva.

A harcoknál pedig már a technika nagy előtörését jelenti a harcászatban, mert mint harceszköz a gyalogsággal, illetve a lovassággal vállvetve közvetlenül szolgálja a harcot, de annak két fontos elemét, a tüzet és a mozgást — és némileg a harmadikat is, a vezetéket — már mechanizálva géperővel végzi, hasonlóan, mint a repülőgép, mely mint harceszköz főleg a lovasságot és a tüzéséget egészíti ki.

Más közös vonás is van köztük; a repülőgép kevésbé szorul ugyan feladatai megoldásában a hadsereg többi részeinek segítségére, mint a harcoknál, mely a gyalogság és a tüzéség támogatását nem nélkülözheti, de önálló harcot egyik sem tud magában vívni, — mert nem alkalmas arra, hogy területet elfoglaljon és még kevésbé arra, hogy területet huzamosan megvédjen. Ne vezessen minket tévútra az, hogy gyarmati háborúban úgy repülők, mint a harcoknál a közelmúltban önálló harcokat vívtak. A fenti okokból, akármennyire fejlődjön ipari nagyhatalmaknál a gép, a gyalogságot a harc döntő fejezetében, a kézitusában sohasem fogja pótolni. Nálunk, szegény iparilag megcsönkített hazánkban pedig a gyalogos mellett még beláthatatlan időnkig kitart hűséges fegyvertársa, bajtársa sok véres küzdelemben: a ló.

Ami vissza kell szerezniünk: A besztercei havasok.

Az állami és társadalmi rend hatályosabb védelméről szóló 1921. évi III. t.-c. gyakorlati magyarázata.

Irta: Dr. MISKOLCZY ÁGOST, budapesti kir. ügyész.

Bevezetés.

Egy pillanatra idézzük emlékünke azokat a lázadó mozgalmakat, amelyek az 1918. év őszén és az 1919. év tavaszán hazánk területén végbementek. Jellemtelen emberekből, züllött kalandorokból és börtöntöltelékekből álló söpredék lett urrá a magyar sors felett. Felrugták az ezeréves magyar alkotmányt, szétkergették az országgyűlést, a nemzetet ráerőszakolták a köztársasági államformát, szétbomlasztották a béketárgyalások előtt álló nemzet hadseregét s megnyitották az ország határait a minden oldalról betörni készülő és az ország területén osztozkodni kívánó ősi ellenség számára. A Magyarországra kedvező magyarázatot engedő, a volt közös hadseregszereplés által megkötött fegyverszüneti szerződést elvetették s helyette olyan szerződést kötöttek Belgrádban, amely nyomban jogot adott az ország területének megszállásához. Leírhatatlan nyomor és a belső rend teljes felbomlása volt ennek az uralomnak a következménye. Gyáva ripőkök büszkén hangoztatták azt, hogy ők eszerbenhagyták a zászlót a harc mezején s szabadon becsmérezték a kötelesség, a hazafiasság és a becsület hőseit, birtokukat „szocializálták”, a

polgárok és tisztek meggyilkolására nyíltan izgatnak. Majd az „orosz tanácsköztársasággal szövetséges” magyar szovjet rémuralma következett s az országnak az ellenségtől megszállatlanul hagyott része rablógyilkosok martaléka lett. Vörös zászló alatt vágóhídra vittek magyar embereket „a világforradalomért”. Halállal büntetendő tette nyilvánították a nemzeti Himnusz éneklését is. A világ megvetéssel tekintett mindezek miatt Magyarországra. Így tette végül teljesen anyagilag is tönkre Magyarországot az oláh megszállás, így született meg Trianon.

Ezek a felforgató mozgalmak nem voltak önmagukban álló eredendő okok, annyi nyomorúság és oly nagy gyász okozói. Évek hosszú során át rejtett felforgató dolgozó aknamunka eredményei voltak ezek, amelyeknek valódi célját és jelentőségét annakidején senki sem ismerte fel. Ez az aknamunka egy gyilkos kór baktériumainak sokaságához hasonlítható leginkább, amely ellepte a nemzet testét-lelkét s valósággal beleette magát a nemzet véreibe. A lassú mérgezéssel és fokról-fokra való pusztítással dolgozó rombolás munkája így ülhetett diadalmi ünnepet egy összeroskadt nemzetben.

Mikor e gyászos és szegyeteljes események után a tanulságok levonására került a sor, kiderült, hogy a felforgatásra irányuló modern propaganda ellen a régi büntetőtörvények kielégítő rendelkezéseket nem tartalmaznak. Az ilyen propagandát megvalósító mozgalom rendszerint a „szabadság,

a demokrácia, a jogegyenlőség" s más hasonló jel-szavak álarcájában lép fel s elhallgatják közvetlen céljait, azt, hogy a propaganda a magyar állam alkotmánya, területe s a társadalom rendjét és nyugalma biztosító alapintézmények ellen irányul s hogy erőszakos eszközök használata is tervei közt van.

E hiány pótlására hozta a magyar nemzetgyűlés az 1921. évi III. törvényeiket.

Érdekes tudni, hogy Hollandia, a világ egyik legműveltebb, legrendezettebb és leggazdagabb állama még 1920-ban szintén olyan törvényt hozott, amely nagyon hasonlít a mi, fentidézett törvényünkhöz. Ennek a törvénynek a hollandusok „A forradalmak megelőzéséről” címet adták s példaképpen megemlítjük, hogy még azt is szigorú büntetéssel sújtják, aki külföldi szervezetekkel érintkezésben áll avégből, hogy ilyen mozgalmat előkészítsen.

Lássuk ezek után a magyar törvény egyes intézkedéseit.

Felforgató mozgalom kezdeményezése és vezetése, ily mozgalomban való részvétel, fegyverraktár létesítése.

Az 1. §. szerint büntettet követ el az, aki az állam és társadalom törvényes rendjének erőszakos felforgatására vagy megsemmisítésére irányuló mozgalmat kezdeményez vagy vezet, aki ily mozgalomban vagy szervezésben tevékenyen részt vesz, aki ily mozgalmat előmozdít. A törvény felemeli a büntetést az esetre, ha a mozgalom vagy szervezkedés céljára nagyobb mennyiségű fegyvert, lövészt, robbanó vagy az emberi élet kioltására alkalmas más szert vagy anyagot szereztek be. A súlyosabb büntetés csak azt a tettest éri, aki a fegyver és egyéb öltözékek beszerzéséről tudott vagy ezt a mozgalom természetéből kellő gondossággal előre láthatta.

A törvény nagyobb világosság kedvéért kiemeli, hogy az 1. §. alá eső mozgalomnak tekinti például azt, amely valamely társadalmi osztály kizárólagos uralmának létesítésére irányul. Ezzel a magukat proletároknak nevezők gyászos emlékeztető bitorlására, a proletárdiktatúrára céloz.

Ennek kiemelése szükséges egyrészt azért, hogy a törvény alkalmazói világosan lássák, mily természetű mozgalmakat akar büntetni a törvény, másrészt azért, mert a Moszkvában székelő III. internacionálé éppen nem titkolja, hogy az egész földkerekségre kiterjedő propagandát űz a civilizált világ rendjének megdöntése, a proletárdiktatúra kiáltása és az úgynevezett „kommunista társadalom” megvalósítása végett. A törvény természetesen nemcsak a bolsevista, hanem minden államellenes és társadalomfelforgató mozgalom ellen irányul.

A törvény természetes felfogás szerint a bűnvádi felelősség súlya szempontjából különbséget tesz a mozgalom kezdeményezői, vezetői és azok között, akik vezetős szerep nélkül vesznek részt a mozgalomban.

Minden nyomozásnak első feladata legyen a kezdeményezők és vezetők kipuhatolása. Ezek sokszor teljesen a háttérben maradnak s látszólag cselekvő részt a mozgalomban nem is vesznek, csak leplezett módon, egymástól külön-külön, a mozgalom résztvevőinek mindegyikével nem is érintkezve ad-

ják ki utasításait vagy bocsátják rendelkezésre a szükséges pénzt, ami a dolgot nem nagyon értő nyomozót könnyen félrevezetheti szerepük jelentőségét illetően. Azt tehát tudnia kell minden csendőrnek, és rendőrnek, hogy minden ily irányú mozgalom igen kevésszámú kezdeményező és vezető műve, ezek ártalmatlanná tétele a legfőbb cél.

Helyénvalónak tartom itt rámutatni pontos megjelöléssel arra, mi az a jogi tárgy, amit a törvény meg akar védeni?

A jogi tárgy az állam és társadalom rendje. Ezen nemcsak az állam berendezésének jogi rendjét, az alkotmányt, nemcsak azokat az intézményeket kell érteni, amelyen a társadalmi élet szabályozása nyugszik, mint a tulajdon, a házasság, a vallás gyakorlása, a családi élet tisztasága, hanem egyáltalában az állami és társadalmi élet nyugodt, természetes fejlődésének irányvonalait is. Nem egyes intézményeket akar a törvény védeni, hanem az állam és társadalom egész rendszerét, úgy, amint az a hagyományokon, a törvényhozás intézkedéseiben és az erkölcsi törvényeken, a régi jó és helyben hagyott szokásokon, mint alappilléreken felépült.

A törvény által tiltott bűncselekményt elköveti tehát az, aki nem éppen közvetlenül az alkotmány ellen támad, hanem elegendő az, ha például valaki mozgalmat kezd a gyárak kommunizálására, a földbirtok elfoglalására a földbirtokos és az állam tudta és beleegyezése nélkül, vagy elkezd a hadsereg lefegyverzését és a csőcselék felfegyverzését. Büntet a törvény minden oly előkészületet, amely közvetve vagy közvetlenül az állam és társadalom rendjének és nyugalmanak erőszakos megbontására irányul. Bünteti tehát a tömegek jól ismert „forradalmasítását”, a talajelőkészítést a felforgató és romboló mozgalmak számára. Bünteti a külföldi felforgató összeesküvések összekötő embereit, hírvivőit, bünteti azokat, akik ily felforgató szervezetben bárminő tisztséget vállalnak, bárminő jámborul hangzó cím alatt. Itt viszi előbbre a védelmet ez a törvény a Btk.-nél. Mit kell tekinteni a törvény által tiltott mozgalomnak, erre vonatkozólag elegendő lesz még két megtörtént esetet felhozni.

A moszkvai kommunista-párt (a III. internacionale) egy bécsi ügynöke legutóbb megbízott három nemzetközi kalandort, hogy Budapesten egy kémirodát szervezzen meg, amely Magyarország és a szomszédos államok belső viszonyairól közvetlen megfigyelések alapján jelentéseket készítsen. A kémiroda fel is ütötte sátorfáját, berendezett a láthatatlan írás előhívására szolgáló kis műhelyt is, s valami kereskedelmi vállalkozás leple alatt megkezdte a hírek gyűjtését, sőt az iroda egy új tagjának (természetesen pénzért) megnyert egy jobb társadalmi osztályhoz tartozó egyént is.

A másik esetben egy, az elszakított Felvidéken működő kommunista-párt kiküldötte Csonka-Magyarország határmenti vidékeire egyik tagját, hogy a bolsevista hajlamú embereket írja össze. Ezt akkor leplezték le, amikor az egyik faluban puhatolózni kezdett s a kocsmában és a szatócsüzletben célzatos beszélgetésekbe kezdett.

Mindkét esetet az állam és társadalom rendjének erőszakos felforgatására irányuló mozgalomnak kell minősíteni. Akiről ugyanis megállapítható, hogy bolsevista, vagy bolsevista szervezettel összeköttetésben áll s annak megbízatásában jár

el, annál, bármit szavaljon és hazudozzék is elfogatásakor, az erőszakos felforgatás célját meg lehet állapítani. A bolsevista álláspont ugyanis a lázadás maga, a felforgatás, az erőszakosság követelése és elég ezt az álláspontot vallani vagy ilyen álláspontot vallók táborához tartozni, ezzel már voltaképpen tömegeket, ezreket, milliókat erőszakos felforgatásra hívnak fel. A III. internacionalénak az egész világon közzétett és hirdetett programja világosan megmondja ezt, amidőn a polgári osztály megsemmisítését, a jelenlegi társadalmi és termelési rend teljes felborítását tűzi ki célul még a polgárháború árán is.

Felforgató mozgalom vagy szervezkedés más bűntettek elkövetésével kapcsolatosan.

A törvény 1. §-ában tiltott mozgalom vagy szervezkedés jóval súlyosabb büntetés alá esik, ha azzal kapcsolatosan más, a Btk. alá eső bűncselekményt is elkövettek. A büntetés halál, ha halállal büntetettik a kapcsolatos bűncselekményt; életfogytig tartó fegyház, ha a kapcsolatos bűncselekményre tíz évet meghaladó büntetést ró a Btk; végül tíz évig terjedő fegyház, ha a kapcsolatos bűncselekmény valamely vétség.

A kapcsolatos bűncselekmények közül az eddigi gyakorlatban leginkább az izgatás, közokirathamisítás (hamis útlevél és igazolvány) fordult elő, de lehet gyilkosság, rablás, hatóság ellen való erőszak és a bűncselekmények minden képzelhető sorozata.

Fel kell hívnunk itt a figyelmet a hűtlenségre, mint kapcsolatos bűncselekményre és pedig figyelembe véve azt a tényt, hogy a legutóbbi években nem egy olyan oroszországi hadifogoly tért vissza Magyarországra területére, aki már Oroszországban a szovjet szolgálatába lépett, ott hadifogoly-társait a szovjet hadseregébe csábította, majd midőn hivatásos bujtogatónak képezték ki, külföldre szakadt magyar munkásokat toborzott a moszkvai internacionale táborába, sőt ily ténykedést Magyarország területére belopózva is végbevitt.

Szükséges itt tudni a következőket.

Az 1921:XXXIII. t.-cikkkel törvénybe iktatott trianoni békekötés a volt orosz birodalomnak Szovjet-Oroszországra vonatkozó részére nem vonatkozik.

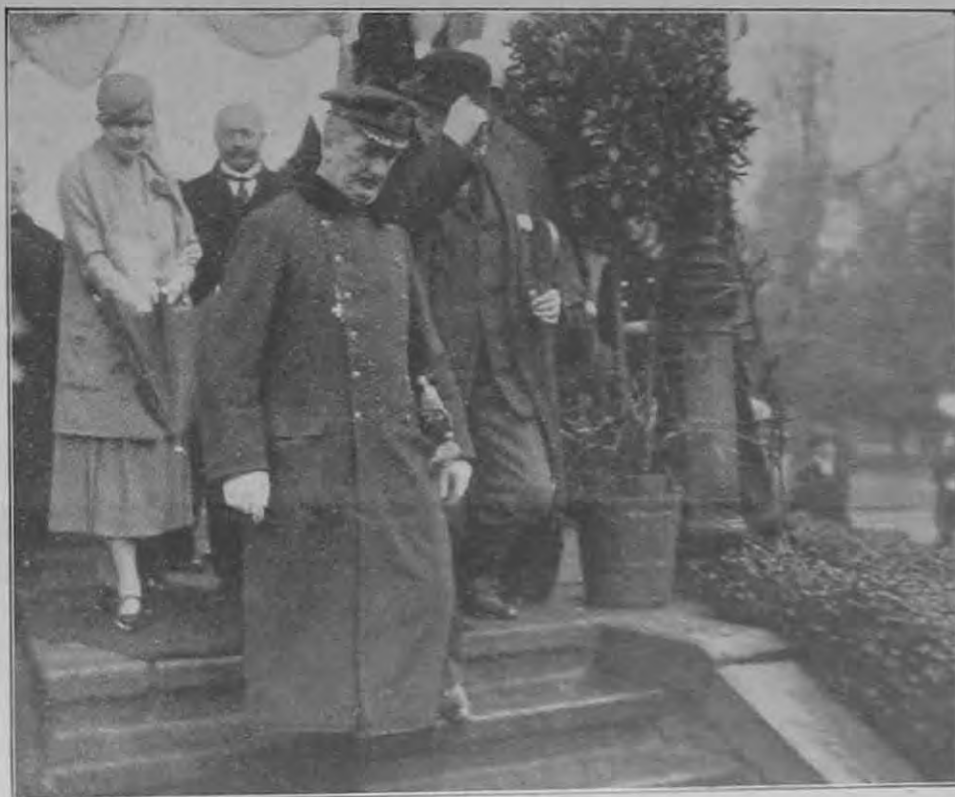
A világháború folyamán a cári uralom bukása után létesült breszt-litovszki békekötést törvényeink közé sohasem iktatták, tehát azt nem létezőnek kell tekinteni.

A magyar állam és Szovjet-Oroszország közt az ellenséges viszony tehát jogilag ma is fennáll.

De az ellenséges viszonnak tényleges fennállását is nyilvánvalóvá teszik azok a köztudomású tények, hogy Szovjet-Oroszország a magyar hadifoglyokat a breszt-litovszki és trianoni békekötés után is fogolytáborokban, mint ellenséges hadifog-

lyokat kezelte, sanyargatta és hazájuk iránt hűtlenségre csábította, kényszerítette és pedig gyakran sikeresen; hogy a hadifoglyok kicserélése iránt folytatott tárgyalások és a létrejött megállapodások végrehajtása semleges állam közvetítésével ennek területén és kezessége mellett történtek meg. Ezenkívül köztudomású tény az is, hogy Szovjet-Oroszország a magyar állami és társadalmi rend felforgatására és megsemmisítésére is minden lehetőt elkövet, az erre irányuló mozgalmakat szervezi, irányítja, pénzzel és más módon segíti, sőt arra is készen áll, hogy belső zavarok előidézésére esetén a kínálkozó lehetőség felhasználásával Magyarországra fegyveresen is betörjön.

Az oly tettes tevékenységénél, akinek a fenn tárgyalt törvényhelybe ütköző tevékenysége Oroszországban kezdődött és Magyarországon folytatódott, mindezek figyelembe vétele mellett a nyomoz-

A Kormányzó Úr Ö Főméltósága az Iparcsarnokban megnyitja a tavaszi árumintavásárt.

zást ki kell szélesíteni a Btk. 144. §-a alá eső hűtlenségi esetek kiderítésére is.

A kapcsolatosan elkövetett bűncselekmény miatt a bűnvádi felelősség a mozgalom ama részeire is nehezedik, akik a kapcsolatos bűncselekménynek magának nem tettesei ugyan, de annak elkövetéséről előzetesen tudtak vagy annak elkövetését előre láthatták.

A feljelentés kötelezettsége.

Mindenki köteles feljelentést tenni a törvény 3. §-a értelmében a hatóságnak az 1. és 2. §-ban tiltott mozgalmáról, ha erről hitelt érdemlő tudomást szerez. A feljelentés elmulasztója szabadságvesztés büntetésben részesül. A tettes vagy részesnek hozzátartozóját nem terheli a feljelentés kötelezettsége. Nem állapítható meg a feljelentő kötelezettség megsértése akkor sem, ha a mozgalom köztudomásúvá válván, arról a hatóságnak értesülnie kellett.

Büntetlenség a mozgalomtól való elállás esetén.

Ha valaki az állam és társadalom felforgatására irányuló mozgalomban vagy szervezkedésben részt vesz, de még mielőtt a hatóság a mozgalomról tudomást szerzett volna, a szervezkedéstől való elállását társaival tudatván, azokat szintén elállásra iparkodik rábírni, s ha ez nem sikerül, a mozgalmat a hatóságnál feljelenti, büntetlenséget biztosít magának. (4. §.)

Állam- és társadalomellenes izgatás, nyilvános felhívás az állam és társadalom rendjének erőszakos felforgatására.

A törvény a Btk. elveitől eltérőleg szabályozza, helyesebben kibővíti a Btk. szerint való izgatás tényálladékát. A Btk. szerint az izgatást gyülekezeten, nyilvánosan vagy nyomtatványban kell elkövetni, hogy azt büntetni lehessen. Ismeretes, hogy a szovjet-propaganda általánosságban már régen lomtárba tette a tömegeknek gyülekezeten, nyilvánosan való felizgatásában rejlő forradalmi fegyvert és inkább az egyénenként való bujtogatás módszerét tette magáévá s „föld alatt“, titokban működik. Ismeretes az u. n. sejtrendszer, a bolsevista szervezkedés egyik veszedelmes alakja, amely szintén az egyéni megnyerés elvén alapszik. Aki tehát az ilyen egyéni megnyerés érdekében, nem nyilvánosan izgat az állam és társadalom törvényes rendjének erőszakos felforgatására vagy ilyen tartalmú felhívást intéz valakihez, ha nem is nyilvánosan, nem is tanuk előtt, elköveti a törvény 5. §-ába ütköző izgatás vétségét. A büntetés súlyosabb, ha az izgatás bűncselekmény elkövetésére irányuló egyenes felhívást tartalmaz az állami és társadalmi rend felforgatása vagy megsemmisítése végett, feltéve, hogy a felhívás nyilvánosan történt vagy többekhez intéztetett, habár külön-külön alkalmakkal is. Ha a felhívásnak eredménye volt s a felhívásban megjelölt bűncselekményt (pl. gyilkosságot) elkövették, a felhívót mint felbujtót vonják bűnvádi felelősségre.

A katonaságellenes (antimilitarista) propaganda és a hadsereg, a csendőrség és a rendőrség ellen való gyűlöletre izgatás, valamint a fegyveres erő szolgálati fegyelmének megbontása.

A fennálló törvényes rend felforgatására és megsemmisítésére irányuló romboló törekvések nem vezethetnek sikerre mindaddig, amíg a törvényes rend és a belső béke védelmére hivatott fegyveres erő kötelességének magaslatán áll. A romboló célzatú izgatások tehát első sorban a fegyveres erő fegyelmének meglazítására s arra törekszenek, hogy az állam lakosaiban a fegyveres erő s ennek hatóságai iránt gyűlöletet keltsenek fel.

A törvény 6. §-a tehát szigorú büntetéssel sújtja le arra, aki általában a katonaság intézménye ellen izgat, a fegyveres erőt ellenszenves, gyűlöletes tehernek tüntetvén fel, amely alatt szenvedni nem érdemes és nem szükséges. Ennek a cselekménynek elkövetési alakja rendszerint az, hogy a tettes szavaival a büntetőjogilag védett állami intézményt lekicsinyli, becsmérli vagy fokozatos leszólással megvetésre és gyűlöletre méltónak tünteti fel,

amelyet fenntartani nem érdemes, mert a polgárookra súlyos és felesleges terhet jelent és akadály a közszabadság teljességének. Ha a tettes a m. kir. honvédség, a m. kir. csendőrség vagy a m. kir. rendőrség ellen célozza a gyűlölet felkeltését, rendszerint ezeknek szolgálati fegyelmét, szervezetét, rendelkezéseit támadja meg s gonosz szándékát a bírálat köpönyegébe burkolja. A büntető bírónak itt a törvény értelmében vizsgálnia kell, hogy az illető rendelkezés alakilag és tartalmilag törvényes-e. Az alaki törvényesség elve a törvényszerű hatáskört jelenti, a tartalmi törvényesség pedig azt, hogy a rendelkezés tartalma fennálló jogi szabályt ne sértsen. Ha a bíró megállapítja a rendelkezés teljes törvényességét, könnyebb leszűjtania a jogos bírálattal védekező izgatóra, mert magában véve az, hogy valaki egy alakilag és tartalmilag helyes hatósági rendelkezés ellen olyan bírálatot enged meg, rendszerint tudatlan emberek előtt, amely félremagyarázható a hatóságok tekintélyének, a közrend, a fegyelem és a hatóságok iránt való engelmesség kárára, világosan mutatja azt, hogy az állítólag bírálatot gyakorló egyént nem vezette tárgyalgossággal és közérdekkel.

Napjaink számos szomorú példát mutattak fel arra, hogy a hadsereg és a közrend védelmére hivatott egyéb fegyveres szervezetek szolgálati fegyelmének megbontására egyenes felhívások hangzottak el tudatos bujtogatók és félrevezetett emberek részéről. Erre az esetre, valamint arra, ha a szolgálati fegyelem megbontásával és külön büntetett elkövetésével járt a felhívás, a törvény súlyosabb büntető tételek alkalmazását rendeli el.

Az állam- és nemzetgyalázás.

Már a világháború előtt, de különösen a világháború tartama alatt ellenségeink a magyar állam és a magyar nemzet becsületét mélyen sértő rágalmakat hangoztattak a külföldi államok nyilvánossága előtt, de különösen azok sajtószerveiben, aminek az volt a célja, hogy Magyarországot gyűlöletes színben tüntesse fel a világ közvéleménye előtt. Ázsiai vad hordának nevezték a magyar népet, amely nem képes rendes állami életet élni, amelynek nincsenek érdemei az emberi művelődés körül, sőt annak veszedelme a magyar állam és a magyar nemzet fennmaradása. Ismerjük mindannyian hazánk dicsőséges történetét, tudjuk, hogy Anglia után nekünk van a legrégebb írásos alkotmányunk, hogy évszázadokon át vívtunk minden erőnkkel súlyos harcokat a törökökkel s ezzel megvédelmeztük az európai műveltséget és polgárságot. Voltak nagy államférfiaiunk és hadvezéreink, akik díszére váltak volna bármely nemzetnek, tudósaink és művészeink az egyetemes művelődés kincstárát gazdagították. Ezt azonban a külföldön nem mindenütt tudják, így az ellenünk szórt rágalmak sok helyütt találnak termékeny talajra. Mikor a trianoni „szerződést“ diktálták nekünk, ezek a rágalmak nagy részben döntően befolyásolták az ellenséges hatalmaknak rólunk szóló határozatait. Ma pedig, amikor állami életünk önállóságát sokban és lényegesen érinti a külföldnek Trianon óta szerzett befolyása, nem kell bőven fejtegetni, mily rendkívüli veszélyt rejt nemzetünkre ez az ellenséges propaganda, amely ma is változat-

lenul dúl. Előljárnak ebben a lázadó mozgalmak sarától beszenyezett, a közmegegyezés és a bűnügyi eljárás elől külföldre szökött egyének, akik magukat „emigránsoknak” (kivándorlóknak) nevezik. Ezek az egyének valósággal kereskednek a rólunk gyártott rágalmakkal, mert azok terjesztését ellenségeink nekik rendszerint megfizetik.

Ennek a rágalmozó hadjáratnak bűnösei, eladott hazugságok szatócsai ellen szól a törvény 7. §-a, amely a cselekmény rendkívüli veszélyességét tekintve súlyosan bünteti azt, aki olyan valótlan-ságot állít vagy terjeszt, amely alkalmas arra, hogy a magyar állam vagy a magyar nemzet megbecsülését csorbítsa, erkölcsi vagy anyagi hitelét sértse.

Nem tűri a nyomdafestéket számos olyan vakmerő rágalom, amely valóban elhangzott s a törvény életbelépte óta bűnvádi eljárás tárgya volt. Legyen elegendő példaképpen annyit felhozni, hogy külföldi lapokba szabadon helyeztek el egyesek olyan valótlan-ságokat, hogy Magyarországon ezerszámra ölik meg a zsidókat, hogy ez hatósági segédlettel történik, hogy Magyarország kormányzatát vezető államférfiak rablóbandának tagjai, akik a népet szipolyozzák, hogy mi állandóan fegyverkezve háborút készítünk elő stb., stb.

Ennek a propagandának végső célja az, hogy Európa beavatkozzék a mi belső ügyeinkbe, foszson meg bennünket teljesen állami önállóságunktól és oly kormányt ültessen a mi nyakunkra, mint aminő 1918-ban és 1919-ben Károlyi Mihály alatt volt, amely elárulta az ország legszentebb érdekeit s örök gyalázatot hozott ránk azzal, hogy a betörő ellenségnek kitérte az ország kapuit.

Ha megállapítható az elkövetett cselekményből az az egyenes cél, hogy Magyarország ellen a külföld ellenséges cselekményre indíttassék, vagy ha a cselekmény azzal járt, hogy ez az ellenséges beavatkozás bekövetkezett, súlyosabb büntető tételek jönnek alkalmazásba, az utóbb említett esetben életfogytig tartó fegyház.

A külföld ellenséges cselekménye természetesen nem csupán fegyveres beavatkozást jelent; ilyen cselekmény lehet bármely intézkedés, vagy valamely külföldi szervezetnek olyan ténye, mely a magyar államot akadályozza rendes életműködésében és megsemmisítése állami függetlenségének. Példaként hozzuk fel azt, hogy munkásüldözés hazugságával arra bírtak 1920-ban egy hollandiai nemzetközi munkásszervezeti irodát, hogy tilalmat hirdessen a rendelkezési körébe eső munkásszervezeteknek a Magyarország felé irányított áruk vasúti továbbítását illetően. (Ez az ú. n. bojkott egyébként siralmasan megbukott.)

A törvény 8. §-a azt bünteti, aki a magyar állam vagy a magyar nemzet ellen meggyalázó kifejezést használ vagy ily cselekményt követ el. Ezt a bűncselekményt sokszor akként követik el, hogy látszólag egyéni sértés jellegét ölti magára. A figyelmes és különböztetni tudó nyomozó közeg is könnyen megállapíthatja azonban, mikor akarja a tettes valamely egyén (pl. egy katona vagy állami hivatalnok) képében a magyarságot, a magyar nemzetet és a magyar államot meggyalázni. A meggyalázó cselekményre példa a nemzeti Himnusz éneklésekor tanúsított tiszteletlen magatartás, a magyar államot jelentő jelvények letévése stb.

A törvénynek a nyomozás fogantatásakor is fontos egyéb rendelkezései.

A törvény 9–14. §-ai a bíróság által alkalmazandó mellékbüntetésekéről, továbbá a különleges hatásköri és eljárási szabályokról szólnak.

Fontos itt az, hogy a külföldit az 1–8. §-okban meghatározott bűncselekmények esetében az országból ki kell utasítani, sőt a belföldit is ki lehet tiltani abból a községből, ahol lakik, ha ez illetőségi helye is, ha ottartózkodása veszélyes az állami és társadalmi rendre. A bűnösre a hivatalvesztést és politikai jogok gyakorlásának felfüggesztését is ki kell mondani, rá pénzbüntetés is kiszabható a szabadságvesztés-büntetésen felül. Ezenkívül vagyoni elégtétel fizetésére is kötelezhető az 1., 2., 5., 6. és 7. §-ok esetében, amelynek összege egész vagyonának elkobzásáig terjedhet.

Fontos tehát az, hogy a bűncselekmény tényállásának kinyomozásakor a gyanúsított egyén illetőségi és vagyoni viszonyai, valamint egyéb személyi körülményei is pontos puhatolás tárgyai legyenek.

A törvény rendelkezései szerint üldözendők a törvényben meghatározott bűncselekmények, ha külföldön követték is el, akár külföldi, akár magyar honos a tettes.

Ha a tettes megszökött és így a bíróság elé nem állítható, ellene főtárgyalást lehet tartani, az ítélet azonban csak a bűnösség megállapítására és esetleg vagyoni elégtétel kiszabására szorítkozik. (A tettes kézrekerülte esetén új főtárgyalást kell tartani.) A tettes távolléte esetén lefolytatott eljárásnak tehát éppen olyan kimerítő adatokra van szüksége az ítélezés alapjául, mintha a tettes személye rendelkezésre állana.

Az 1921:III. törvényeikk rendelkezései a katonai büntető bírósághoz tartozó egyénekre is vonatkoznak. Vagyoni elégtételt azonban csak a polgári bíróság szabhat ki katonai egyénekre is.

A bűnvádi eljárás a kir. ítélőtábla székhelyén levő kir. törvényszék, Budapesten a kir. büntető törvényszék hatáskörébe tartozik.

Befejezés.

1921 április 6-ika óta van életben ez a törvény. Az azóta eltelt idő megmutatta, mily nagy hűzgot tölt be, mert — sajnos — alkalmazására sűrűn került a sor. Tapasztalhattuk, hogy a nemzet életének fájában romboló szúként lappangó olyan események és törekvések húzódnak meg, amelyeknek megakadályozása és megtorlása, a rend, a szabadság és a társadalom békeje és nyugalma érdekében minden hazáját szerető embernek, de elsősorban a törvény hivatott őreinek a legkomolyabb kötelessége.

Óvakodás és lelki erő által néhány évvel még egyes emberek is hosszabbíthatják földi éltüket; nemzetek azonban közértelmesség s az abból szükségképp folyó moralitás által lételőket sok századokra terjeszthetik azon határon túl, mely tudatlan, egymást gyűlölő s korcsuló népeknek kerülhetlen halál árka!

Széchenyi.

Magyarország légiforgalma 1925-ben.

Irta: UDVARY JENŐ, ny. főhadnagy

Magyarország légiforgalmának hatodik esztendeje zárult le az elmúlt esztendővel. Mielőtt az 1925. évi teljesítményeket ismertetnők, talán nem lesz érdektelen röviden visszapillantani az előző évek forgalmi eredményeire, hogy a múlt évi adatok jelentőségét megfelelőképp mérlegelni tudjuk.

Magyarország kereskedelmi légiforgalmát 1920 őszén nyitotta meg a Magyar Aeroforgalmi R. T. (Maefort) a Budapest—szombathelyi és a Budapest—szegedi vonalakon. A vállalat csak öt és fél hónapig maradhatott üzemben, mert az antant a részvénytársaság további működését megakadályozta és gépeit a békeszerződés értelmében összeromboltatta. A Maefort forgalma az említett két vonalon főleg postaszállításra terjedt ki. 1920 novemberétől 1921 áprilisáig 138.000 darab postai küldeményt juttattak el rendeltetési helyére a vállalat repülőgépei.

A részvénytársaság feloszlata után egy esztendeig Magyarországon légiforgalmi vállalat egyáltalában nem működött. Az antant valamennyi repülőgépünket összeromboltatta, majd tíz hónapig tartó tilalmi időszak következett.

Franciaország ezt az időt felhasználta arra, hogy befolyását latba vetve légi politikájának Kelet

felé útát törjön, megteremtven egyrészt a Páris—varsói, másrészt a Páris—konstantinápolyi légiforgalmat, amelynek lebonyolítására francia és román tőkével s a többi kisantant állam anyagi támogatásával megalakította a Francia-Román Légiforgalmi R. T.-ot. A Páris—konstantinápolyi vonal Strassburg, Prága, Bécs, Budapest, Belgrád és Bukarest érintésével Magyarországon is keresztülhaladt. A vállalat a kormánnyal a forgalom üzemeltetésének engedélyezésére tíz évi szerződést kötött.

Még fel sem oldották Magyarországot a repülési tilalom alól, amidőn a francia-román vállalat 1922 május elsején üzemét megnyitotta — eleinte csak Páristól Budapestig, majd tovább Belgrádon és Bukaresten át Konstantinápoly felé.

Amidőn ugyanez év őszén a magyar repülés ismét szabaddá vált, — a nagykövetek tanácsa által felállított korlátok között — hamarosan megalakult két magyar vállalat is: a Magyar Légiforgalmi R. T. és az Aeroexpress, amelyek azonban külpolitikai akadályok miatt csak 1923 júniusában léphettek üzembe. A Magyar Légiforgalmi R. T.

a Bécs—Budapest—belgrádi vonalra, az Aeroexpress R. T.

a Duna magyarországi szakaszára,

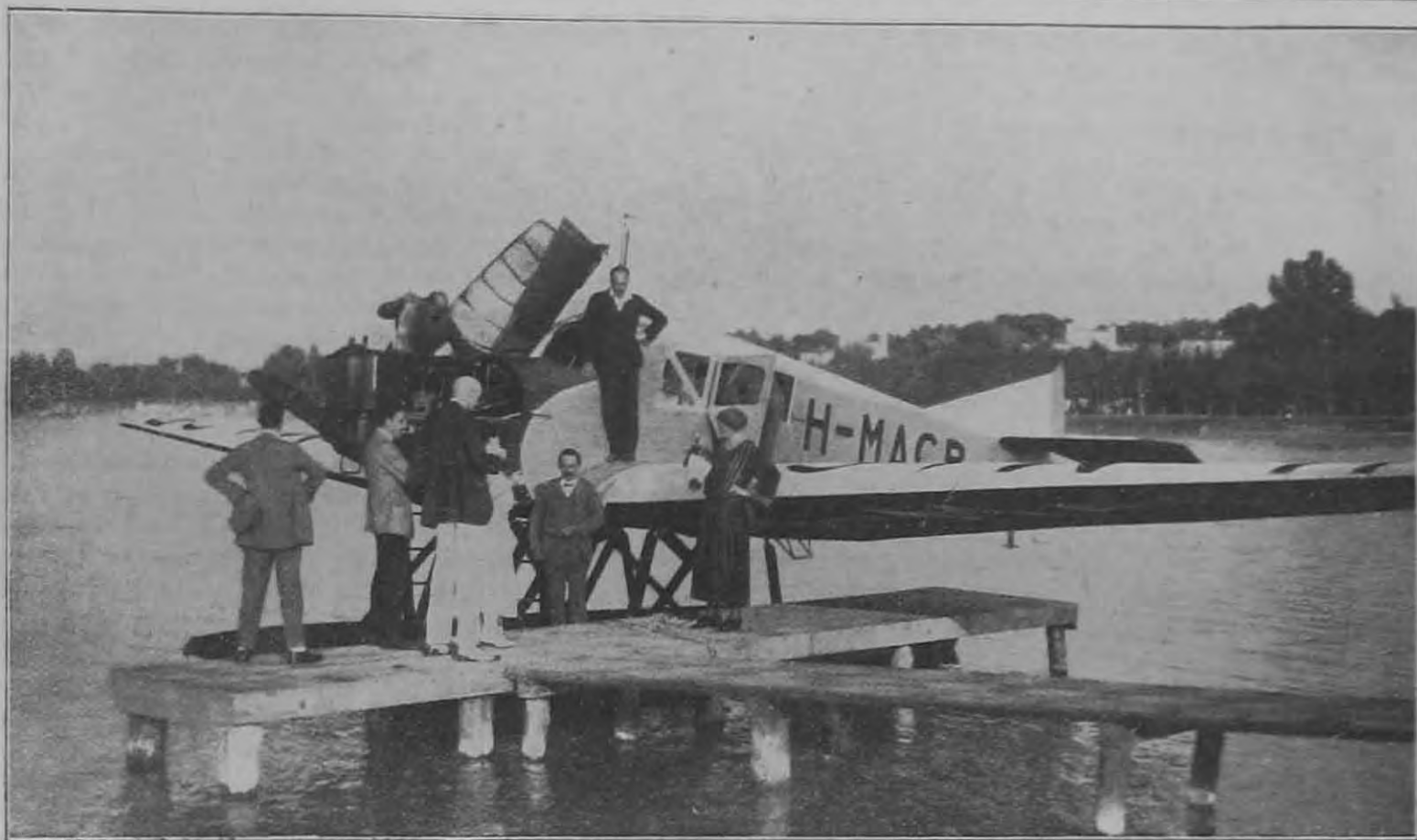
a Prága—Budapest—zágrábi,

a Budapest—bukaresti és

a Budapest—balatoni vonalra kapott koncessziót.

Repülőfelvétel az alföldi nagy árvízről. A komádi gátszakadás. (A képen látni lehet, hogy az árvíz a vasúti töltést hol szakította át. A kép baloldalán menekülők ökrösszekerei láthatók.)

Az Aeroexpress Junkers-típusú vízipilóta a Balatonon.

E vonalak közül főleg diplomáciai nehézségek miatt csak a Budapest—bécsi vonalat helyezték üzembe egyelőre. Minthogy pedig ezen a vonalon az osztrákokkal kötött légügyi egyezmény értelmében a francia-román társaságon kívül csak egy magyar társaság repülhetett, az Aeroexpress bérbe adta repülőgépeit az Osztrák Légiforgalmi R. T.-nak, amely magyar gépekkel és magyar pilótákkal indította meg forgalmát a francia és a magyar vállalat működésével párhuzamosan.

A Magyar Légiforgalmi R. T. öt darab Hollandiában készült Fokker-típusú hatszemélyes egyfedelű szárazföldi repülőgéppel bonyolította le a forgalmat Bécs és Budapest között. Gépei a mátyásföldi repülőtérrel indultak és a Bécs melletti Aspernben szálltak le. Az Aeroexpress hat darab, ugyancsak hatszemélyes, egyfedelű német Junkers-gépet vásárolt, amelyek úszókkal ellátva a vízi repülésre is alkalmasak. Bécsi járatai a Gellért-rakparti vízipilótaállomásra indultak és Bécsben a Reichsbrücke mellett szállottak le a Dunára. A Francia-Román Légiforgalmi R. T., — amely nevét legutóbb Nemzetközi Légiforgalmi R. T.-ra változtatta át, — eleinte Potez- és Spad-típusú, később csak Spad-típusú hatszemélyes kétfedelű utasgépekkel repült Mátyásföldről Bécs, illetve Belgrád felé.

A két magyar vállalat a rendszeres forgalmon kívül alkalmi repüléseket is végzett, részben belföldön, részben külföldre is. A magyar gépek eljutottak Rómába, Belgrádba, Straubingba, Ruscsukba, Szófiába, Konstantinápolyba, Angorába stb., ahol pilótáink a magyar névnek mindenütt jó hírnevet szereztek.

Az utas- és a csomagszállításon kívül a két magyar társaság speciális feladatokat is végzett. Különböző kereskedelmi vállalatok és altruista

egyesületek megbízásából röpcédulákat szórt egyes városok, főleg Budapest fölött, fényképfelvételeket készített a levegőből, továbbá repülőünnepélyeket és légikirándulásokat rendezett a repülni vágyó közönség részére. Különösen említést érdemelnek az Aeroexpress balatoni körrepülései.

Ezalatt a magyar közönség mind jobban megkedvelte a repülőgépet, korunk legmodernebb közlekedési eszközét és külföldi utazásainál egyre fokozottabb mértékben vette igénybe. A Budapest—bécsi utat átlag egy és háromnegyed óra alatt teszi meg a repülőgép a gyorsvonat öt és félórás menetidejével szemben.

Magyarország légiforgalmának első hat esztendejéről a következő táblázat nyújt összefoglaló tájékoztatást:

A magyarországi légiforgalom teljesítménye 1920—1925-ig.*

Év	A vállalatok száma	A vonalak száma	A vonalak hossza km.-ekben	A repülések száma	A megtett út km.-ekben	Utasok	Csomag, posta és személy-poggyász kg.-okban
1920	1	2	348	1151	10,470	28	1,383
1921	1	2	348	2947	24,250	15	662
1922	1	2	550	401	79,100	408	2,357
1923	3	2	550	1969	326,970	4,003	33,964
1924	3	2	550	2032	448,410	4,031	118,078
1925	3	2	550	2453	553,870	4,087	234,000
Összesen:					1,448,070	12,572	390,444

* A táblázat összesítve tünteti fel a menetrend szerinti repülőket, a körrepülőket, a próbarepülőket, az alkalmi utakat és az üdülőhelyekbe járatokat.

1925-ben a bécsi és a belgrádi rendszeres légi-járatokon, továbbá az alkalmi repüléseken kívül újságszállító repülőjáratok is működtek májustól augusztusig a fővárosból Debrecenbe, Szegedre és Nagykanizsára. Bécsbe szintén repülőgépen szállították a budapesti újságok zömét a rendszeres járatokkal a repülőidény tartama alatt. Az ideai teher-áruforgalom, a légiposta és az útipodgyászok együttes mennyisége a kétszeresét teszi ki a múlt évének. A repülőgépen szállított áruk között leggyakrabban a következő cikkek fordultak elő: selyemszövet, dísztoll, női kalap és ruha, prém, gyógyszer, tápszer és különféle gépalkatrészek. Legélénkebb volt az áruforgalom július hónapban.

A megtett kilométerek számát tekintve mintegy 20%-os emelkedést tapasztalhatunk az előző évi adatokkal szemben. A megtett út hossza együtvéve 554.000 kilométer, azaz tizennégyszerese az Egyenlítő hosszának.

A rendszeres forgalomban 2352 személy vett részt. Közülük 269, tehát több mint tíz százalék a gyengébb nem soraiból került ki. Az utasok egyharmada magyar volt. A külföldi államok polgárai közül legnagyobb számmal a következők szerepelnek: németek (16%), osztrákok (13%), amerikaiak (7.3%), román honosok (5.5%), franciák (5.2%), jugoszláv honosok (5.2%), angolok (4.5%), olaszok (2.0%), cseh-szlovák honosok (1.5%). A kisantant-államok polgárai tehát együtvéve körülbelül annyiszor vették igénybe a magyarországi légiforgalmat, mint az osztrákok egyedül. Az 1925. évi légiforgalom utasai között összesen 29 különféle állam polgárait találjuk. Az említetteken kívül van köztük svéd, norvég, dán, orosz, holland, finn, török, bulgár, görög, spanyol, portugál, kanadai, mexikói, argentinai és ausztráliai.

A három vállalatnál a menetrendszerű járatok repülőgépeinek teherbírása átlag 68%-ig volt kihasználva. A menetrendszerűség körülbelül 77%-ban állapítható meg az előző évi 53%-kal szemben. Ezen a téren tehát lényeges javulás észlelhető. A késések nagyobbrészt jelentéktelenek voltak.

A legkevesebb kényszerleszállás a Magyar Légiforgalmi R.-T.-nál fordult elő. Az Aeroexpress magyar pilótái különösen az esti forgalommal szereztek — külföldi viszonylatban is jó — hírnevet. A Bécsből jövő hidroplánok sokszor este nyolc-kilenc óra tájban érkeztek meg Budapestre s rakáltak és reflektorok fénye mellett kellett leszállniuk a Duna vizére. Annak ellenére, hogy világító berendezéseik meglehetősen kezdetlegesek voltak, az esti leszállásoknál a legkisebb incidens sem fordult elő. Európában ez volt az egyetlen vonal eddig, ahol az éjjeli órákban repülőgéppel rendszeres személyszállítást végeztek. A Berlin-stockholmi éjjeli járatok csak postát szállítanak. Máshol pedig még eddig nem vezették be az éjjeli járatokat.

Feljegyzésre érdemes eseménye a kereskedelmi aviatika múlt évi történetének az említetteken kívül a Magyar Légiforgalmi R.-T. egyik gépének eredményes szemrevételező útja december végén az árvíz sújtotta területek fölé. A repülőgépről végzett fényképfelvételek és megfigyelések a mentési munkálatok irányításánál hasznos támpontokat nyújtottak.

Az elmúlt év krónikája nem volna teljes, ha

nem emlékeznénk meg illusztris külföldi repülővendégeinkről, akik Mátyásföldet, illetve fővárosunkat meglátogatták. *Brancker* angol repülőmarrsall, az angol kereskedelmi aviatika főnöke, akit *Cobham*, az angolok világhírű pilótája hozott Indiából repülőgépen Budapestre. Meglátogattak bennünket azonkívül a németek is két tizenkét-személyes utasszállító óriásgéppel. Az egyik nagy *Junkers-gépet* Törökországnak szállították. A másik a *Dornier-gyár* legújabb produktuma volt, amely a *Boeskey* nevelőintézet növendékeinek Friedrichshafenbe kirándult csoportját hozta haza Budapestre, hogy itt egyúttal bemutathassák a gépet a magyar szakkörök előtt.

Az őszi folyamán *Bolognesi* alezredes parancsnoksága alatt egy olasz katonai repülőraj is felkeresett bennünket, akik keleteurópai legítimájuk folyamán két ízben — oda- és visszautazásuk alkalmával — szakították meg az útjukat Budapesten.

Magyarország 1925. évi légiforgalmi statisztikája, az előző évek adataival szemben, fokozott fejlődést mutat. Repülővállalataink teljesítményei nemzetközi viszonylatban is komoly helyet foglalnak el és az a több ezer külföldi vendég, aki a magyar vállalatok gépeinek utasa volt, bizonyára világszerte elvitte a hírét a magyar pilóták kiváló képességeinek s a magyar repülővállalatok pontosságának és megbízhatóságának.

A magyar légiforgalom eddigi teljesítménye tehát nemcsak közlekedési szempontból jelent országos érdeket, hanem hozzájárult az idegenforgalom növeléséhez és mint külföldi propaganda-tényező is jelentős szolgálatot tett a nemzetnek.

Portyázás.

Németország és Oroszország megegyeztek, hogy megtámadtatásuk esetén kölcsönösen semlegesek maradnak; Törökország négy korosztállyal tavaszi hadgyakorlatot tart az olasz-görög megegyezés hírére, a riffkabil fronton pedig a franciák és spanyolok udvariaskodnak Abd-el-Krimmel, hogy valahogy elejét vegyék az újabb háborúságnak. Egy szóval Európa békéje minden oldalról biztosítva van, csak mi vagyunk még mindig azok a rossz gyerekek, akik a béke szellemétől áthatott népek gyönyörű harmóniáját veszélyeztetjük. Legalább is így kell annak lennie, mert még most, az úgynevezett béke nyolcadik esztendejében is pökhendi ántántbizottságok dúlják fel lakásainkat rozsdás pisztolyokért és kutatnak a zsebeinkben, hogy elszedjék a bicskáinkat, nehogy meg találjuk vele ijeszteni a hatalmas ántántot. Őszintén megnyugtathatjuk őket: ne féljenek tőlünk, menjenek csak nyugodtan haza, van nekünk most éppen elég más, fontosabb dolgunk, mint hogy őket ijesztgessük. És hogy mennyire át vagyunk hatva a trianoni béke szellemétől, azt azzal kívánjuk bizonyítani, hogy, íme, besúgásra is vetemedünk: biztos tudomásunk van róla, hogy az oroszoknak és a törököknek, de még a riffeknek is nemcsak fegyvereik vannak, hanem repülőgépjük, tankjuk, nehéz ágyújuk és más olyan szerszámjuk is, aminőnek csak az ántátnál szabadna lennie — tessék csak elvenni tőlük, mert még verekedni találnak velük. Tessék csak írni nekik,

minél sürgősebben és minél erélyesebben. Hanem a választ, azt okvetlenül mutassák majd meg nekünk — bizonyísten nem mondjuk el senkinek.

Egyáltalában nem érdekel minket, hogy ki fogja fel politikának a frankügyet és ki nem. Andrássy Gyula gróf kijelentette, hogy a frankügy vádlottjainak egyéni becsületét a legtávolabbról sem látja érintve — nos, ezzel a véleménygel a gróf urat mi már régen megelőztük. Az ügy érdemi részét illetőleg nincs is több mondanivalónk. De már az az iszonyatos láрма, amely ezt a szerencsétlen vállalkozást hónapok óta kíséri s amely eddig csak unalmas volt, most már az idegeket kezdi őrteni. Emberek, akik magukat magyaroknak nevezik, ujságok, amelyeket magyar emberek számára magyarul nyomtatnak, jobb ügyhöz méltó buzgalommal igyekeznek a külföld előtt bebizonyítani azt a képtelenséget, hogy az egész ügy nem magánvállalkozás volt, hanem a felelős magyar kormány tudatos bűne és a hazafias magyarság merénylete Európa erkölce ellen s minden igyekezetükkel azon vannak, hogy az ország helyzetét a külfölddel szemben minél jobban megnehezítsék. Az ember elképped, ha külföldiek nyilatkozatait egyes „magyarok“ nyilatkozataival összehasonlítja: higgadt megítélés, nyugalom, tárgyilagosság jellemzik a — külföldit, ádáz gyűlölet, rosszakarat és rosszul rejtett célok a „magyart“. Ha Magyarország érdekeit csak feleannyian és felényi energiával képviselnék a külföldön, mint ahányan és ahogyan Trianon nemzetének, a franciának érdekeit képviselik velünk szemben a saját honfitársaink, akkor nem lett volna frankhamisítás. Nem tudjuk, mik voltak a frankhamisítók hazafias céljai, nem is kutatjuk. De ha terük sikerrel járt volna, ha — amit különben nehezen hiszünk — valamiképpen mégis kirántották volna az országot mai nyomorúságos helyzetéből — óh, hogy tolongásának az emberek a fórumon, hogy nyújtogatnák a kezüket és hogy bizonyítgatnák, hogy a kormány semmit sem tudott az egészről, ők, egyedül csak ők azok, akik mindent tudtak, de hallgattak a hazáért!

Az autóbusz-megállónál egész embertömeg várakozik, mert egy kifürkészhetetlen bölcsesség úgy látja jónak, hogy a Krisztina-tértől az Árumintavásárig való huszonöt percnyi útvonalon kétszer kelljen átszállani. Jönnek a kocsik egymás után, mindegyik zsúfolt, a várakozók közül alig hárman négyen tudnak egyikbe-másikba beleprézelődni, a többi vár tovább, ki tíz, ki húsz percig, szerencséje szerint. A várakozók egymásnak az érkezés sorrendje szerint kialakult elsőbbségi jogait nagyjában respektálják, két berlini kiejtésű úr különösen türelmes és udvarias. Ujabb kocsi közeleg . . . a tömeg balszárnyán ideges mozgás keletkezik, egy, abban a pillanatban érkezett, feltűnően izraelita vallású fiatalember furakodik előre. Az egyik berlini urat, egy kis leánykát, két hölgyet, majd megint két urat szakavatott könyökkel löki félre az útjából, egyáltalán nem törődve az éppen nem hizelgő megjegyzésekkel. Egy-kettőre a tömeg közepére kerül, válla, lába, könyöke szakadatlanul dolgozik s mire az autóbusz megáll, már a legelső között

izeg-mozog szürke kalapja. A két berlini úr össze-mosolygott:

— Fogadjunk, — szól az egyik, a fehérhajú — hogy elsőnek fog felszállani!

— Dehogyan fogadok, — nevetett a másik — hiszen már a lépcsőn is van.

A fiatalember már tényleg az autóbusz lépcsőjén taszigált félre egy idősebb hölgyet, aki egy fiúcskát akart feltenni. A következő pillanatban már befurakodott a kocsiba.

— Nincs hely, ne tessék felszállani! — kiáltotta a kalauz és elindította a kocsit.

A két berlini úr, a két hölgy, a kis leányka, a fiúcska, a mama és a többi harminc-negyven várakozó mind lemaradt, egyesegyedül a nemkeresztény fiatalember ült a kocsin, amit egyébként egész természetesnek is talált, mert még egy futólagos pillantásra sem méltatta az alulmaradtakat. És ekkor megszólalt az egyik berlini úr:

— Látja, kérem, ezt nevezik ők szellemi fölénynek!

A másik utána nézett a dőcögő autóbusznak s azt mondta:

— Ez már mégis csak sok!

Pedig ha tudná, hogy milyen kevés . . .

Történt pedig ez az Andrássy-út és a nagykörút sarkán, az Urnak 1926-ik esztendejében, április 23-án, 16 óra 20 perckor.

A főváros vasárnapjainak veszteséglistája új fejezettel gyarapodott: a öngyilkosok, eltűntek, megkéseltek és elgázoltak számával immár komolyan vetekedik a futballmérkőzések könnyű és súlyos sebesültjeinek statisztikája. Az elmúlt vasárnapi barátságos mérkőzések eredménye például 5:2, azaz öt láb- és két kartörés a futballsport javára és egy fejbeverés a bíró javára, versenyen kívül, azaz verseny után. Aki esetleg kíváncsi rá, hogy miért törölték a futballt a középiskolák testnevelési programjából, az nézzen végig egy mérkőzést, akár nagy pályán, akár a bivalyréten: meggyőzőbb évrre bizonyosan nem lesz szüksége. Hatóságok, ujságok, sportegyesületek minden küzdélme hiábavaló, a „játékosok“ egy része következetesen közelharcnak tekinti a futballmérkőzést s „futballtehetségét“ (mert ilyen is létezik) elsősorban az ellenfél agyonrúgásával igyekszik bebizonyítani. Ne tessék minket félreérteni: a világért sem kárhozzátjuk mi a magyar virtusnak akármilyen formában való megnyilvánulását, csak éppen, hogy beléptidőjét nem vagyunk hajlandók fizetni érte addig, amíg másutt ingyen is láthatunk verekedést. A baj gyökere különben — azt hisszük — abban rejlik, hogy nehéz megállapítani, vajjon minek vált be jobban a futball: sportnak-e vagy üzletnek. A múlt vasárnap statisztikája után ítélve, úgy látszik, hogy üzletnek jobb, mert lám, csak nyolcan fizettek rá, ellenben ki tudja, hogy hányan kerestek rajta. Ezt azonban sokkal jobb lenne nyíltan bevallani, akkor legalább senki sem botránkozna meg a durvaságokon, elvégre egymás rugdosása is lehet tisztességes kenyérkereset, ha azzal a publikum igényeit akarják kielégíteni.

Figyelő.

A csendőrség technikai felszerelése.

Irta: PINCZÉS ZOLTÁN százados.

A napilapok hasábjain gyakran, sőt szinte szabályszerű időközökben találkozunk fantasztikus amerikai bűnesetek leírásával, amelyekben a tettest Sherlock Holmes-regénybe vagy mozivásznonra illő módon, rádiókörözés alapján az óceánjáró hajón vagy pedig repülőgéppel üldözött expresszvonaton fogták el. Bizonyára sok bajtársam teszi le ilyenkor rezignáltan a kezéből az ujságot, megállapítva magában, hogy könnyű az amerikaiaknak, azoknak mindenük van, repülőgépjük is, meg rádiójuk van, de jöjjön csak ide nyomozni az az amerikanus, ahol gyalog kellene neki a tettes után loholni, meg ahol sokszor még telefon sincsen, vagy ha van, akkor meg a tettes szökik meg, mire a központ jelentkezik.

Szolgáljon nekibúsult bajtársaim vigasztalására, hogy az ilyen szenzációs nyomozások legtöbb esetben nem Amerikában, hanem valamelyik témahiányban szenvedő ujságíró élénk fantáziájában születnek meg s távolról sem szolgálhatnak annak bizonyítékául, hogy manapság repülőgép és rádió nélkül valamire való nyomozásnak nem is érdemes nekifogni.

Kétségtelen, hogy a modern közbiztonsági szolgálatban a modern technika majdnem minden vívmányát többé-kevésbé fel lehet használni s az sem szorul különösebb bizonyításra, hogy egy technikai eszközökkel gazdagon felszerelt közbiztonsági szerv feladatának sok esetben könnyebben meg tud felelni, mint az, amelynek szegényesebb a felszerelése. De bizonyos az is, hogy a technikai eszközök nyújtotta ezt az előnyt rendszerint túl szokták becsülni; sokkal többet várnak tőlük, mint amennyit azok a mindennapi gyakorlati szolgálatban produkálni vagy segíteni tudnak. Mert azok praktikus hasznát nem aszerint kell megítélni, hogy miként lehet őket egyes, még világvárosokban is ritkán előforduló esetekben hébe-hóba felhasználni, hanem aszerint, hogy lehet-e velük és milyen eredményeket elérni a mindennapi közbiztonsági szolgálatban s hogy ezek az eredmények milyen arányban állanak azzal a költséggel, amelybe az ilyen eszközök vagy az azokkal felszerelt apparátusok kerülnek.

Éppen úgy, ahogy a harcot végeredményében nem a harci gépek, hanem emberek döntenek el, a nyomozás sorsa is elsősorban a nyomozó egyéni tulajdonságain: rátermettségén, képzettségén, lelkiismeretességén és kitartásán dől el Amerikában is és nálunk is. Ezeket az értékeket kell legelsősorban megteremteni és fejleszteni s csak, ha ezek megvannak, akkor lehet beszélni a nyomozás segédeszközeiről, amelyekre a nyomozónak bizonyos esetekben esetleg szüksége lehet.

Tekintettel arra, hogy minket nem az amerikai viszonyok, hanem a mi viszonyaink érdekelnek, ezzel a kérdéssel ezúttal kizárólag csak a mi szempontunkból kívánok foglalkozni. Szeretném technikai felszerelésünk hiányosságaira reámutatva, megállapítani, hogy mai viszonyaink mellett mi mindenre volna szükségünk, hogy technikai felszerelésünket a kor színvonalán állónak mondhatjuk, de viszont reámutatni azokra az el-

lenkező indokokra is, amelyeket mint ellenérveket szintén alapos mérlegelés tárgyává kell tennünk.

Ha az ember csak úgy általában és felületesen gondolkodik felette, hogy a mi viszonyaink mellett mi mindenre volna szükségünk, bizonyára mindenki fel tudna sorolni legalább tíz-tizenöt olyan valamit, ami „jó lenne, ha lenne”. Repülőgép, rádió, autó stb. stb. mind igen jó lenne és valószínűleg mindenki mohón kapna utánuk, de ha már arról kellene aztán számot adni, hogy mindezeket a „modern technikai vívmányokat” hogyan és mire használnák fel a mi közbiztonsági szolgálatunkban és a mi viszonyaink mellett úgy, hogy az eredmény a költséggel arányban legyen, akkor valószínűleg valamennyien zavarba jönnének és megállapítanók, hogy bizony sok minden, amit így első pillanatra szükségesnek látunk, a valóságban csak fényűzést, vagy éppen terhet jelentene és hogy sok technikai felszerelési cikknek távolról sem érezzük olyan nagy hiányát, mint azt általában gondoljuk. Ezzel szemben vannak természetesen olyanok, amelyeknek szükséges volta vitán felül áll. Lássuk tehát őket egyenként.

Hogy mondanivalómat egy bizonyos, logikus sorrendbe foglaljam, a tárgyalandó felszerelési cikkeket négy csoportba osztom, aszerint, hogy azok 1. járőrszolgálatban; 2. nyomozásoknál; 3. karhatalmi szolgálatban és 4. a kiképzés szempontjából látszanak szükségeseknek.

A járőrszolgálat szempontjából mindenekelőtt a kerékpárnak a csendőrségi szolgálatban való alkalmazásával, ezzel a még nagyon is nyílt és vitatható kérdéssel kell kezdenem, mert azt hiszem, hogy jelenleg ez a kérdés áll leginkább az érdeklődés középpontjában.

A háború előtt aránylag nem sok kerékpárt lehetett látni az őrsőkön. Azt hiszem, ennek az volt az oka, hogy a legénység a kerékpárt szolgálatban nem használhatta, sőt a kerékpár tartása, tehát annak szolgálaton kívül való használata is külön engedélyhez volt kötve. A csendőr kizárólag csak szórakozásból kerékpározott vagy legfeljebb eltávozásai alkalmával, sok hasznát a kerékpárnak tehát nem igen vette.

A háború utáni idő óta a kerékpártartáshoz külön engedélyre nincs ugyan szükség, de annak szolgálati célokra való felhasználása sincsen még szabályozva. Tudtommal egyes alakulatoknál lokális érvényű rendelkezések a kerékpárnak szolgálatban való használatát több-kevesebb megszorítással megengedik, jobban mondván elnézik; az új Szolgálati Utasítás feladata lesz ezt a kérdést egyöntetűen és végérvényesen szabályozni.

Lapunk múlt évi 16. számában Gáspár József százados, szentgotthárdi szárnyparancsnok úr figyelemreméltó érveket sorakoztatott fel a kerékpár mellett. Azt hiszem, hogy az azokban foglaltakat mindenki magáévá teszi, annyira kézenfekvőek. Ha azonban teljesen tárgyilagosak akarunk lenni, akkor nem hagyhatjuk figyelmen kívül azokat a hátrányokat sem, amelyek a kerékpár használatával járnának. És pedig:

1. a kerékpáros csendőr az utakhoz, vagy legalább is az ösvényekhez van kötve, terepen még gyalog sem tud mozogni;

A Norge (Norvégia) nevű léghajó ünnepélyes átadása. A Ciampino-repülőtérén Mussolini (az asztal bal-
oldalán áll polgári ruhában) átadja a léghajót Amundsennek, aki éppen aláírja az átadásról szóló
okmányt. Amundsen ezzel a léghajóval már útban is van az északi sark felé.

2. szolgálati fellépésnél, fogolykíséretnél a kerékpár alkalmatlan;

3. erősen dombos vagy hullámos utakon a kerékpározás a sok leszállás miatt fárasztó;

4. defektusok a csendőrt kellemetlen helyzetbe hozzák vagy legalább is késleltetik;

5. éjjeli időben csak erősfényű lámpával lehet kerékpározni, a lámpák a járőrt messziről elárulják;

6. a kerékpár beszerzése és karbantartása — miután ezt a mai viszonyok között a kincstár nem fedezheti — meglehetősen anyagi megterheléssel jár.

Mindezek felsorolásával korántsem akarom azt bizonyítani, hogy a kerékpárnak a csendőrségi szolgálatban való alkalmazása nem célszerű, hanem csupán az alábbi korlátozásokat óhajtottam megindokolni, amely korlátozások a szolgálat érdekében véleményem szerint okvetlenül felállítandók lennének. Nevezetesen a magán (és később esetleg kincstári) kerékpároknak szolgálatban való használatát csak a következő esetekben gondolnám megengedhetőnek:

a) nagyobb szabású büncselekmény, mozgalom vagy közveszély vagy más elemi csapás esetén a helyszínének gyors elérése végett;

b) összpontosítás esetén, ha a csendőr az összpontosítás helyére kerékpáron hamarabb megérkezik, mint vonattal vagy ha a kerékpár használatával előfogatot lehet megtakarítani;

c) úti járőrszolgálatban;

d) karhatalmi szolgálatban az alkalmazás helyéig és vissza, ha a karhatalmi segédkezéssel kívül

a csendőrnek nincsen más olyan feladata, amelynek elvégzésében a kerékpár gátolná;

e) rendes szolgálatban, ha a járőrnek csak községek leportyázása van előírva; a községet magát azonban ilyenkor is gyalog kell leportyázni;

f) céllövészet, kihallgatás, tanukihallgatás stb. céljából való berendelés esetén a vasúti állomástól, illetve állomástól a laktanyáig a csendőr belátása szerint.

Nagyon természetes, hogy több tagból álló járőrnél a kerékpár használatát csak akkor kellene megengedni, ha azzal a járőr minden egyes tagja el van látva.

Azt hiszem, hogy a kerékpár használatának még ilyen korlátozások mellett is tág tere nyílna a csendőrségi szolgálatban és hogy az anyagi áldozatot, amelyet a csendőrök a kerékpár beszerzésével hoznának, legalább részben kárpótolná az a könnyebbség, amelyet számukra a kerékpár használata sok esetben jelentene.

Ma a csendőrök kerékpárjaikat különböző cégeknél és igen különböző áron szerzik be. Nem tudom, nem volna-e lehetséges azoknak, akik kerékpárt óhajtanak beszerezni, legalább annyiban segítségükre lenni, hogy egy bizottság a legjobb típusú, legerősebb és legolcsóbb kerékpárt kiválasztaná, a szállító céggel a szállítási és fizetési feltételeket illetően — minden rendelési garancia nélkül — megállapodást létesítene s ezt általános tájékozással kihirdetné. Természetes, hogy senki sem volna arra kényszeríthető, hogy kerékpárját az ajánlott cégnél szerezze be, de

bizonyos, hogy mégis mindenki ott szerezne be, már csak a saját érdekében is.

A gyalog szakaszpáncsnokoknak kinstári kerékpárokkal való ellátása azok mozgási lehetőségét igen megnövelné s azt hiszem, hogy a megtakarított vasúti és előfogati díjakban a kerékpárok beszerzési és fenntartási költsége hamarosan megtérülne.

Általában a kerékpárnak a csendőrségi szolgálatban való minél szélesebbkörű alkalmazását kívánatosnak és hasznosnak mondhatjuk.

A motorkerékpárnak a légénység által közbiztonsági szolgálatban való alkalmazását nem tartanám sem szükségesnek, sem lehetségesnek, mert

a) a mi viszonyaink és őrszálózatunk mellett nincsenek olyan távolságok, amelyek a motorkerékpár használatát indokolnák;

b) a motorkerékpár beszerzési és üzemköltsége olyan nagy, hogy azt okvetlenül a kinstárnak kellene viselnie; az előny az igen nagy költséggel nem állana arányban;

c) kezeléséhez különleges kiképzés szükséges;

d) a csendőr teljesen a motorkerékpárhoz volna kötve.

Csak a legfőbb érveket soroltam fel, sok szót kár erre a témára vesztegetni, mert az őrsöknek motorkerékpárral való ellátása nem is volt tervbe véve és azt hiszem, hogy egy néhány évtizeden belül nem is lesz.

Sokkal komolyabban kell azonban foglalkoznunk azzal a kérdéssel, hogy vajon a szárnyparancsnokoknak motorkerékpárral való ellátása a szolgálat és főleg a kinstár szempontjából előnyös volna-e vagy sem?

A mi szétszórt elhelyezési rendszerünk mellett a tiszt parancsnokoknak és elsősorban a közvetlen tiszt parancsnokoknak az őrsökkel való személyes érintkezését mindig korlátozni kellett, mert költséggel járt. A légénység kiképzése, oktatása, nevelése, ellenőrzése, fegyelmezése, a szolgálat menetének irányítása, szóval a parancsnok személyes befolyása tekintetében támasztott — teljesen jogos — követelmények teljesítését mindig megnehezítették azok a csak takarékosági szempontokat szem előtt tartó rendelkezések, amelyek a közvetlen tiszt parancsnokoknak légénységgel való személyes érintkezését is kizárólag a szemlékre korlátozták, sőt még a szemlék számát és tartamát is a minimumra redukálták. Természetes tehát, hogy a tiszt parancsnokok az őrsökkel való érintkezése az irodába tolódott el, ami azután az írásbeliség szükségszerű túltengését vonta maga után, annak minden hátrányával együtt.

Kétségtelen, hogy addig, amíg a szárnyparancsnokok az őrsökre való kiszállás tekintetében kizárólag a vasútra és előfogatra vannak utalva, a kinstárra nézve minden egyes kiszállás külön-külön költséget fog jelenteni. Ezen még átalányzóssal sem lehet segíteni, mert hiszen az átalánynak is akkorának kellene lennie, hogy a szárnyparancsnok abból az esetenként felmerülő költségeket fedezni tudja. A helyzeten talán csak az segítené, ha a szárnyparancsnokokat lóval vagy motorkerékpárral lehetne ellátni.

Hogy a szárnyparancsnokoknak lóval való ellátása a kinstár szempontjából rentábilis

volna-e, azt csak úgy lehetne megállapítani, ha egy szárnyparancsnok utazási költségeit egy ló tartási költségeivel össze lehetne hasonlítani. Ebben a tekintetben adatok, sajnos, nem állnak rendelkezésemre, de úgy hozzávetőleg azt hiszem, hogy a különbség nem volna nagyon nagy. Még kisebb lenne azonban ez a különbség, ha ló helyett motorkerékpárt vennénk számításba, amely nemesak finánciális, hanem szolgálati szempontból is előnyösebb lenne a lónál, mert

a) a ló állandóan fogyaszt, a motorkerékpár csak akkor, ha üzemben van;

b) a motorkerékpár lényegesen gyorsabb a lónál, használata tehát megtakarítást jelent időben is és pótdíjban is;

c) napi teljesítőképessége sokkal nagyobb, mint a lóé, motorkerékpárral az őrsök esetleges nagyobb távolságát is könnyen és testi megerőltetés nélkül lehet legyőzni;

d) üzemköltsége lényegesen kisebb, mint egy ló tartási költsége.

A d) alatt mondottak bizonyítására szolgáljon az alábbi számítás, amelyet a berlini „Der Gendarm“-ból, a porosz csendőrség lapjából idézek:

„Egy 2.5 lóerős motorkerékpár üzemi költségeinek egy ló tartási költségeivel való összehasonlításánál mindenekelőtt abból a feltevésből kell kiindulni, hogy egy ló napi átlagos teljesítménye 40 km., legnagyobb szolgálatképessége évente 300 nap, ez 6 év alatt (átlag ennyi ideig lehet egy motorkerékpárt használni) 72.000 kilométer. Tehát (márkában számítva):

egy hátszló beszerzési ára legalább . . .	700 M.
értékesökkenés címén évente 10%, 6 év alatt 60% leírandó	420 „
a vételár évi 7%-os kamata a leírás figyelembevételével	220 „
lótáp, naponta 2 M., 6 év à 365 nap = 2190 nap	4380 „
	5020 M.

A költség tehát kilométerenkint 6.97 pfennig.

Ezzel szemben egy 2.5 lóerős motorkerékpár beszerzési ára 795 márka. A költségek tehát a következőképpen alakulnak:

6 évi szolgálatképességet feltételezve, a vételárból értékesökkenés címén évi 16% leírandó	795 M.
a vételár 6 évi 7% kamata a leírások figyelembevételével	334 „
benzin 72.000 km. után = 1800 liter à 0.45	810 „
javításokra évente a vételár 15%-a 6 év alatt	715 „
	2654 M.

Költség tehát kilométerenkint 3.7 pfennig.

A mi papirkoronánkra átszámítva (1 márka = 18.000 papirkorona) tehát egy ló hatévi költsége 90,360.000 K, míg a motorkerékpár költsége ugyanennyi idő alatt 47,772.000 K, az előbbi kilométerenkint 1254.60 K, az utóbbi pedig 666 K üzemköltséggel.

Megjegyezni kívánom, hogy a ló tartási költségekben nincsenek benne a lóápoló, istálló, nye-

reg és szerszám költségei, nem is beszélve arról, hogy gyalogörsökkel is bíró szárnyaknál a lóápolót is lovasítani kellene, hogy a szárnyparancsnokot kísérhesse.

Feltételezve, hogy a pénzügyminiszter úrnál lehetséges lenne a csendőrségi motorkerékpárok vámmentes behozatalát kieszközölni, a fenti számítást kb. 10–15% hozzáadással nálunk is alapul lehetne venni, egy szárnyparancsnok motorkerékpárja tehát a kincstárnak hat év alatt kb. 55 millió K-jába, egy év alatt kb. 9 millió és egy hónap alatt kb. 750 ezer K-ba kerülne, ami a 93 szárny-nál évente kb. 850 millió K-t tenne ki. Ha tehát a motorkerékpár — a legrosszabb esetet véve számításba — egy évben csak 8 hónapig üzemképes (javítások, kedvezőtlen időjárás stb. miatt), akkor a havi üzemköltséget kb. 1.125.000 K-ra lehet becsülni. Igaz, hogy ez az összeg aránylag sokkal több, mint amit egy szárnyparancsnok ma utazásra (vonat, előfogat) elkölt, de egyáltalában nem sok, ha azt tekintjük, hogy ezzel egy régi, súlyos és életbevágó problémánkat, a szárnyparancsnokoknak az örsökkel való gyakoribb érintkezését oldhatnók meg, mert hiszen a 850 millió K-ból 8 havi megtakarított utazási költség címén legalább 150–200 millió K megtérülne, a többkiadás tehát mindössze évi 6–700 millió K volna. Ezt az összeget nem volna lehetetlen előteremteni.

A számításokat természetesen csak nagyjában végeztem, mert csak az eszmét kívántam felvetni, de nem akartam ennek az egyelőre úgysem aktuális kérdésnek a részleteibe túlságosan belehatolni. Mindenesetre igen hálás volnék, ha erre első sorban hivatott szárnyparancsnok bajtársaim erre a kérdésre vonatkozó nézetüket lapunkban szintén közölnék.

Nem tartozik ugyan a „technikai felszerelés”-hez, mégis ide kell felvennem a csendőr hűségese segítőtársát: a *szolgálati ebet*.

Szándékosan emlitem az ebet itt, a járőrszolgálatnál és nem a nyomozó szolgálatnál, mert nézetem szerint a csendőrségnél a szolgálati eb első sorban a járőrszolgálat szempontjából bír jelentőséggel és csak másodszorban a nyomozó szolgálatban. Előrebocsátom, hogy ezzel a világegyetem számára szándékozom hűségese négy lábú segítőtársunk érdemeit kisebbíteni vagy jelentőségét és szükségességét vitatni, ellenkezőleg: az igazi érdemeit óhajtom kiemelni.

A nyomozó szolgálatban a szolgálati eb csak akkor tudna számbavehető eredményt felmutatni, ha minden egyes járőr minden alkalommal szolgálati ebet vihetne magával, vagyis, ha az eb mindig azonnal kéznél lenne, amikor a nyomozó járőrnek szüksége volna rá, ami azonban lehetetlen. Megjegyzem, hogy nagyon tág tere még így sem igen nyílana az eb alkalmazásának, mert hiszen sok olyan örs van, hála Istennek, ahol számbavehető súlyosabb büncselekmény hónapokon keresztül nem fordul elő, de mozgalmas örsön is, száz büncselekmény közül aligha akad kettő-három olyan, amelyben ebet egyáltalán alkalmazni lehet s még ebben a néhány esetben sem lehet teljes bizonyossággal számítani arra, hogy az eb eredményt ér el.

(Folytatjuk.)

Közbiztonságunk és igazságszolgáltatásunk az Árpádok alatt

Irta: **BENEDEK MIHÁLY** főhadnagy.

(Befejező közlemény.)

A Nyugatnak külsőségeiben megnyilvánuló erőkölcse is elhatott főurainkhoz, akik a XIII. század végén már beretválkoznak és francia szokásokat vesznek fel. Az ösök szokásainak elhagyását sajnos lassan-lassan követték az ősi tiszta erkölcsök is.

A kovácsok szaporítása mellett Béla böles gondoskodását bizonyítja a tatároktól szorongatott kúnoknak az országba való befogadása is, mert ennek a rokon népnek a magyarságba való beolvadása új erőforrást jelentett a honfoglalás utáni századokban idegen népekkel kereszteződött nemzetünknek. De ez a körülmény is, miként a kovácsok elszaporodása, a kor közbiztonságára hosszú időn át súlyos kihatással volt.

1238-ban indul meg a 40.000 kún harcos gyermekeivel és asszonyaival Köteny kún fejedelem vezérlete alatt, hogy az országban kijelölt helyét, a Tisza, Temes, Körös és Maros mellékét elfoglalja, de már első útjában rabol, erőszakoskodik és felemészti mindent, ahol megpihen. Kijelölt helyére érve sem állapodik meg, hanem folytatva kóbor, nomád életét, a már megtelepedett földműveléssel is foglalkozó magyarság kenyeret adó vetéseit csordáival legelteti, amit a magyarsággal való állandó összecsordulások és verekedések követnek. A magasabb kulturájú magyarság sehogy sem tudott megbarátkozni a pogány kúnokkal, akikről feljegyzti a krónikás, hogy a templomokat istállónak használták, a leányokat és asszonyokat erőszakkal megbeestelenítették s a keresztényeket, ha módjukban volt, meg is ölték.

Igy szenvedett hosszú éveken keresztül a kúnokkal határos területeken élő nép. Béla igyekezett ugyan hatni rájuk, de sikertelenül, erőszakkal pedig nem akart ellenük fellépni, mert rászorult haderejükre.

IV. Béla egyike volt legkiválóbb királyainknak, kinek nemzetünk különös hálával tartozik. Ha a tatárjárás közbe nem jön, kétségtelen hogy az országot teljesen konszolidálta volna s hogy az ország a tatárjárás utáni zavaros időkben is megtudta védeni függetlenségét, sőt nagy hódításokra is képes volt, az a nemzet nagy életereje és szívóssága mellett első sorban IV. Béla 35 évi böles uralkodásának köszönhető.

XI.

A XIII. század politikai és társadalmi átalakulásának hatása. A királyi szolgák bírása (szolgabíró). A vármegye-rendszer kialakulása.

A XIII. század nagy politikai és társadalmi átalakulása konszolidációnk további folyamatára igen nagy hatással volt.

Felbomolyán teljesen a törzs és nemzetségi kötelékek, a nemesség a királyi közhatalom szolgálatába állott s a királynál keresett oltalmat az elhatalmosodott főurakkal szemben, viszont a király is a nemességben találta meg legerősebb támaszát, aminek a nagy bajokba jutott ország látta hasznát.

Különösen a várendszert feloszlása vont minden téren nagy átalakulást maga után, amennyiben a király kezében nagy hatalmat jelentő várbirtokok népségeikkel együtt az elhatalmosodott urak kezére kerültek s így a várendszertben rejlő országos összekötő kapocs is megszűnt. De épen ennek folyománya, hogy az oligarchizmusnak kiszolgáltatott köznemesség a királyi hatalomban megnyilvánuló egység szolgálatába lépett.

A várendszert megszűnése vont maga után a három nagy rendi csoport kialakulását is: a törzs- és nemzetségi kötelékekben élt ősmagyarokból lett a nemesség, a királyi várföldeken szolgáló népekből a polgárság és parasztság.

Az átalakulás konzervatív gondolkodású nemzetünkben természetesen nem mehetett akadálytalanul végbe.

A régi törzsfőnök bíráskodásához szokott nemesség még a XIII. században is vonakodott magát a megyei bíráskodásnak alávetni. Rendes bírása a nádor volt, aki évente csupán egyszer-kétszer, sőt ennél is ritkábban

szállott ki a megyékbe, hol szabad ég alatt, a bírósági gyűléseken szolgáltatva az igazságot.

A ritkán szolgáltatott igazság a közbiztonsági állapotokra igen rossz hatással volt, mert a birtokfoglaló, erőszakoskodó elemeknek nem kellett a közvetlen felelősségre vonástól tartani s a bírósági gyűlésekig előkészíthették a falajt mentségükre. A nemesség belátta ennek nagy hátrányát s ezért egyes helyeken, így pld. 1232-ben Zalamegyében, a királyhoz fordult engedéllyel, hogy maga tarthasson törvényszéket „teljes köztekintéllyel”.

Az igazságszolgáltatás nehézkességében rejlő veszély gyors segítségre szorult. Országsszerű szükségét érezték már olyan közegeknek, kik a vidéken azonnal és állandóan eljárhatnak a bűnösökkel szemben.

IV. Béla nagy lépést tett e téren, amikor megengedte, hogy a megyékben lakó önálló lakosok kisebb ügyekben eljárni hivatott bírakat válasszanak, akiket a királyi szolgák bírának neveztek (innen ered a „szolgabíró” elnevezés).

A politikai és társadalmi átalakulás folyamánya az is, hogy a XIII. században egyes tekintélyesebb községek kiváltak a vármegye kötelékéből. Ezek autonómiával ruháztattak fel, miáltal kezdetét vette a fejlettebb városi élet kialakulása is.

Ebben a században, IV. Béla korában kezdett a várispánság is „önkormányzású közigazgatási területt” átváltozni és a XIV. században már teljesen kifejlődött a mai napig élethez levő vármegye-rendszer, melyben közbiztonságunk évszázadokon át legerősebb támaszát találta meg.

XII.

1270—1290.

A legvitézesebb Árpád-király, V. István korában vagyunk, aki rettegésben tartja ugyan az ország külső ellenségeit, de az ország elhatalmasodott belső ellenségeivel, az oligarchákkal már nem boldogul. Joakhim bán, Szlavénia kormányzója annyira meggyőződött, hogy elrabolja a király 10 éves fiát, László herceget s a kaproncai várba zárhatja. Hiába ostromolják a várat a király emberei, Joakhim katonái többen vannak.

István nagy célját, mely a közbiztonság megszilárdítására s a királyi tekintély és hatalom helyreállítására irányult, korai halála hiusította meg. Utána fia, a tapasztalatlan kis László herceg került a trónra, kinek minden erkölcsi alapot nélkülöző, előnytelen nevelése, könnyelműsége és rossz tanácsadói a sokat szenvedett országot a legnagyobb fejetlenségbe sodorták.

Az állandó háborúk és belvillongások következtében elszegényedett nép soraiból igen sok tolvaj és rabló került ki, a hatalmas főurak pedig felrúgták a törvényt s a kis IV. Lászlóra semmit sem adtak.

A közbiztonság alatta olyan ijesztő hanyatlást mutat, amilyenre példa az Árpád-korban még nem volt. 1274-ben László tanácsadóira hallgatva, megfosztotta az ellenpárt embereit méltóságaiktól, mire Joakhim és Henrik bánok fogságra vetették őt anyjával együtt, majd a 8 éves Endre herceget rabolták el, hogy László ellen felléptessék.

Kiszabadulva a fogságból László, több ízben vezetett nagyobb sereget a féktelen főurak letörésére, de hatalma kevésnek bizonyult. Joakhim bán és társai, kiknek hiúságát László megsértette, tüzzel-vassal pusztították először a királyhű Csák Mihály falvait, majd pusztítva és öldökölve elszéledtek az országban.

Az 1275. év egész telén dúlt a polgárháború, de különösen a Dunántúl szenvedett sokat, ahol a kőszegi Henrik-fiak lázongtak.

A veszprémi püspöki széken ezidőben Henrik bán fia, Péter ült, amiért a Henrik-fiak egyik ellensége, Csák Péter nádor hadával Veszprémbe rontott, feladta a templomot, a kincseket elhordatta, a káptalanbeli embereket részben a templomban legyilkoltatta, részben lófarkához kötöztette, a székesegyház sekrestyéjében felhalmozott könyveket pedig — melyek akkoriban óriási értéket képviseltek — elégettette.

A Dráván túl Brebiri Pál, a gózdai hegyek keleti aljában Vodiczai István fia, István és Radoszláv lázongtak.

„Az erdélyi út mentén egyik vár a másik mellett emelkedett, melyeknek urai rablók módjára rálestek az utasokra, hogy őket kifosszák, vagy elfogva, váltságdíjat esikarjanak ki tőlük. A Dunán-túli vidék is tele volt ilyen úri gonosztevőkkel. Némelyik közülök szolgálival megtámadta a falvakat, felgyújtotta a házakat, elhajította a marhákat, az embereket pedig levágta, ha vagyonukat védeni merték.”

A szabadjára eresztett kunok garázdálkodása is kezdett már elviselhetlenné lenni, kik folytatva pogány, nomád életüket, mindenfelé loptak, raboltak és gyújtogattak. A rend helyreállítására kénytelen volt László apósát, Anjou Károlyt segítségül hívni, aki 1277-ben kis zsoldos hadsereget küldött 12 teherszállító hajón s ennek segítségével sikerült a Dráván-túli vidéken rendet teremteni.

Hogy az ország belsejében is elfojtsák a zavargást, az ország püspökei, főurai, a nemesek és a kunok főemberei a Rákos mezején 1277-ben gyűlést tartottak, ahol átokkal sújtották a zavargókat és az idegen vagyont bitorlókat. Az átkot elsősorban a zavargó erdélyi szászokra mondták ki, akik a gyulafehérvári egyházat feldúlták és megszenteltségtenítették.

Az e korban Európaszerte igen elszaporodott gonosztevők ellen védekezve, László és Rudolf német király 1277-ben megegyeztek, hogy a gonosztevőket egymás országaiból nem fogadják be.

Miután a rákosi országgyűlés az állapotokon nem sokat segített, 1278 őszén László megint kísérletet tett a zavargók lecsillapítására és Mátyus nádort királyi hatalommal felruházva a Dunántúlra küldte. A nádor útjában gyűlést tartott Sopronban, ahol a megyei nemesek és nép vádjára Péter soproni várnagyot „sokféle gonoszságáért” lefejeztette.

Ez évben a pápa is Magyarországra küldte követét, Fülöp fermói püspököt az erkölcsök megjavítására és a békeesség helyreállításában való segédkezésre, mert már a pápa fülébe is eljutott az ország nagy leromlása. A pápai követ által összehívott 1279-i budai zsinat cikkelyei elhibák tárják e kor lezüllött erkölcsét. A vigadni vágyó nép még a templomban és temetőben is táncra kerekedett és erkölestelenkedett, egyes főurak pedig a templomot, vagy kolostort foglalták le lakásnak és alakították át rablóvárnak, mert biztonságot nyújtó kőház akkor még alig volt az egyházakon kívül.

A nagy erkölcsi romlás nem kimélte meg a papokat sem, akiknek sorában szintén akadtak garázdálkodók; ezért a zsinatnak ki kellett mondania, hogy a pap felkelésben, verekezésben, rablásban, fosztogatásban, gyújtogatásban és hasonló vérengző dolgokban ne vegyen részt.

Milyen megdöbbentő kép ez!

A zsinat megengedte, hogy egyházi emberek saját biztonságukra fegyvert hordhassanak magukkal, mert gyakori eset volt a papok bántalmazása, különösen a pogány kunok részéről. A zsinat cikkelyeiből megállapíthatjuk e kor szokásos bűncselekményeit, melyek főként a lopás, rablás, rombolás, gyilkosság, gyújtogatás, magzatelhajtás, oklevélhamisítás és hamis tanuadásban merültek ki.

Ne higyük azonban, hogy az állapotok csak nálunk voltak ilyenek, a külföldön az erkölcsök tobzódása még nagyobb volt; mi is onnan kaptuk a fertőzést. Legnagyobb baj IV. László állhatatlansága volt, aki a hatalmát veszélyeztető oligarchák letörésére itt-ott tett ugyan kísérletet, de a lezüllött állapotokkal egyébként mit sem törődve, garázdálkodó kedvenc kunjaival együtt mulatott s kun származású anyja kedvéért azoknak sokat elnézett.

1280. nyarán mégis kénytelen volt ellenük fellépni, mert azok fegyvert ragadva „tüzzel-vassal pusztították a magyarok birtokait”. A Hódmezőn, a mai Hódmezővásárhely mellett sikerült erejüket magyar vitézeivel megtörni s ezzel rövid időre véget vetett garázdálkodásuknak.

A habozás, amely csöndes időkben oly gyakran hasznos, végzetes időkben elveszti az embereket.

Lamartine.

A világháborúban elhunyt lovak emlékére Angliában Miss Jeffcock emlékművet emeltetett, amelyet a Humpstead-Gardeni St. Jude-templomban állíttatott fel. Istentisztelet a felszenteléskor. Graphic Photo Union fényképe.

Tanácsadóira hallgatva, László az erkölcsök javításán fáradozó pápai követet meggondolatlanul elfogatta, mire a pápát kiengesztelni igyekvő, megbotránkozott magyar főurak elfogták, mikor éppen kun kedveséhez ment.

A kunok, hogy kedvence királyukat kiszabadítsák, megint zavarogni kezdtek.

László 1284. elején a garázda Henrikfiak Borostyánkő várát vette ostrom alá, de 6 heti sikertelen ostrom után kénytelen volt a vár alól szégyenszemre visszavonulni.

E vidéken az állandó zavargások következtében szerfölött elszaporodtak a lopási és rablási esetek bizonyosságul annak, hogy nyomorgatott és elszegényedett vidékek ezt a következményt nem kerülhetik el.

Az erélytelen László nem tudott sehogysem rendet teremteni, mert az erre irányuló erős akarat hiányzott belőle. Míg az ország egyik részén a rend csinálásán fáradozott, addig a másik országrészben kitört a lázadás.

A rend helyreállítását célozta az 1289-iki fővényi országgyűlés is, ahol László kibékült és megegyezett az ország sorsát szívükön viselő főpapokkal, főurakkal és nemességgel. A közbiztonság helyreállításán egyszerre két törvényes nádor munkálkodott, ami most fordult elő először.

László azonban kiesapongó, könnyelmű életével azután is meggyűlölt minden jóigyekezetet, ami végre az országos felkelést idézett elő. Az aggó főurak fegyvert ragadtak László ellen s a pápánál is panaszt emeltek ellene. Az ellenpártok kölcsönösen dulták, pusztították egymás birtokait, „a törvénnyel nem törődött senki, mindenki úgy segített magán, ahogy tudott”.

Végre a kunok is megelégtettek a király kiesapongó, erőszakos természetét s 1290. július 10-én, amikor éppen köztük mulatott, sátrában orvul meggyilkolták.

Az Árpádok között IV. Lászlóhoz hasonló könnyelmű király egy sem volt, ki az ország szerénységére épen akkor került a trónra, amikor erélyes, a közügyekkel törődő királyra lett volna szükség.

A krónikás következő szavakkal emlékezik meg róla: „Azon László király idejében kezdte Magyarország nagyságos dicsőségéből aláhanyatlani. Kezdenek ugyanis benne belső háborúk támadni, városok összeromboltni, falvak tűz által elpusztulni, a béke és egyetértés teljesen összetapodtatni, a gazdagok megfogyatkozni és a nemesek a szegénység szüksége miatt parasztkodni. Azon időben nevezik vala az ország lakosai a talyigát vagyis a két kerekű szekeret László szekerének; minthogy a folytonos rablás miatt az igarvó barmok az országban megfogyatkoztak vala, s

azután az emberek barmok módjára talyigába fogva pótolják vala az állatokat”.

Meg kell azonban említenünk, hogy László nevéhez sok magyar diadal, győzelmes háborúk emléke fűződik s a Habsburg-család hatalmát is ő alapozta meg magyar vitézeivel.

XIII.

1290—1301.

III. Endrét, IV. László utódját, a nagy Árpádok utolsóját szeretettel és bizalommal fogadta a nagy bajokkal küzdő nemzet, de erre III. Endre méltónak is bizonyult, mert egész életét a rend helyreállításának szentelte. Egy emberélet azonban már kevés volt e hatalmas feladat megoldásához, de talán III. Endre tulajdonságos jószívűsége is oka volt, hogy célját csak részben érthette el.

Minden igyekezet arra irányult most, hogy a közbiztonság megszilárduljon s Endrének megkoronázásakor már esküvel kellett ígérnie, hogy megbünteti a rablókat, gyújtogatókat és mindenkinek igazat szolgáltat.

1290. végén az Ó-Budán tartott országgyűlés kimondta, hogy a király országháborítóra várát, vármegyét, vagy országos méltóságot nem bízhat s ilyeneket tanácsába sem fogadhat be, kimondta továbbá, hogy a közbiztonságot veszélyeztető „rablóvárakat le kell rombolni; az erőszakkal, jogtalanul elfoglalt birtokot, várát, vagy vásárhelyet vissza kell adni. A gonosztevőnek pedig, akit a bíró elmarasztalt, sem a király, sem a főurak ne fogják pártját”.

Endre még ez évben útrakelt, hogy az országot bentazza és útközben tartott gyűléseken szolgáltatassa a hosszú időn át elhanyagolt igazságot. Igazságszeretetről bizonyosságot tett az útjában, mert még a pártján levő főurak törvénytelenégeit sem nézte el. Így a Váradon tartott gyűlésen Mihályfia Istvánt, akit dulással és gyilkossággal vádoltak, halálra ítélte.

III. Endre Albert osztrák hereccel is megegyezett 1291-ben, hogy a nagyon elszaporodott rablókat és utonállókat, kik a szomszédos országokat beköborolták, kölcsönösen üldözik és megbüntetik. „A rablások kiűzése az osztrákok Magyarországon, a magyarok pedig Ausztriában és Stíriában két-két jőnevű, igazságos, okos embert választanak. Ezek tegyenek azután jelentést a királynak és a herecnek, s a nyert fölhatalmazás alapján egy hónap leforgása alatt fejezték meg a gonosztevőket s adják vissza az elvett jószágokat.”

Érdekes egyezség volt ez, mely a nyomozásban való részrehajlást a nyomozóknak a szomszéd állammal való

kieserése után akarta megszüntetni. Hogy azután sikerrel dolgoztak-e ezek a teljesen ismeretlen viszonyok közé jutott nyomozók, arról már nem tudunk.

Határozott fellépésével Endre nemhogy megfékezte volna az immár módfelett elhatalmasodott oligarchákat, de maga ellen ingerelte azokat; kitért megint a pártoskodás és lázadás.

1292-ben Endre a féktelen Henrikfiak dunántúli lázadását személyesen vezetett hadával sikeresen elfojtotta, de ez útjából visszatértehen, mikor Ivanicson megérte, a pártoskodó Iván bán rajtaütött, kíséretével együtt elfogta és három hónapig őrizet alatt tartotta.

Közben a zavargások országszerte folytak tovább. A hatalmasabb urak megrohanták a nemes emberek birtokait, felverték házuikat, őket magukat s embereiket elfogták, sőt ellenállás esetében meg is verték vagy megölték. Csák Mátys, Simonfia György és testvérei, a Henrikfiak, Majs, a Huntpázmánok, a Kázmérfiak igazi rablók módjára hatalmaskodtak s főleg a papok jószágait dúlták. A törvénnyel, a joggal semmit sem gondoltak. Király, főpap vagy nemes ember birtoka előttük mindegy volt, ha arról volt szó, hogy rablás-vágyukat kielégítsék. Míze például, a volt nádor Szekesöt, a király várát tartotta elfoglalva s nem akarta kiadni az anyakirálynénak, de a férfias lelkű asszony híveivel a várat megostromolta s erővel visszavette.

A Tisztántúlt Lóránt vajda pusztította és dúlta fel testvéreivel olyan vad féktelenséggel, hogy végre országos felkelést hirdetett ellenük Endre, ami sikerrel is járt, de a gyöngélelkű király elrettentő büntetés helyett megbocsátott a lázadóknak.

Az ország érdekei ellen való eme indokolatlan, nem helyén alkalmazott jószívűségével Endre még inkább felbátorította a bűnükbe nem féő főurakat; a hírhedt Henrikfiak 1296 nyarán megint fellázadnak, majd a méltóságától éppen hatalmaskodásáért megfosztott Csák Mátys veri fel az országot garázdálkodásával.

1298-ban újra országgyűlés ült össze Pesten, mely elsősorban az ország közbiztonságát lehetetlenné tett hatalmas főurak ellen irányult s ezért azokat a gyűlésből kizárták.

Hogy milyen hatalomra tettek szert ezek az oligarchák, mutatja a gyűlés azon határozata, mely szerint a király idegenből is kérhet segítséget letörésükre, ha erre az ország ereje nem bizonyulna elegendőnek. A gyűlés már a királyt is megfenyegette, ha a garázda főurakat meg nem fenytene s gondoskodott egyúttal arról, hogy a törvények a király részéről is betartassanak.

Intézkedés történt többek között, hogy az erősségekké, rablóvárakká átalakított templomokat és kolostorokat a király vagy a nádor lerombolja, úgyszintén a királyi engedelem nélkül önkényesen emelt várakat is. Az erőszakoskodások és hatalmaskodások kinyomozására megválasztott négy nemeset kell választani, kiknek jelentése alapján a király minden további eljárás nélkül mondja ki és hajtassa végre az ítéletet. Aki pedig ily gonosztevéért közbeveti magát, azt az egyház közösítse ki. A gyűlés határozata ellenére is hatalmaskodó főúr közösítették ki az egyházból, vagyonát az örökösökre való tekintet nélkül vesztette el, úgyszintén nemességét is. A pénzverő a törvényes büntetésen felül fosztassék meg házáról és birtokáról.

A gyűlésen hozott határozatok alapján azután a főpapok és főurak részletes intézkedéseket dolgoztak ki, melyek szerint a király vármegyéinként nem négy, hanem tízenkét nemeset választ „a hatalmaskodás, emberölés, tolvajlás, utonállás s más erőszakoskodás kinyomozására”.

E nyomozók között szerepel a négy vármegyei bíró is.

Az országgyűlés szétoszlása után megkezdtek a nyomozók a munkát, ami persze nem ment könnyen, mert a törvénysértők még okiratot is hamisítottak, hogy bírálkat félrevezessék.

Háromszor ül még össze az országgyűlés III. Endre uralkodása alatt, mindig a konszolidáció megalapozása jegyében: utolsó éveiben gondot okozott Endrének egyes főurak hűtlensége, kik a nápolyi Róbert Károlyt akarták a magyar trónra ültetni.

A történelem szavaival próbálom magyarázatot keresni arra, hogy Endre és az ország tekintélyes részének minden igyekezete dacára sem akartak az állapotok lényegesebben megjavulni. „Ügylátszik, a király nem bírt azzal az erővel, amelyre szükség lett volna, hogy a garázda főurakat megfékezze. A nemesek, ha összeállanak, talán véget vehetnek az urak hatalmaskodásainak, de nem volt közöttük igazi összetartás, nem volt, aki őket vezette volna. A király gyöngesége ellen hívei is panaszkodtak. Erélytelenségének tulajdonítják, hogy az Ó-budai gyűlésen hozott törvények mellőztettek és hogy Magyarország a főurak s más hatalmasok kihágásai következtében végromlásra jutott.”

Igaz ugyan, hogy az országban valóságos anarchiát teremtett a főurak garázdálkodása, de hogy az állapotok idáig fajultak, abban Endre gyengeségének már csak igen kis része volt.

Az igazi oka ennek az volt, hogy királyaink nemhogy megakadályozták volna, de az áldatlan pártoskodások során még maguk idézték elő birtokok pazar adományozásával egyes főurak szerfölötti elhatalmasodását, majd amikor már azok erejükben elbizakodva garázdálkodni kezdtek, — hogy pártjukon megmaradjanak, vagy pártjuknak megnyerjék —, sokat elnéztek nekik. Olyan megbízható és kellő erővel rendelkező szerve pedig még nem volt az országnak, melynek a közbiztonság feletti állandó őrködés lett volna a feladata s mely a garázdálkodásokat és zavarokat már csirájukban elfojthatta volna.

III. Endre nagy igyekezetével mindenesetre megindította a konszolidáció folyamatát s rátért arra az útra, melyen utódjai tovább haladva, a sokat szenvedett országban megszilárdíthatták a közbiztonságot.

XIV.

Összefoglalás.

Visszapillantást kívánok még vetni röviden arra, hogy a honfoglalás utáni, küzdelmekkel teljes és zavaros három évszázadban hogyan erősödött meg állami életünk és hogyan alakult ki konszolidációnk és hogy mit vonhatunk le mindezekből legfőbb tanulsággul?

Miután a magyar kiállotta a nehéz próbát a népvándorlás népeket elnyelő fergetegében s ezzel az örök és felsőbbrendű élethez való jogát megszerezte és beigazolta, a Kárpátok övezte medencében letelepedve államot alkotott.

A véréből való zseniális Árpád-királyok legelsője, Szent István, a példátlan vitéz, szilaj, verekedő nemzet megfékezéséhez lát, hogy megteremtve az egységet és belső békét, az állam létét biztosítsa és a fejlődés lehetőségét megadja.

Célját elérte s a konszolidáció folyamatát megindította, mert felismerte az akkori körülmények között egyedül helyes eszközöket, amikor elrettentő szigorral, halállal sújtotta a verekedő szándékkal kardot rántó féktelen magyart, amikor megalkuvást nem ismerő következetességgel megtörte a rakoncátlan, pártoskodó törzseket, amikor irgalmatlan könyörtelenséggel, de nagy hivatásának tudatában nyugodt lelkiismerettel kivégeztette a háromszoros tolvajt, amikor bátran szakítva ősei hitével, egész nemzetét a szelid, erkölcsnemesítő krisztusi tanok felvételére kényszerítette.

Nagy utódai, Szent László és Kálmán, az ő nyomdokában tovább haladva, megteremtették az országban a konszolidációt, amikor az államfő már nemcsak az emberi életet és vagyont védi az emberi gonosszággal szemben, de a földi büntetéssel magasabb célokat, a bűn lényegét már átérző lélek további nemesítését is szolgálhatja.

Hogy állami életünk kifejlődött és megerősödött, azt teljes bizonyossággal a közbiztonság megteremtésével életrekellett konszolidációnak tulajdoníthatjuk és ha az első Árpád-királyok nem ísmerték volna fel azt a nagy jelentőséget, mely az állami életben a közbiztonságnak jut, Magyarország már fennállásának első zavaros századaiban összeomlott volna.

Hogy közbiztonságunk mérlege az Árpád-korban olyan nagy ingadozást mutat, azt a még ki nem alakult és ugyancsak ingadozó közállapotoknak, a sok háborúnak, az igen gyakori belső villongásoknak és zavaroknak, de nem utolsó sorban egyes — a létünkért s emellett fejlődésünkért folytatott rettenetes harc követelmé-

nyeihez gyengének mutatkozó — királyainknak tudhatjuk be, mert hiszen a közbiztonság akkor még — mint ahogy az állami élet minden alkotó része — úgyszólván teljesen a király személyétől függött s ahhoz szorosan igazodott.

Ezek a körülmények teremtettek olyan viszonyokat, melyekben az emberek erkölce, törvénytisztelete és vagyoni helyzete emelkedett, vagy süllyedt, a közbiztonság pedig, mint napjainkban is, ehhez igazodott, még pedig jóformán teljesen szabadon, mert közbiztonsági szervek, melyek útját állták volna az indulatoknak, még nem léteztek.

Kizárólag ez az oka a közbiztonság olyan nagyfokú leromlásának, mint amilyent Szent László talált trónra-leptekor, amikor egyes falvak népe csak lopásból tartotta fenn magát, vagy amikor az oligarchák garázdálkodása verte fel az országot.

Szemtanúi vagyunk, hogy a háború és belső zavarok (1918—19. évi forradalmak) milyen károsan hatnak a közbiztonságra még akkor is, ha kiválóan képzett és hivatásuk magaslatán álló közbiztonsági szervek állanak őrt a törvények betartása felett. Ki állítaná az ellenkezőjét annak, hogy a levitézlett 1918. évi őszirózsás forradalom a magyar csendőr és rendőr nélkül teljes anarchiát teremtett volna az országban még sokkal inkább ma, a lezüllött erkölcsök korában, mint az Árpádok nemes, patriarális világában?

Láttuk, hogy az ország jóléte és ereje mindig a közbiztonsági állapotokon fordult meg. Szent István, Szent László, Kálmán és III. Béla mind a közbiztonság megszilárdításával tették boldoggá és erőssé a nemzetet s ezzel az országot; ez adott erőt a nemzetnek diadalmas háborúhoz, hódításokhoz és kulturális előbbretartásához.

Ez a legfőbb tanulság, ami bennünket hivatásunk teljesítésében a kitűzött nagy cél felé vezet!

Csendőr bajtársam, érezd át magasztos hivatásodat. A Te kötelességed, hogy helyén levő szíveddel, eszeddel, soha nem lankadó kötelességtudásoddal megadd a lehetőséget annak, hogy a porbasújtott magyar nemzet újból erőre kapva, feltámadjon!

A MI VÉRTANUINK

Megyeri Antal tiszthelyettes.

A proletárdiktatura kikiáltásának kísérő zenéje Mannicherek dördülése, boltajtók feltörése, az éjféli leple alatt fosztogató banditák rekedt ordítóása s a békés polgárság jajgatása és nyöszörgése volt. Sortüzek ropogtak a legsűrűbben lakott helyeken, fegyverkutatás ürügye alatt erőszakoskodtak, raboltak, az üzletek kirakata csörömpölve mállott szét az utca kövezetén s az a kevés árú, ami volt, eltűnt a bolsevista örömmujjongók kezén.

Kevés volt az a város vagy falu, ahol fel mertek volna lépni a fosztogatók ellen. S ha valaki megtette, — csodálatos világ — éppen a „hatósággal” gyúlt meg a baja.

Megyeri tiszthelyettest ismerték Tiszavárkonyban. Erős kézzel fékezett meg minden kilengést s így természetes, hogy a helyi direktóriumnak szála volt a szemében s minden áron azon voltak, hogy eltávolítsák a községből. Nyíltan nem mertek fellépni ellene, de a szolnoki járási direktóriumnál kijárták, hogy megbíhatatlannak minősítsék. Ebből kifolyólag a helyi direktórium elnöke felszólította Megyerit, hogy azonnal hagyja el a községet, mert különben a vörösrősséggel elfogatja és forradalmi törvényszék elé állítja.

Megyeri elhagyta a községet és Tiszaföldvárra ment. Tiszaföldváron bizalmas emberei már ellenforradalmakról suttoztak. Minden község szervezkedik, halotta Megyeri. Erre habozás nélkül leborotválta bajuszát, lenyíratta haját s polgári ruhába öltözve még aznap visszatért örskörletébe. Éjnek idején besurrant a községbe és sikerült dr. Marchbreit Aladár tartalékos századossal az érintkezést felvennie. Megbeszélték a tennivalókat s a község megbízható embereiből gárdát szerveztek... Nem voltak sokan... Talán mindössze 12 főből állott a gárda, de talpig férfi valamennyi...

Másnap, május 2-án a kis csapat a község közelében állásban lévő vörös tüzerűteget megtámadta s a negyven főnyi legénységet lefegyverezte és foglyul ejtette. Az ágyúkat a község szélén tüzelőállásba helyezték.

Megyeri aztán visszasietett a községbe, ahol kezdet vette a tisztogatás munkája. Lefegyverezte a vörös őrséget; a község bejárataihoz megbízható polgárőrséget állított, hogy a vörös katonák bevonulását megakadályozza... Az ellenforradalmat a környéken is megakart szervezni... Másnap reggel azonban Félégyháza felől egy vonatot jeleztek, amely vörös katonákkal van tele... Megyeri azonnal az ágyúkhöz sietett s jelentette az esetet Marchbreit századosnak, aki erre a vonatra mintegy 4 kilométer távolságról 13 lövést adatott le. A lövések nem találtak, de a vonat Félégyháza felé visszavonult... Megyeri ugyanekkor lóháton kiment a vasúthoz és a vezsenyi állomás közelében 4 pár sint felszedetett.

Mindez azonban hiábavaló volt. A vörösök aznap Szolnokot elfoglalták s nagyobb erőket küldtek a tiszavárkonyi ellenforradalom leverésére. A kis gárdának menekülnie kellett. Marchbreit százados csolnokon a románokhoz menekült, Megyeri tiszthelyettes pedig polgári ruhába öltözve elhagyta a községet. A községen kívül azonban egy vörös katona felismerte és megadásra szólította fel. Megyeri nem válaszolt, amire a vörös katona kétszer utána lőtt. Megyeri megsebesült.

Megyeri Antal tiszthelyettes.

menekülni nem tudott s a vörös katona a község házára kísérte. Ott félholtra verték. Szó nélkül türte az iszonyú bántalmazást, pedig, mint a boucolás megállapította, borda- és koponyatörést szenvedett. Ezután kocsihoz dobta és beszállították Szolnokra, hogy ott „ítélkezzenek” felette. Útközben azonban találkoztak Smuk Antal vörös „tengerész” ezredparancsnokkal, aki visszavitette Megyerit Tiszavárkonyra és ott a direktórium által halálra ítélte.

Megyeri tiszthelyettest hat vörös katona kísérte ki a temetőbe. Felállították a temető árka szélére és töltek. Megyeri feltépte mellén az inget és harsány hangon kiáltotta: „Vörös kutyák, ide lőjtek!” Az egyik katona be akarta a szemét kötni, nem engedte. Kezét fejéhez emelte, mintha tisztelgett volna s azt kiáltotta hóhérai felé: „Szemeimet bekötni nem engedem; mint katona halok meg, éljen a magyar hadsereg!”

Az utolsó szavait már elnyelte a puskaropogás. Négy golyó fúrta át hősi testét.

Temető nem hantolták el a vörösök. Lévai Sándor temette el az éj leple alatt.

A hóhérok közül egy se került el az igazság szűjtő kezét. Mindnyájan elvették méltó büntetésüket.

Vértanúságának helyét díszes márványtáblával jelölték meg, amelyen a következő felírás olvasható:

„E helyen szenvedett hőiesen vértanuhalt a nemzeti ügy szolgálatában 1919. év május hó 4-én Megyeri Antal m. kir. csendőr 2. o. őrmester, tiszavárkonyi őrsparancsnok.”

Mintaképe volt az igazi magyar csendőrnek.

SZOLGÁLATI-EB ÜGYEK

I. A m. kir. csendőr kutyatelep.

1. A telep.

Előző közleményünkben a telepre beosztottak köteleit vázoltuk, ezúttal a telep adminisztratív szolgálatát fogjuk nagyjában vázolni.

Az egész ügymenet legfontosabb részét és tulajdonképpeni alapját a szolgálati-ebtörzskönyv képezi. Ez a minden eb részére felfektetett törzskönyvi lapból és annak mellékleteiből áll. Vezetésénél elv, hogy a törzskönyvvezett eb mindenféle változása belőle kitűnjék, miáltal nemcsak az adott egyedről kapunk helyes képet, hanem azt esetleges statisztikai adatok összeállításához is segédletként használhatjuk.

A törzskönyvi lap a szükséges adatok bejegyzéséhez megfelelően rovatozott. Első oldalán a lap számát, a törzskönyvvezett eb fényképét, nevét, nemét, fajtáját, színét és egyéb jelzéseit, születési adatait, egyéb törzskönyvi számait, végül tenyésztőjének nevét és címét találjuk. A második oldal a szülőegyek származási kimutatását foglalja magában, negyedizig visszamenőleg. A harmadik oldalon az egyed fejlődési adatait jegyezzük be, 2, 3, 4, 6, 8, 10, 12, 15, 18 és 24 hónapos korában. Ezek a testrészek méretei szallaggal mérve, a testsúly, a csontozat és az összbonyomás leírása. A 4-ik oldalon a kiállításokon, versenyeken elért eredményeket írjuk be annak felemlítésével, hogy a verseny hol volt, milyen versenyben vett részt az eb, ki volt a bíró, hány pontot nyert, hány konkurrens volt és végül milyen átlagos eredményt ért el. Az 5-ik oldal tenyésztési adatok bejegyzésére szolgál, nevezetesen, hogy az eb hányszor fedezett, illetve hányszor fedeztetett, tartalmazza továbbá a kan, illetve szuka tulajdonosának címét, a fedezés idejét, az ellés idejét, a fedeztetésért milyen ellenszolgáltatást nyújt a szuka tulajdonosa, hány kölyköt lőkött a szuka, hány tartatott meg és egy megjegyzés rovatot, melybe a kölykök 4 hetes korukig a szukanál és kölykeinél tett észrevételeket, valamint a kölykök törzskönyvezése után kapott törzskönyvi számokat jegyezzük be. A 6-ik oldalon az eb betegségeit, azok idejét, tartamát, a kezelés módját, a kezelő orvost és az esetleges utókövetkezményeket jegyezzük fel. A 7-ik oldal jegyzetekre áll rendelkezésre. Ilyenek lehetnek: tenyésztési kísérletek, különös eredmények és megfigyelések e téren stb. A 8-ik oldal a tulajdonos- és vezetőváltozások nyilvántartására szolgál, amelyekből kitűnik az is, hogy az eb mettől-meddig hol volt és milyen rendeletre vagy parancsra változott meg beosztása. Ugyanezen az oldalon egy külön rovatba jegyezzük be a kiselejtezési és elhullási adatokat.

A törzskönyvi lap mellékleteihez tartoznak: az előjegyzési táblázat, a szolgálati eb vizsgalap, a működési napló, az esetleges fedeztetési igazolványok, az alombejelentő lapok és ha az eb mint kötelezvényes kiadott, a vállalkozó által aláírt kötelezvény is.

Az előjegyzési táblázat csak az eb kiképzésének idejére szól. Kitűnik belőle mindaz, ami az eb tanulmányának elbírálásánál fontos, magában foglalja a kiképző vezető nevét, mennyi ideig foglalkozott vele, ki nevelte, esetleg képezte előtte, az apját és anyját, a korát, tenyésztőjét. Egy rovatolt részbe bejegyezhetjük az érzéki, természetbeli, illetve jellembeli tulajdonságait, valamint azt, hogy azok hogyan észleltettek, végül ha káros tulajdonságok tapasztaltak volna, azok esetleges indoklását. Utóbbi azért fontos, mert ha egy rossz tulajdonságnak az okát ismerjük, akkor azt a legtöbb esetben orvosolhatjuk is. Az előzetes kiképzés végén tapasztalt azok a tulajdonságok, melyek az ebet valamely szolgálati ágra határozottan alkalmassá vagy alkalmatlanná teszik, szintén feljegyzendők. Az előjegyzési lap 2-ik oldalán a kiképzési idő alatt a fegyelmi gyakorlatokban elért eredmény, illetve az eb osztályozása tűnik ki. A 3-ik oldalon a közbiztonsági szakgyakorlatokban, a 4-ik oldalon a hadiszolgálati szakgyakorlatokban nyert osztályozást találjuk. Az osztályozást maga a vezető, az oktató altiszt, a kiképző tiszt, a telepparancsnok és a vizsgálóbizottság eszközli és az így nyert pontszámok középarányosa fejezi ki az eb átlagos eredményét, mely ha legalább megfelelő, a

minősítés alapjául szolgál. A kiképzés végén a minősítést az előjegyzési táblázat első oldalára egy kétszer bekerített feltűnő rovatba szembetűnően felírjuk és az így lezárt előjegyzési lapot a törzskönyvi laphoz csatoljuk.

A szolgálati eb vizsgalap minősített ebek számára szolgál. Első oldalára a vizsga alkalmával eszközölt küllembírálatát, a másodikra az idomítottsági vizsga eredményét és az eb minősítését írjuk be. Mindkét oldalt a bizottság elnöke írja alá.

A működési naplóba a vezető ebének minden eredményes alkalmazását és annak körülményeit tartozik leírni; a leírást az őrparancsnok az utolsó rovatban hitelesíti.

Ez a három melléklet nemcsak az ebkiképzettségének megállapításánál, hanem a tenyesspárok kombinálásánál is rendkívül fontos és nélkülözhetetlen.

A fedeztetési igazolvány hivatalos bizonylat arról, hogy az eb tenyleg az ezen igazolványban megnevezett kannal fedezett. Ennek alapján állítja ki a telep a származott kölykök hiteles származási lapjait.

Az alombejelentő lapot az állítja ki, akinél a szuka lők. Ezt a telepnek beküldi, amely ennek alapján kezeli nyilvántartásban és állományilag az újszülött kölyköket. Tekintettel arra, hogy 4 hetes korig a halandóság nagyon nagy és különben is fenntartásuk mert szopnak, semmibe sem kerül, a telep csakis ebben a korban veszi nyilvántartásba, illetve állományba a kölyköket.

Ha egy szolgálati ebet vállalkozónál helyezünk el, akkor az kötelezvényt tartozik aláírni, mely szintén a törzskönyvi lapnál őriztetik.

Mintán a törzskönyv maga tulajdonképpen okmány-csomókból áll s így egy eb fontosabb adatainak azokból való kikeresése körülményes lenne, ezért a törzskönyv alapján egy külön nyilvántartás áll rendelkezésre az összes ebekről, melyből a törzskönyvi szám, az eb neve és neme, anyakönyvi lapszáma, kora, anyja, végzett tanfolyama, az azon elért minősítés, a beosztás, illetve tartási hely, valamint a törlési adatok tűnnek ki. Ez a nyilvántartás N-II. jelzéssel bír.

Úgy a törzskönyvben, mint a N-II.-ben az ebek fajták szerint vannak csoportosítva. Jelenleg komodorokról, kuvaszokról, pulikról és pumikról, airdaller-terrier-ekről, német juhászkutyákról, dobermannokról és saját kísérleti anyagáról vezet a telep törzskönyvet.

A kincstár tulajdonát képező ebekről törzskönyvezéskor magát a törzskönyvi lapot is azonnal felfektetik. Mellékletei csak adott esetekben lesznek kiállítva; saját ebek, melyeknek törzskönyvezését a tulajdonos a teleptől kéri, csak az N-II.-be lesznek beiktatva, a kincstári ebekkel szemben azon eltéréssel, hogy az anyakönyvi lapszám rovatba az anyakönyvi lapszám helyett csak egy „s” — saját — betűt jegyezzük be. A származási lap, melynek alapján a törzskönyvezés történik, irattárba kerül. A tulajdonos hiteles törzskönyvi lapot kap, melyben az N-II. adatain kívül a szülők származása is negyediziglen kimutatást nyer. A törzskönyvi lap továbbvezetése a tulajdonos dolga és természetesen, hogy a későbbi változásokat az irattárolt okmányokban is keresztül vezeti a telep, ha ezeket a tulajdonos a teleppel közli.

A kincstár tulajdonát képező ebek ezen kívül anyakönyveztetnek is. Az anyakönyv anyakönyvi lapokból áll, melyeket minden kincstári eb részére akkor fektet fel a telep, amikor az eb állományba, tehát nem nyilvántartásba kerül. Az anyakönyvben az ebek nem fajták szerint vezetnek, hanem folytatódólagosan, aszerint, hogy milyen sorrendben kerültek állományba. Így például ha azt mondjuk „Ewara nj. 221/351” ez azt jelenti, hogy ez az eb a törzskönyvben mint 221-ik német juhászkutya szerepel és a kincstárnak a 351-ik ebe.

Tekintettel arra, hogy a telep nem csak tenyész és nem csak szolgálati ebeket képez ki, hanem vezetőket is, ezért a vezetőkről is nyilvántartást fektet fel. Ennek alapját képezik a vezetővizsgalapok, melyekből a tanfolyamot végzett vezető neve és beosztása tűnik ki, továbbá, hogy melyik ebbel és melyik tanfolyamot végezte, milyen elméleti és milyen gyakorlati eredményt ért el, segédvezetőnek, vezetőnek vagy oktatónak minősített-e. Az előjegyzési lap második oldalán a vezető beosztásában történt változások vezetendők

keresztül és feltüntetendő, hogy melyik ebet meddig vezette. Minden minősített tanfolyamhallgató külön felfektetett nyilvántartásban szerepel, mely „N-I.”-el jeleztetett. Ebben a vezetők aszerint, hogy honvédek, csendőrök, vámőrök vagy rendőrök esetleg polgári egyének, külön csoportokban tartatnak nyilván.

Minden változás, mely egy szolgálati ebbel történik, állományparancs tárgyát kepezi. Az állományparancsban a növedék, a fogyaték és az egyéb változások külön-külön szerepelnek.

Ezenkívül előjegyzéseket vezet még a telepparancsnokság a tenyésztőkről, a fedezőkanokról, az ebeket igénylőkről és a telepen kiképzett ebekről, illetve kiképzésre előjegyzettekről.

Ezen nyilvántartások és előjegyzések szabályszerű vezetése a beosztott tiszt kötelessége.

2. Vizsgák és versenyek.

Nevezések az I. sz. csendőrkerület területéről:

3. honv. kerékp. zlj. Dénes nj. 140.

A II. sz. csendőrkerület területéről:

Hajdu Gábor főhadnagy Dionis a. 4.

A IV. sz. csendőrkerület területéről:

Németh József lengyári tisztviselő Csibész (Ripp) d. 3.

Az V. sz. csendőrkerület területéről:

Zischka Gyula törzsőrmester Bori nj. 38.

A VI. sz. csendőrkerület területéről:

Mikes Jenő főhadnagy Eitel nj. 197.

Szezsődy Mihály hadnagy Elfgiba nj. 186.

A VII. sz. csendőrkerület területéről:

Vasvári Simon törzsőrmester Cecilia nj. 49. s. és Elsa nj. 206. s.

Kosztolányi István tiszthelyettes Buksi nj. 35.

Péter János tiszthelyettes Simi nj. s.

Gregó Ferenc őrmester Lili nj. s.

Szabó Lajos csendőr Luxi nj. s.

3. Gyakorlati eredmények.

Szegény Bellának még egy esete: Sz. M. tótkomlósi lakost a mezőhegyesi őrs egy járőre 1924. január 30-án lopásért elfogta. A járőrrel Bella nj. 31. sz. szolgálati eb is kint volt. A járőr az esetet teljesen felderítendő, a tettessel nyomozott és így természetesen több helyen megfordult vele. Bella a fogolykísérés közben a járőr segítségére volt, mert a foglyot állandóan szemmel tartotta, annak legkisebb mozdulatára is gyanakvóan felneszelt és támadásra kész volt.

A nyomozás folyamán a járőr többször megállt, mikor is Bella a fogolykísérőnél a járőrt hathatósan támogatta, olyannyira, hogy a tettes még megmozdulni is alig mert, mert Bella azt rögtön szökési szándékának vélte és olyan közel állt hozzá, hogy még a kezeivel is alig mert megmozdulni, csak akkor, mikor a vezető Bellát türelemre intette. Bella komoly, fegyelmezett eb volt, tréfát nem értett, a fogoly legkisebb mozdulatát is szemmel kísérte, mert az neki mindig gyanús volt s sohasem bízott benne. Nem is tudott senkisémet előle megszökni.

A tápiószelei őrs egy járőre 1922 május 5-én éjjel a községben portyázva G. A.-t és egy társát közönséges elleni kihágáson tetten érte. Tettesek a járőr közeledtét észrevéve kereket oldottak, azon hiszemben, hogy a járőrnek nem áll módjában őket kézrekeríteni. Talán sikerült volna is megszökniük, hiszen a járőr fel van szerelve így nehezebben mozoghat mint ők, de nem ismerték még Pajtást, mely a járőrrel volt. A vezető az ebet állításra parancsolta. Pajtás nj. 13 ezt kedvvel hajtottá végre, a menekülő után iramodott és addig tartotta őket helyben, míg a járőr odaérkezett. Úgy hisszük, hogy az ottani őrskörletben, ha egy csendőr valakit megállít, az nem fogja megkísérteni, hogy a járőr elől megszökjék.

Itt említjük meg, hogy tanácsos, ha az ebvezetők a működési naplóban az egyes eseteknél a vonatkozó fogalmazvány iktatószámát is bejegyzik.

III. Tájékoztató.

1. Törzskönyvezés.

a) Kincstári ebek: *Fastrada* nj. 232, *Fenja* nj. 233 szukák — 1926 február 16. *Bori* nj. 38 — *Dolly* nj. s. Atvehetők *Zischka Gyula* törzsőrmesternél, Szeged, csendőriskola.

Farald nj. 238 kan — 1926 március 13. *Axel* nj. 178 — *Vera* nj. 5. Azonnal átvehetők *Adamkovics Sándor* őrnagynál, Vác, szarnyparancsnokság.

b) Saját ebek: *Boris* nj. 234. s., *Zsoli* nj. 235. s. szukák, *Lord* nj. 236. s., *Pajtás* nj. 237. s. kanok — 1926 február 16. *Bori* nj. 38. — *Dolly* nj. s. Mindannyian *Burghardt János* tiszthelyettes tulajdonában, Szegeden.

2. Kiutalt szolgálati ebek.

a) Kincstári eb nem utaltatott ki.

b) Kötelezvény ellenében: *Szutykos* ko. 6. *Kienitz Károly*, *Usnadfőherégyháza* pusztja.

Foltos p. 39. és *Fama* p. 40. szintén *Kienitz Károly* *Csanádfőherégyháza* pusztja.

3. Hirdetés.

Szép fajtisza, pedigrees 13 hónapos kan dobermann eb eladó. Ara 100.000 korona. Érdeklődők közvetlenül *Gasko Gyula* gyógyszereshez (*Rakostiget*, III. utca 20. szám) forduljanak.

1 kan és 2 szuka német rövidszőrű vizslakölyök május 15-en átvenet. Szülők: kan importált, szuka kitüntetett csaladtól. Pedigrees. Szurke alap, barna foltokkal, rövid farokkal. Kölykök ára darabonként 500.000 korona. Értekezni lehet *vitéz Falkay Gyula* alezredessel, Budapest, Maria Terezia-laktanya II. 441.

4. Értesítés.

A telep előjegyzéseket fogad el a következő almokra: *Kisa* nj. — *Bob* nj. 26. 2 kölyök május első felében a telepen átvehető. A kölykök kitűnőnek ígerkeznek, mert *Kisa* igen jól kiképzett importált szuka, *Bob* pedig kitűnő teljesítményű és paratlanul tanulékony kan.

Derüs nj. 37. — *Bello* nj. 30. 4. kölyök május végén Nagyigmádon az őrsön átvehető. *Derüs* tanfolyamot végzett, jól kiképzett eb, *Bello* igen jó képességű, az imént említett *Bob*nak alomtestvere.

Boris nj. 37. — ismeretlen kan, állítólag német juhászkutyával fedezve. A kölykök május első felében a szombathelyi csendőriskolánál vehetők át. Kár, hogy *Boris* nem adott kellő felügyelet alatt, mert kiváló tenyészszuka, kitűnő szülőktől származik, de reméljük, hogy párja legalább is tiszta fajtajú német juhászkutya volt.

Lilli d. 5. — *Pajtás* d. s. 6 kölyök a telepen május közepén átvehető. Valamennyi fekete, barna jelzésekkel. *Lilli* igen jól kiképzett szolgálati eb, igen jó küllemű szuka, míg *Pajtás* a múlt évi tanfolyamot igen jól végezte, impozáns megjelenésű, kitűnő munkaképpel és tanulmányossággal bíró eb. Erre a két dobermannra idomíthatóság tekintetében nyugodtan mondhatja a telep, hogy elűtnek a hazánkban általában látott és kedvelt dobermannoktól, mert nagyon engedelmesek s így szolgálatban is igen jól bevalnak. Biztosra vesszük, hogy ivadékaik ugyanolyan mérvben lesznek alkalmazhatók.

Edda nj. 152. — *Dénes* nj. 140. Mindkét eb kincstári tenyésztés, igen jó és gyors szülőktől származnak, jelentő szolgálatban jól ki vannak képezve. A kölykök *Esztorgomban* május végén vehetők át.

Ebba nj. 150. — *Bob* nj. 26. *Ebba* nagyon jó küllemű szuka és egy erdőőrnel áll alkalmazásban. *Bob*ról fenntebb volt szó. A kölykök a telepen lesznek átvehetőek, június második felében.

Menyecske a. l. — *Pajtás* a. s. Nemes szülők s tekintettel arra, hogy kevés airdalletterrierünk van, bátran ajánlhatjuk bárkinek. A kölykök Tihanyban József kir. herceg O Fensege uradalmában lesznek átvehetőek, június második felében.

Buksi nj. 35. — *Axel* nj. 178. *Buksi* igen jól kiképzett, tehetséges nyomozó eb, *Axel* gyönyörű küllemű import kan. A kölykök június végén *Parádon* lesznek átvehetőek.

Nelly nj. s. — *Axel* nj. 178. Két kölyök július végén Miskolcon lesz átvehető. *Nelly* többszörösen díjazott, igen jó küllemű szuka.

Lumpi nj. 4. s. — *Bob* nj. 26. Két kölyök július végén Gödöllőn lesz átvehető. *Lumpi* egy erdőőrnel teljesít szolgálatot, Bobról fentebb volt szó.

Lotti nj. 6. — *Axel* nj. 178. Eltekintve a szuka magas korától, mindkét szülő egyed német tenyésztésű s a kölykök jóknak ígérkeznek. *Lotti* különben is *Bob* nj. 26-nak anyja.

Azok, akik a fentemlített meglévő és leendő kölykökre akár mint kincstári, akár mint kötelezvényes ebekre igényt tartanak, az átvételre vonatkozó számdékukat, esetleg az alom megjelölésével (anya, apa név) a telepnek jelentsék be.

KÜLFÖLDI CSENDŐRSÉGEK

A bajor csendőrség.

(Folytatás.)

57. §. Tudatlanságból elkövetett bűncselekmények esetében a csendőrnek arra kell törekednie, hogy megfelelő felvilágosítással a büntetendő cselekmény folytatását megakadályozza.

A csendőrnek jogában áll a bármilyen büntetendő cselekményen tettenkapott egyéneket előzetes őrizet alá venni, ha ez a cselekmény folytatásának meggátolása érdekében szükségesnek látszik, az őrizet azonban 24 óránál tovább nem tarthat.

Büntetendő cselekmények folytatásának megakadályozása céljából a csendőrnek jogában áll tárgyakat is őrizetbe venni, ha enyhébb eszközökkel célt érni nem lehet. Az őrizetbe vett tárgyakat a járási közigazgatási hivatalhoz kell beszolgáltatni, ha azok visszaadása aggályosnak látszik.

XIII. FEJEZET.

Bűncselekmények tényállásának megállapítása.

58. §. Ha büntetendő cselekmény követtetett el, a csendőr köteles annak tényállását úgy a tettes személye (személyleírás, tartózkodási hely, a cselekmény indoka, a tettes életmódja) mint annak közelebbi részletei (idő, hely, végrehajtás módja, személyek vagy tárgyak, amelyek ellen a cselekmény elkövettetett, bűnjelek, visszahagyott nyomok, különösen ujj- és lábnyomok, szemtanúk előadása és azok személyes viszonyai, az ellopott vagy rabolt tárgyak jegyzékbe foglalása) tekintetében a tényállást körültekintően és leleményesen megállapítani. Ennél a megállapításnál a nyomozó és nyilvántartó szolgálat segédeszközeit (fényképfelvételek, fényképgyűjtemények, körözési lapok, cigánykönyv, ujjlenyomatfelvétel és összehasonlítás) továbbá a nyilvános közlekedési eszközöket (távíró, távbeszélő) is igénybe kell venni. Ha valahol ujjlenyomatok vannak, azokat föli segítségével fel kell venni, vagy ha ez nem volna lehetséges, a tárgyat, amelyen találtattak, gondosan csomagolva, a müncheni rendőrigazgatósághoz kell beküldeni.

Szemérem elleni büntettek és vétségek eseteiben 14 éven alóli gyermekeket csakis ügyész vagy bíró kérdezhet ki, ezt a csendőrnek csak akkor szabad megtennie, ha a késedelem veszéllyel jár. Ilyen esetekben, mint általában gyermekek kikérdezésénél különös nyugodtságra, önmegegyeztetésre és elővigyázatra van szükség. Olyan kérdéseket, amelyek a gyermeket válaszában befolyásolják, okvetlenül mellőzni kell. Szemérem elleni bűncselekmények esetében a sértett gyermekeknek csak a személyazonosságát kell megállapítani és a feljelentésben az ügyésznek bejelenteni. Általában minden szemérem elleni bűncselekmény esetében meg kell állapítani a sértettek életkorát. Nemi vonatkozású kérdések el nem kerülhető tárgyalása esetén még erkölcsileg elbukott nőkkel szemben is tapintatos magatartást kell tanúsítani. Nők kikérdezésénél lehetőleg mindig mindkét csendőrnek jelen kell lennie, vagy pedig egy tanút kell hívni, aki a történeteknek szem- és fültanúja legyen.

Iskolaköteles gyermekeket az iskolai fegyelmi jog túlhágásával vádolt tanítók ügyében a csendőrnek kikérdeznie nem szabad.

A csendőrnek vigyáznia kell arra, hogy a tettes a tényállás kiderítését meg ne nehezíthesse, különösen, hogy a bűncselekmény nyomait el ne tüntesse. Előbb a szempontból számbajöhető intézkedések: őrizetbe vétel és lefoglalás, olyan helyiségek lezárása és őrzése, amelyekben a bűncselekmény elkövettetett, házkutatás és ideiglenes őrizetbe vétel. Ha annak veszélye fenyeget, hogy a tettes vagy annak segítőitársai a bűncselekmény nyomait megsemmisíteni akarják, akkor a távollévő gyanúsítottak vagy tanúk kikérdezését és különböző helyeken levő bizonyítékok megszerzését a helyszíni nyomozással lehetőleg egyszerre kell eszközölni, vagy pedig azok megejtésére a szükséges intézkedéseket közvetlenül a helyszíni szemle megejtése után kell eszközölni, vagy távbeszélő útján megtenni.

Lábnyomokat gipszszel, kénnel stb. le kell mintázni. Ha a csendőr ehhez szükséges szakismerettel nem rendelkezik, akkor vegye szakembereket, mint gipsz- vagy öntők segítségét igénybe, a felmerült költségekről pedig terjesszen be az ügyészséghez szabályszerű elszámolást. A lemintázás alkalmával célszerű cipészt is igénybe venni. A lábnyomokat a lemintázás megtörténteig, különösen nedves időben vagy hóban szénával, deszkával stb. való letakarás által biztosítani kell.

Szigorúan tiltva van a beismerés vagy tanuvallomás kicsikarása céljából bármiféle kényszereszközt alkalmazni.

A bűncselekmények tényállását lehetőleg minél gyorsabban kell megállapítani. A gyanúsítottak alkalmat kell adni arra, hogy a cselekményre vonatkozólag mielőbb nyilatkozzák. A gyanúsított vallomását nyomozás tárgyává kell tenni, feltéve, hogy ezáltal a feljelentés megtétele nem szenved meg nem engedett késelelmet.

Eltekintve egyes esetektől, amelyekben azt a nyomozás célja vagy módja szükségessé teszi, a csendőr a feljelentő megnevezését általában megtagadhatja.

XIV. FEJEZET.

A bűnügyi feljelentések.

59. §. Minden feljelentést késedelem nélkül és lehetőleg írásban kell megtenni; azoknak az igazságot pontosan fedniük kell. Gyanút nem szabad tényként beállítani. Minden feljelentésből ki kell tűnnie annak, hogy:

1. azt a csendőr saját észlelete, mások feljelentése, hivatalos megbízatás, vagy pedig névtelen feljelentés alapján teszi-e meg?

2. milyen büntetendő cselekményt követtek el vagy kíséreltek meg;

3. hol, mikor, hogyan és ki ellen követtetett el a bűncselekmény;

4. ki követte el a bűncselekményt, illetve ki gyanúsítható annak elkövetésével? A gyanúsított személyes viszonyai, fiatakorúaknál különösen, hogy:

a) vajjon fel lehet-e tételezni, hogy a fiatakorú tettes a cselekmény elkövetésekor a büntethetőséghez szükséges belátással bírt, ha igen, miért?

b) hol laknak a tettes szülei, illetve hol laktak legutoljára?

c) ki a tettes törvényes képviselője, hol lakik; nem áll-e a tettes gyámsága alatt, ha igen, úgy melyik bíróság tartja nyilván;

d) mit lehet egyébként a tettes személyére és életviszonyaira nézve megállapítani és ki tud rá vonatkozólag bővebb felvilágosítást adni (rokonok, lelkész, tanító, intézeti igazgató, szolgálatadó, tanítómester, szomszédok stb.);

e) fel lehet-e tételezni és ha igen, mi alapon, hogy a tettes elítéltetése esetén kegyelemre érdemes lesz és hogy ezért a feltételes elítélésnek helye lehet;

5. a tettest a csendőr kikérdezte-e és az beismerte-e a cselekmény elkövetését?

6. el van-e fogva a tettes, ha igen mióta (nap és óra);

7. kik azok a tanúk, akik a cselekményre nézve tanuszkodni tudnak;

8. milyen bizonyítékok és bűnjelek állanak rendelkezésre?

Gyanúsítottak és tanúk előadását csak akkor kell szószerint és első személyben jelenteni, ha erre a vizsgálat szempontjából tényleg szükség van.

Feljelentések megtételénél a valószínű tettesnek

nemcsak a terhére, hanem a védelmére szolgáló körülményeket is figyelembe kell venni, védekezését minden irányban szem előtt kell tartani. Bizonyos esetekben a tettes elme- vagy kedélyállapotát, tulajdonságait, gyengeit is figyelembe kell venni. Ugyanez áll a tanukra nézve is, akiknél különösen azt kell mérlegelni, hogy nem fűzi-e őket a tetteshez vagy a cselekményhez valamilyen érdekük?

Személyleírásoknál célszerű egy bizonyos sorrendet betartani. Először mindig magát a személyt, azután pedig annak ruházatát kell leírni és pedig:

1. személyeknél: kor, testmagasság, termet (nyúlók, erős), arc, haj, homlok, szemöldök, szem, fülek, orr, bajusz és szakáll, szája, áll (a különös ismertető jelek, mint forradások, szemölcsök, pörselemek stb. feltüntetésével) azután az esetleges különös ismertető jelek a testen, karokon, kézfejekon, lábakon, továbbá beszéd, tájékozódás, különleges szokások a viselkedésben, menésben, testi hibák (rövidlátás, dadogás, hunyorítás, sántítás, egyes testrészek hiánya).

2. az öltözetnél: kalap, sapka, főveg stb. felsőruházat, gallér, kezélő, ing, mellény, nadrág, lábbeli, szükség esetén fehérnemű; nőknél: kalap, kendő, felsőruházat, ruhaderék, szoknya, lábbeli;

3. egyéb tárgyak: órák, ékszerek, botok, ernyők, bőrdörök stb.

Olyan esetekben, amikor pénzbüntetésre van kilátás, a gyanúsított vagyoni viszonyait is puhatolás tárgyává kell tenni, különösen azt, hogy milyen családi-, hivatásbeli-, vagyoni- és jövedelmi viszonyok között él, nincsen-e keresetképeségében gátolva; mindezekon kívül a feljelentésben azt is meg kell említeni, hogy a gyanúsított képes-e pénzbüntetést fizetni, ha igen, milyen összegig, esetleg milyen részletekben és milyen időközökben tudná a kiszabandó pénzbüntetést lefizetni?

Ha a feljelentés más csendőrség által megállapított adatokra támaszkodik, úgy elég az illető idegen őrs értesítését csatolni, azt másolatba venni szükségtelen.

A feljelentést rendszerint egyénenként kell megtenni. Több egyén által elkövetett azonos bűncselekmény miatt az illetőket együttesen lehet feljelenteni még akkor is, ha az egyes bűncselekmények között nincsen perrendszerű összefüggés, az együttesen feljelentett egyének száma azonban ötnél több lehet, de legylen.

60. §. A csendőrség nyomozási és feljelentési kötelezettsége bűntettekre, vétségekre és kihágásokra terjed ki.

Vámtörvényekbe ütköző vagy olyan cselekmények nyomozására, amelyek más hatóságok vagy szervek hatáskörébe tartoznak, a csendőrség nem köteles, a tudomására jutott ilyen bűncselekményekről tehát az illetékes hatóságot vagy szervet kell értesítenie.

A csendőrség köteletsége adóügyi kihágásokat is kinyomozni és minden intézkedést megtenni, hogy a szükséges bizonyítékok beszereztesse. Ilyen kihágásokat köteles a pénzügyi hatóságnak késedelem nélkül bejelenteni.

Magánindítványra üldözendő bűncselekmények ügyében csak akkor szabad nyomozni, ha a magánindítványra jogosult magánindítványát írásban átadja. Ha azonban a tettesek cigányok vagy más, a közbiztonságra veszélyes egyének, vagy ha azok rendőri felügyelet alatt állanak, a járási közigazgatási hivatalnak akkor is fel kell őket jelenteni, ha magánindítvány nem nyújtott be. A szolgáltatban álló csendőrség köteles néhány magánindítványi űrlapot mindig magával vinni. A magánindítványt a nyomtatvány egyszerű aláírásával is meg lehet tenni. A magánindítványra jogosultat a magánindítvány lényegéről fel kell világosítani és különösen arra kell felhívni a figyelmét, hogy a magánindítvány visszavonható-e vagy sem?

Csak magánindítványra üldözendő bűncselekmények esetében feljelentést is csak akkor szabad tenni, ha a magánindítvány szabályszerűen megtétele. A feljelentés megtételét főmagánvádra üldözendő bűncselekmények esetében sem szabad megtagadni. Kivételt csak a főmagánvádra üldözendő becsületsértés vétsége képez; ebben az esetben feljelentést nem kell tenni, hanem a feljelentőt közvetlen panasztételre kell utasítani, de kérésére a sértő fél személyi adatait meg kell állapítani.

A tettes büntetőjogi felelősségét, illetőleg esetleg

fennálló kételyek a csendőrség feljelentés kötelezettsége alól nem mentesítik. Büntett és vétség miatt akkor is feljelentést kell tenni, ha a tettes ismeretlen.

61. §. A feljelentést a járási bíróság (Amtsgericht) mellett működő ügyészi megbízotthoz kell megtenni.

a) felnőtt egyének által elkövetett bűncselekmények esetében, ha az a törvény értelmében csak a kihágást vagy hat hónapi fogháznál nem súlyosabb büntetéssel büntetendő vétséget képez;

b) fiatakorúak által elkövetett büntetendő cselekmények esetében, ha a bűncselekmény a fennálló törvények vagy előírások értelmében nem a bírói bíróság hatáskörébe tartozik.

Minden más esetben a feljelentést ahhoz az ügyészhez kell megtenni, amelynek körletében a bűncselekmény elkövetett.

Ha bírói vizsgálati cselekmények vagy intézkedések (bírói szemle, hullaszemle vagy boncolás, életveszélyesen beteg egyének eskü alatti kihallgatása) kétségtelenül szükséges és az esetnek az ügyészséghez való bejelentése káros késedelemmel járna, akkor a feljelentést közvetlenül az illetékes járásbíróhoz (Amtsrichter) kell megtenni, az ügyészségnek pedig a tényállást röviden és lehetőleg tájékoztatólag be kell jelenteni.

Erdei kihágások esetében a feljelentést az erdészeti hatóságnak, a házaló mesterség megadóztatása elleni kihágásokat a pénzügyi hatóságnak, a vám- és adótörvények elleni kihágásokat pedig az illetékes vám- vagy adóhatóságnak kell feljelenteni.

62. §. Kihágások esetében a feljelentést rendszerint a járási közigazgatási hatóságnak kell megtenni, feltéve, hogy fontos körülmények (pl. a tettes elfogása) nem teszik szükségessé, hogy az az ügyészi megbízottnak közvetlenül tétessék meg. Más, jelentéktelenebb büntetendő cselekményeket a járási közigazgatási hivatalnak szóbelileg kell bejelenteni, ha azok a járás általános közbiztonsági állapotára befolyással vannak.

63. §. Ha feljelentés megtételére ok nincsen, annak megtételét azonban egy harmadik személy felvilágosítása dacára is kívánja, úgy erről az illetékes hatóságnak jelentést kell tenni. Kétes esetekben a járási közigazgatási hatóság útbaigazítását kell kikérni.

XV. FEJEZET.

Tárgyak őrizetbevétele és lefoglalása.

64. §. Azokat a tárgyakat, amelyek egy bűncselekmény nyomozása során bizonyítékok gyanánt felhasználhatók, vagy pedig, amelyek elkobzás (Einziehung) alá esnek, őrizetbe kell venni, vagy pedig más módon (pl. lepecsételéssel) biztosítani kell.

Ha ezek a tárgyak valakinek őrizetében vannak és az illető azokat kiadni vonakodik, úgy azokat le kell foglalni.

Rendelet nélkül a csendőrség csak akkor szabad lefoglalást eszközölni, ha a késedelem veszéllyel jár. Ilyen esetekben olyan tárgyakat is lefoglalhat, amelyek a vasút őrizetében vannak; ha a lefoglalt tárgyakat magához veszi, azokról a vasútnak átvételi elismervényt kell adnia.

A lefoglalásról az illetékes bírónak vagy a pénzügyi hatóságnak azonnal jelentést kell tenni. Ha a lefoglalásnál a lefoglalt tárgy tulajdonosa vagy annak felnőtt hozzátartozója nem volt jelen, vagy ha a lefoglalás ellen valaki kifejezetten tiltakozott, úgy ezeket a körülményeket a jelentésben fel kell említeni.

Leveleket, táviratokat és egyéb postai küldeményeket a csendőrség nem szabad lefoglalnia. Ha annak gyanúja merül fel, hogy valamelyik postahivatalnál olyan levelek, táviratok vagy egyéb postai küldemények vannak, amelyeknek lefoglalása kívánatos, erről az illetékes bíróságnak vagy ügyészségnek a lehető leggyorsabban jelentést kell tenni.

Kétes esetekben mindig az illetékes hatóság döntését kell kikérni, hogy a lefoglalásnak helye van-e vagy nincsen.

Az őrizetbe vett tárgyakat részletes jegyzék kíséretében mielőbb be kell szállítani az illetékes hatóságnak, esetleg megőrzés végett a községi rendőri hatóságnak kell átadni.

(Folytatjuk).

TANULSÁGOS NYOMOZÁSOK

Tetemrehívás.

Nyomozta: HORVÁTH FERENC I. tiszthelyettes
(Lővő).

A határszélek közbiztonsági szolgálatának már abban az időben is megvoltak a maga különleges feladatai és nehézségei, amikor még a szomszédos országokba csak hegygerinceken, szorosokon és folyókon át lehetett bejutni, amikor tehát természetalkotta egészséges határok is gátat vetettek a bűnözők szabad jövesmenésének. És még így is fokozott éberséget s erőkifejtést tett szükségessé az a körülmény, hogy az országosan megszervezett, egységes közbiztonsági apparátus támogatása csak egyik oldalon érvényesülhetett, míg a másik oldal, a határszél nem csak a bűnözőnek, de igen sokszor a nyomozó tevékenységének is gátat vetett s ezt a nehézkes és körülményes nemzetközi egyezmények csak részben tudták pótolni.

És hogy e téren mennyivel nehezebb a helyzetünk ma, ezt jól tudjuk mindannyian. Ma kukoricás síkságokon át vezetnek a „határok” és az is megesett, hogy egy-egy épületesoport egyik részét magyar, a másikat pedig megszállott területhez csatolta valamelyik határmegállapító bizottság. Bizonyára nem a bizottság magyar tagjainak a gondolatából. Az ilyen határvonalat pedig négy drótakadállyal sem lehetne oly szorosan lezárni, hogy a jogosulatlan határátlépéseket meg lehessen akadályozni. Ezt természetesen ki is használják a bűnözők, amiből sok a lakosság kára, sok a mi vesződésünk s mindezzel szemben talán csak az adhat némi keserű vigasztalást, hogy ezt a vonalzóval térképre rajzolt „határt” — még a csirketolvaj sem veszi komolyan.

Az összeomlás előtt Ausztriával szemben lényegesen könnyebb volt a helyzetünk e téren, mint ma. A Cs—1. Utasítás 151. §-a módot adott járőreinknek arra, hogy bizonyos feltételek mellett átléphessenek osztrák területre és így fennakadás nélkül és folytagosan üldözhessek s elfoghassák a bűncselekménnyel gyanúsítottakat. A monarchia felbomlása azonban ezt a kapcsolatot is automatikusan megszüntette. Pedig a forradalmak után talált lezüllött közbiztonsági viszonyok ezt ugyancsak szükségessé tették volna. A helyzettel azonban számolni kellett s a mind jobban elszaporodó bűncselekmények ellen eme előny nélkül kellett küzdeni.

Történt azonban egy rablógyilkosság, amelynek számai nyilvánvalólag Ausztriába vezettek. Horváth Ferenc I. tiszthelyettes végezte a nyomozást s bár tisztában volt azzal, hogy e célból osztrák területre jogosan nem léphet át, az akkori kialakulatlan, zűrzavaros viszonyok között határozott formában ez a kérdés is még rendezetlen lévén, átlépte a határt és rövidesen teljes eredménnyel be is fejezte a nyomozást. Ami a mai rendezett viszonyok között megengedhetetlen és külpolitikai gonyodalmaikra vezethet, az akkori zűrzavarban s a régi, még el nem felejtett szokás köpönyegébe és udvarias formába burkolva semmi port sem vert fel, hanem teljes és gyors eredményre vezetett. Horváth tiszthelyettes a helyzet mérlegelésében mindenestre olyan határozottságot, céltudatosságot s a lehetőségek felismerésében oly helyes érzéket tanúsított, hogy ezek kedvéért elfelejthetjük azt a szabálytalanságot, amit ezzel tulajdonképpen elkövetett.

Lássuk már most magát az esetet.

Eiser Emil volt tart. repülőszázados családjával együtt Taresafürdőre menekült Budapestről 1919 júniusának elején, mert vörösök elvették tőle lakását és a vörös hadseregbe való bevonulására akarták kényszeríteni. Taresafürdőn nem érezhette magát biztonságban, ezért elhatározta, hogy Wienben próbál elhelyezkedni, amint ezt akkoriban sok magyar menekült tette.

Első wieni útját Julius közepe táján tette meg — eredménytelenül. Julius 25-én újból útnak indult. Ifj. Rehling János, egy jómódú taresafürdői villatulajdonos fia, vállalkozott rá, hogy saját fogatán átvizsgálja osztrák területre, Aspangba, ahonnan már vona-

tot lehet kapni Wienerneustadtba. Ezért az útért búsás bért fizetett Eiser.

Együtt utazott velük ifj. Rehling barátja, egy rohami jómódú földműves fia, Deutsch Alajos. A bemutatkozás alkalmával kölcsönösen álnévet használtak. Eisernél 200.000 K (u. n. kékpénz) és ruhanemű volt hátizsákba csomagolva. Elindultak s erről az útról Eiser soha vissza nem tért, sem pedig utazása célját el nem érte. Eltűnt.

Ifj. Rehling 3 nap múltán, Deutsch pedig augusztus 3-án érkezett vissza Taresafürdőre. Eiserné nyugodtan várakozott arra, hogy ura visszatérjen, vagy hírt adjon magáról, de teltek-múltak a napok, Eiser nem adott életjelt magáról. Ifj. Rehling igyekezett őt megnyugtani azzal, hogy nem történhetett semmi baja sem az urának, mert Aspangon minden baj nélkül vonatra szállt. Eiserné azonban nem tudott megnyugodni s értesítést küldött fivérének, Bérczy Antal Györgynek, aki azonnal elutazott Aspangra, Wienerneustadtba, Wienbe, átkutatta a szállodákat, de sógorát nem találta meg.

Augusztus 14-én tettek Eiserné és Bérczy feljelentést ebben az ügyben a taresafürdői különítménynél. Négy nap múlva, augusztus 18-án érkezett meg a különítményre Horváth tiszthelyettes és átvette az ifj. Rehling eredménytelen kikérdezése után holtpontra jutott nyomozás vezetését. Eisernét igyekezett lehetőleg megnyugtani azzal, hogy a Rehling család vagyonos és jó hírben áll, ifj. Rehlingről nem lehet feltételezni ilyen gonosztságot.

Ezt azonban csak a rettegő asszony vigasztalására mondotta Horváth tiszthelyettes, de magában nem így gondolkozott a dologról. Gyors tempóban akarta tisztázni ifj. Rehling János és Deutsch Alajos szerepét. Megkereste tehát írásban az aspangi és hochneukirchenei osztrák csendőr őrsöket s vázolta az eltűnés körülményeit megkereste azokat, hogy a nyomozást vezessék be.

Horváth tiszthelyettes abban bízott, hogy ha Eiser valóban megérkezett Aspangba, ezt az osztrák csendőrök meg tudják állapítani, mert ifj. Rehlinget több szállodában jól ismerték. Ha pedig gyilkosság áldozata lett Eiser, úgy a hullának kell előbb-utóbb megkerülnie.

Augusztus 29-én a hochneukirchenei őrsről érkezett értesítés végre bizonyosságot hozott. Zöbern község határában férfinullát találtak, amely igen hasonlított Eiser személyleírásához.

Horváth tiszthelyettes a felsőöri őrsről telefonon egy járőrt kért, hogy az a nyomozás további során segítségére legyen. Bérczyvel pedig megbeszélte, hogy átkocsiznak Ausztriába a hulla felismerése és a nyomozás lefolytatása végett. Ifj. Rehling természetesen állandóan benne állott Horváth tiszthelyettes gyanújában s ezért megbeszélte Bérczyvel azt is, hogy Bérczy fog kocsit keresni s úgy tesz majd, mintha mást, mint ifj. Rehlinget nem találna.

Így is történt. Ifj. Rehling gyanútlanul belement a dologba és kétszeres ár ellenében hajlandó volt Bérczyt átvinni Ausztriába.

Csak akkor lett azután ifj. Rehlingnek láthatólag melege, amikor Horváth tiszthelyettes és Vonyó Mihály őrmester is felkapaszkodtak a kocsira. De hamarosan észbe kapott s belátva, hogy ellenkezésével csak gyanussá tenné magát, jó képet vágott a dologhoz és elindult. Ettől a perctől kezdve őrizet alatt volt.

Az út Hochneukirchenig mintegy 19 kilométer s így a kocsizás nem tartott sokáig. Horváth tiszthelyettes közölte Kaufmann Ferenc osztrák csendőr őrsparancsnokkal az ügy részleteit is és közölte vele azt a gyanút, hogy ifj. Rehling János és Deutsch Alajos a tettesek, mert velük indult el Aspangba Eiser, holttestét pedig Aspang előtt találták meg, oda tehát meg sem érkezett.

Az osztrák őrsparancsnok készségesen támogatta a magyar csendőröket. Két kocsit rendelt a laktanya elé s azokon Zöbernbe hajtottak.

A hulla a temető halottas házában feküdt. A felismerhetetlenségig oszlásnak indult már. Egy zöberni fiú találta meg egy járatlan, mély erdőrészen.

Horváth tiszthelyettes megpróbálkozott a tetemrehívással. A bevezetett ifj. Rehling azonban görcsösen

elfordította a fejét és sehogysem akart ránézni a hullára. Így vívódott egy ideig, míg végre lassan a hullá felé fordította a fejét és gyötrelemdúlta arcán világosan olvasható volt, mi megy végbe ebben az elvetemült lélekben. Valami ellenállhatatlan kényszer hatása alatt fordult tekintete lassan a hullá felé s amikor rászegte a szemét, megremegett, még fakóbbra halványodott az arca és egy-két tántorgó lépést tett előre. Ártatlan emberek is húzódznak és borzadnak a hullá látásától, de így csak egy bűnös ember roppanhat össze, akit tetemre hittak.

Horváth tiszthelyettes kertelés nélkül kérdezte meg ifj. Rehlingtől: miért gyilkolták meg Eisert? Szándékosan használt többes számot, mert tudta, hogy ez eszébe juttatja ifj. Rehlingnek a bűntársát is és kétségbeesett helyzetében úgy fog ebbe belekapaszkodni, mint a fuldokló a szalmaszálba. Ismerte az ember ama gyöngéjét, hogy csak fele súlyát érzi a bűnnek, a bajnak, ha más is részese annak és igyekszik is e fele részben gyorsan túladni — a másik rovására.

Így történt ez ifj. Rehlinggel is. Kijelentette, hogy a hullában felismerte Eisert — a ruhájáról. De nem ő ölte meg, hanem Deutsch. Az osztrák járőr erre megbilincselte ifj. Rehlinget. Horváth tiszthelyettes pedig folytatta a nyomozást. Kikérdezte a szálloda személyzetét, hogy Eiser eltűnése idejében nem látták-e ifj. Rehlinget és Deutschot s ha igen, kivel voltak, mi volt náluk stb.

Az egyik szállodai szolga jól emlékezett arra, hogy az eltűnés idejében ifj. Rehling és Deutsch kocsin a szállodához érkeztek. Csak ketten voltak és Deutsch egy bőrszíjas hátizsákot, egy fekete tiszti vállgallért és egy botot emelt le a kocsiról. Ezeket a holmikat felvitte a szobájába.

Egy szobalány is vissza tudott erre emlékezni. Takarítás közben látta a szobában az említett tárgyakat.

Ifj. Rehling és Deutsch csak egy napig maradtak a szállodában s aztán elutaztak Wienbe. Előzőleg sokat sugdolóztak és általában titokzatosan viselkedtek. A szobalány állítása szerint minden holmijukat magukkal vitték.

Horváth tiszthelyettes tudta ifj. Rehling wien-i lakáscímét. Telefonon megkereste a wien-i IV. kerületi rendőrkapitányságot s kérte a házkutatás megtartását. Az osztrák járőr pedig hozzáfogott a tényvizlat megírásához.

A nyomozás azonban még korántsem volt befejezve s ezt Horváth tiszthelyettes nagyon jól tudta. Hagyta tehát az osztrák kollégákat körmölni, maga pedig újra a szobalányt kezdte kérdegetni, mert nem hitte neki, hogy csak annyit tudott, amennyit elmondott. A nő kíváncsiság ennél többet észrevesz egy olyan ember viselkedésében, aki néhány órával előbb gyilkosságot követett el s a zsákmányt magával vitte a szállodába.

A szobalány — látva, hogy emberére akadt — előadott egy E. E. monogramos hálóinget, egy véres zsebkendőt, egy arany keretes szemüveget tokban és több kisebb tárgyat, amelyeket Deutsch hagyott nála, hogy őrizze meg, amíg eljön azokért. Bérczy felismerte sőgora holmijait ezekben a tárgyakban.

A bűnjeleket az osztrák csendőrök beszoigáltatták az osztrák járásbírósnak. Horváth tiszthelyettes engedélyt kért ifj. Rehling újabb kikérdezésére, aki azonban most sem mondott többet, mint az első alkalommal: hogy ő magára hagyta Eisert Deutschsal s nem tudja, mi történt az erdőben kettőjük között.

Most azután sietett hazafelé Horváth tiszthelyettes — Deutsch elfogására. Tarcsafürdőre megérkezve, azonnal kiküldötte e célból Krommer Antal tiszthelyettest. És mert útközben arról is értesült, hogy Deutsch Ausztriából jövet Alsólövőben 22.500 koronáért két szép csikót vásárolt, meghagyta Krommer tiszthelyettesnek, hogy a csikókat is vegye őrizetbe.

Krommer tiszthelyettes a rohonci őrstől kért járőr segítségével el is fogta Deutschot és a csikókat őrizetbe vette.

Horváth tiszthelyettes azután kikérdezte Deutschot, aki a következőképpen ismerte be a gyilkosság elkövetését.

Jó barátságban volt ifj. Rehling Jánossal és gyakran, így július 25-én is átrándult hozzá Tarcsafürdőre.

Aznap vitte át ifj. Rehling Eisert Ausztriába. Ő is felült a kocsira. Ifj. Rehling azt mondotta neki, hogy utasuk gazdag ember, akinél sok pénz van s átadott Deutschnak egy forgópisztolyt, hogy tegye zsebre. Útközben megbeszélték, hogy megölik és kirabolják Eisert. Amikor beérkeztek Ausztriába, egy alkalmas helyen letértek a rendes útról s egy kis dűlőúton haladtak erdőn keresztül. Leszállottak a kocsiról és gyalogosan haladtak mellette. Elöl Eiser, utána Deutsch. Rehling a lovakat vezette.

Amikor már mélyen bent jártak az erdőben, Deutsch rásütötte a pisztolyt Eiserre, de sikertelenül, mert a pisztoly csüörtököt mondott. Eiser meghallotta a csettenést, hátrafordult és rákiáltott Deutschra: „Mi az!!“

Ifj. Rehling figyelte a jelenetet s látva, hogy a kocka el van vetve, boxerével fejbevágtá Eisert. Deutsch pedig zsebkésével szúrta nyakon. Az ütés és szúrás abban a pillanatban megölte Eisert.

Ezután kirabolták, elhajtottak Aspangra, ahol megosztottak a pénzen. Deutsch — állítása szerint — 20.000 koronát kapott s abból sportruhát, cipőt és kalapot vett magának. Tagadta, hogy a csikókat a rabolt pénzen vette volna. De azt, hogy hol szerezte azokra a pénzt s hogyan került a zsebébe az a 18.000 korona, ami megmozgatásakor onnan előkerült, nem tudta megmondani. A csikókat alku nélkül oly magas áron vásárolta, hogy azon mindenki csodálkozott. Csak eből szerzett pénzt szoktak így elkótyavetyélni. Külömben a járőr éppen azon érte Deutsch apját, hogy a csikókat hamis járlatokkal vásárra akarta vinni.

Közben ifj. Rehling beismerte, hogy a rabolt pénzből apjának 50.000 koronát adott át megőrzésre. De tagadta, hogy a rablógyilkosságban cselekvőleg részt vett volna. Ugy adta elő a dolgot, hogy Deutsch esalta el Eisert egy rövidebb gyalogútra, ahol nem kell attól tartani, hogy csendőrökkel találkozunk. Így aztán elváltak tőle, ő pedig egyedül behajtott Zöbernbe és ott várt rájuk. Deutsch egyedül érkezett meg azzal, hogy „a dolgot elvégezte“. A rabolt pénzen azután megosztottak.

Kiderült, hogy ifj. Rehlingnek volt igaza: Deutsch egyedül végzett áldozatával. Az ötlet azonban ifj. Rehlingtől származott és a rablás eredményéből ki is vette a rá eső részt.

Id. Rehling János előadott 30.000 koronát, amit a fia rábízott, tehát nem 50.000 koronát, mint azt a fia mondotta. A házkutatás alkalmával előkerült a sportruha és Rohoncon Deutschéknál egy gyémántos aranygyűrű, amit ifj. Rehling vásárolt Deutsch húgának.

A wien-i házkutatás pedig előteremtette Eiser vállgallérját, hátizsákját és botját.

Deutsch és ifj. Rehling kölömbben 3 napos áldomást ittak Wienben a „jól végzett munkára“, miközben békézően költek. Rohoncon pedig saját költségükön ténemulatságot rendeztek.

De azután Horváth tiszthelyettes rendezett számukra nem éppen vidám „ténemulatságot“ azzal, hogy nyitva tartotta a szemét és a legszélesebb körre kiterjedő példás gondossággal és bátor tetterővel kibogozta a bűncselekmény szálait, amelyeket pedig egy országhatár tett még nehezebben járhatókká.

A wien-neustadti büntetőbírósnak 8 évi fegyházra ítélte ifj. Rehlinget, Deutschra pedig a szombathelyi kir. törvényszék mért ki ugyanannyi börtönbüntetést. Előbbi Grázban, utóbbi Kehidán tölti a büntetését.

Id. Rehling János és Deutsch János pedig orgazdaság miatt bűnhődtek.

Az osztrák lapok a nyomozás befejezése után és a főtárgyalás alkalmával dicsérőleg írtak a magyar csendőrök teljesítményéről.

Ne csodálkozzék senki, ha e században, hol anyagi kényelmek annyira növekedtek, mégis oly kevés megelégedett embert találni; s hogy míg az emberi nem diadalmasan terül e föld fölött, s egyes aaiival magasabbra emelkedett, mint ősei álmodhaták, mégis oly kevés zöld, oly ritka viruló levélre akad; a hit eltűnt az emberek között, s nélküle nincs élet.

Eötvös.

AZ ORSZÁGOS TISZTI KASZINÓ KÖZLEMÉNYEI

Albánia, a skriptárok titokzatos országa című mozgó-fénykép-előadást a Tiszfikasszinó f. évi május hó 17-én hétfőn délután 5 és este 8 órákor — általános közkíváncsi — ismét bemutatja azok számára, akik azt még nem láthatták. Az egész előadást tamburások zenekara kíséri. Szóbeli előadás helyett — új módszer szerint — a magyarázó szöveg is vetítve jelenik meg a vásznon. Szerző: Miákieh Alajos ny. alezredes, ki a világháborúban albán szabadesapatunk parancsnoka volt. Vendégeket is szívesen lát a Kaszinó. Egyébként a belépés a mezei előadásoknál megszokott módszer szerint történik. Személyjegy: 7000 korona.

CSENDŐR LEKSZIKON

32. Kérdés. *Hamis vád büntette fennforoghat-e akkor, ha az állítólag hamisan feljelentett büncselekmény elévült s így a vádnak tárgyi alapossága vagy alaptalansága be nem bizonyult?*

Válasz. Az a körülmény, hogy a hamisan vádolt által tett feljelentésre a bünvádi eljárást elévülés címén szüntessék meg s így a feljelentett egyén büncselekményének kérdése tulajdonképpen nyitva maradt, a hamis vád büntetettének megállapítását nem zárja ki. Ilyen esetben a hamisan vádolt panaszára megindult bünvádi eljárás során teszik vizsgálat tárgyává azt, vajjon fennforogott-e a hamis vád miatt panaszolt egyén által annak idején feljelentett büntetendő cselekmény. A hamis vádat egyébként akkor is megállapítják, ha valaki tudva azt, hogy a büncselekmény elévült, ezt rosszhiszeműen elhallgatva jelenti fel annak elkövetőjét, jöllehet a cselekmény már az ő tudomása szerint is megszűnt büntethető lenni az elévülés miatt.

33. Kérdés. *Mezei telken levő kútnak fedetlenül, illetőleg bekerítetlenül (kávátlanul) hagyása tiltott cselekmény-e?*

Válasz. A cselekmény veszélyezteteti az emberek és állatok testi épségét és életét s az 1894:XII. t.-c. 95. §-ának 1) pontjába ütköző kihágás. A törvény alkalmazásának feltétele az, hogy az illető telektulajdonos a kút bekerítésére előzőleg utasíttassék. A közigazgatási hatóságnak egyébként arra is joga van, hogy ha a bekerítés elrendelésének a tulajdonos nem tesz eleget, az elrendelt intézkedést a mulasztó költségére fogantathatja.

Ha a tulajdonos illetően mulasztása folytán egyébként szerencsétlenség történik, a Btk. 310. §-ába ütköző gondatlanság által okozott súlyos testi sértésért, vagy a Btk. 290. §-ába ütköző emberölés vétsége miatt vonják felelősségre. Ilyenkor nyomatékos súlyosító körülménynek számít az, hogy az illetőt mulasztására már a szerencsétlenség megtörténte előtt figyelmeztették. Ha idegen állat esik áldozatul a mulasztásnak, a telektulajdonos polgári jogi kártalanítással tartozik.

34. Kérdés. *A csendőrörsöt névtelen levélben arra figyelmeztették, hogy az egyik helybeli kereskedő a fényüzési forgalmi adó szedésében és kezelésében nagy összeggel károsítja meg a m. kir. kincstárt s e cselekményének leplezése végett hamisan vezeti a pénzügyi hatóságok által megkövetelt könyveket és jegyzékeket. Milyen büncselekmény a feljelentett cselekmény s mi a csendőrörsnek első teendője?*

Válasz. A feljelentett cselekmény az 1920:XXXII. t.-cikk rendelkezései szerint büntetendő adócsalás, amelynek elbírálására az a kir. törvényszék illetékes, amelynek területén az adócsalással veszélyeztetett

kincstári érdek képviselőjére hivatott pénzügyigazgatóság van. A vádat a kir. ügyészség képviseli ugyan, de az eljárást csak az illetékes pénzügyigazgatóság (Budapesten az adófelügyelő és a közp. díj- és illeték-kiszabó hivatal) feljelentésére lehet megindítani. Ebből tehát az következik, hogy a csendőrörshez érkezett ilyen feljelentést azonnal az illetékes pénzügyigazgatósághoz kell megküldeni és semmiféle nyomozó intézkedést nem kell tenni, annyival is inkább, mert a törvény azt is kimondja, hogy a nyomozás teljesítése a pénzügyi hatóság hatáskörébe tartozik. Ha az örs a kir. ügyészséghez küldi be a feljelentést, a kir. ügyészségnek kell a feljelentést a pénzügyigazgatósághoz áttennie. Ha a pénzügyi hatóság a kellő anyag összegyűjtése után a kir. ügyészségnél a maga részéről feljelentést tesz, a kir. ügyészség a nyomozás esetleges továbbvitelében rendszerint a pénzügyi hatósághoz fordul, de jogában áll a csendőrséget is megbízni nyomozó cselekmények teljesítésével.

35. Kérdés. *A vasárnapon és Szent István napján kötelezőleg elrendelt ipari munkaszünetnek mily vonatkozásai vannak a szeszes italokat kimérő üzletekre? Van-e oly törvényes tilalom, amelyet a kocsmái mulatozásokra vonatkozólag a vasárnapi és ünnepi istentiszteletre tekintettel adtak ki?*

Válasz. A törvényes munkaszünet napjain a kizárólag pálinkamérő boltokat zárva kell tartani. Más, szeszes italok kimérésével foglalkozó üzleteknek sem szabad pálinkamérőket kimérni, kivéve azt az esetet, ha a vendéglőben, kávéházban, cukrászoltban feát szolgálnak fel, mert ebben az esetben a hozzáadagolt rum is kiszolgáltatható. Vegyeskereskedések, ha erre a pénzügyi hatóságtól engedélyük van, korlátozott mennyiségben az engedélyükben felsorolt szeszes italokat, az üzlet nyitvatartásának ideje alatt (reggel 7 órától délelőtt 10 óráig) kiszolgáltathatják, természetesen az égetett szeszes italok kiszolgáltatásának kivételével. Vendéglőkben, kocsmákban bort és sört az ily helyiségekre megállapított záróórán belül korlátlanul lehet kiszolgáltatni.

A vasárnapi és Szent István-napi munkaszünetre vonatkozó legutóbbi rendelkezések az 1921. évi 94.537. sz. kereskedelemügyi m. kir. miniszteri rendeletben foglaltatnak. A rendelet ellen vétőket kihágás miatt az 1891:XIII. t.-c. 6. §-a alapján bünteti meg a közigazgatási hatóság.

Meg kell jegyezni, hogy az elsőfokú iparhatóságnak joga van az érdekelt üzletemberek többségének kívánságára bizonyos üzletágakra vonatkozólag teljes munkaszünetet is elrendelni. E tekintetben tehát a jogi állapot egyes helyiségekben különböző lehet.

A kötelező munkaszünet szabályozásának kérdésével kapcsolatos az 1868:LIII. t.-c. 1. cikkben foglalt ama rendelkezés, hogy vasárnap és más ünnepeken a templom és az egyházi szertartás közelében mindazt mellőzni kell, ami a szertartást zavarhatná. Ha tehát a templom közelében kocsmá van, a nyilvános mulatozás és dorbézolás az istentisztelet ideje alatt tilos, amennyiben ez az istentiszteletre zavarólag hatna és az azon résztvevőkben jogos megbotrányozást keltethetne, bármily nyilvánvaló legyen is a kocsmárosnak az a joga, hogy üzletét nyitva tarthassa s üzleti forgalmát a munkaszüneti rendelkezések keretén belül intézhetti. Aki a vasárnapi istentisztelet ünnepélyességét kegyetlenül és durván megzavarja, akár ilyen kocsmái forgalommal kapcsolatosan, akár más módon, a kib. Btk. 52. §-ába ütköző kihágást követi el.

Ki kell itt tértünk egy másik kérdésre, amelyet minden csendőrnek ismernie kell. Tudvalevő, hogy a vármegyei és városi törvényhatóságoknak, valamint a rendezett tanácsú városoknak szabályrendelet-alkotó joguk van, amelyben kihágásokat állapíthatnak meg. Valahányszor tehát oly eset fordul elő az örs területén, amely a helyi viszonyokból eredő s sokszor helyi jelentőségű szabálytalanságot foglal magában, amelyet azonban a jogi rend és a közbiztonság szempontjából nem szabad eltérni, mindannyiszor vizsgálódás tárgyává kell tenni azt: nincs-e a helyi hatóságnak az előfordult kérdéssel összefüggő szabályrendelete? Taná-

esos (s a hivatása magaslatán álló csendőr ezt meg is teszi) a községek szabályrendeletei iránt is érdeklődni, mert bár a községnek nincs kihágást megállapító joguk, szabályrendeleteik útmutatást és eligazodást nyújthatnak egyesek által elkövetett rendellenességek kiküszöbölésében, megelőzésében és megtorlásában.

36. Kérdés. *A világtalan, tehetetlen agg édesanyját az ápolására köteles férjes leánya az utcára vezetni s ott magára hagyja éjnek idején. A falu utcáin csatangoló kutyák ugatására és az öregasszony sikoltozására összecsendült nép a szerencsétlen asszonyt a község kezdetleges menedékházába kíséri el, ahol azóta az asszony nagy nyomorúságban és piszokban tengődik, mert a község a tehetős rokonokra tekintettel az ápolás költségeit viselni nem akarja s felhívására az asszonyt elhagyó házaspár sem akarja őt eltartani. Van-e bűnvádi felelőssége ezt a rút cselekményt elkövető leánygyermeknek s van-e törvényes mód arra, hogy az agg szülő ápolására és eltartására kényszerítsék őt?*

Válasz. Hasonló eset, sajnos, elég gyakran fordul elő a vidéki egyszerűbb nép körében, amit a műveletlenségnek kell első sorban tulajdonítanunk. Igazi áldító oka egyébként a szívtelenséggel párosult kapzsiság, az erkölcsi érzés hiányossága, ami ellen az óvatosabb szülő akként védekezik, hogy életében nem ruházza át vagyonát gyermekeire, mert ösztönszerűleg érzi, hogy a vagyontalan szülőnek kevesebb becsülete lesz gyermekei előtt s nem teszi ki magát annak a tragédiának, amit a nagy angol drámaíró, Shakespeare írt meg „Lear király”-ában, aki, miután felosztotta gyermekei közt országát, földönfutó sorsára jutott, mert a hálátlan gyermekeknek nyűg lett az agg apa eltartása.

A kérdésben leírt cselekmény egyébként mindenben kimeríti a Btk. 287. §-ának 2. bekezdésébe ütköző elhagyás bűntettének összes tényeleit. A nyomozásnak arra is ki kell terjednie, miként bánt előzőleg az elaggott anyával lelketlen leánya, nem bántalmazták-e előzőleg s milyen jelenleg az egészségi állapota, nem szenvedett-e egészségkárosítást az őt ért sanyargatások miatt?

A fennálló törvényes rendelkezések szerint a gyermek, ha erre vagyoniilag képes, munkára képtelenné vált, elaggott szülőjét eltartani köteles. A község tehát nyugodtan előlegezheti a menházában ápolott asszony ellátásának költségeit, módjában van közigazgatási úton (tehát nem per útján) behajtani a vagyonos gyermeknek azt az összeget, amelyet a szülő ellátása fejében kiadott.

Helyesen jár el az örs, ha a bűnvádi nyomozás során kiderült tényállást a gyámhatóságnak is tudomására hozza avégből, hogy az ügyefogyott asszony érdekeinek védelmében a bűnvádi eljáráshoz kirendelendő gondnok útján csatlakozhassék. A kirendelendő gondnok egyébként a gyámhatóság felhatalmazására jogi lépéseket tehet arra, hogy a köteletségéről megfeledezett gyermek peres úton kényszeríttessék oly összeg fizetésére, amelyből az öregasszony megélhet.

Ha a fecske levert fészket ismét újra és újra tudja rakni, s legfőleg az üldözésen okulva, más eresz alatt keres védelmet; rommá dőlt életterv vagy vesztett vagyon miatt miért csüggedjen el éppen az ember, ki egyedül bír értelemmel s egyedül hisz a gondviselésben?

Kemény.

Alapítva: 1874.

Telefon:
József 8-61 sz.

ZELINKA KARDGYÁR
BUDAPEST, IX. KER., ÜLLŐI-ÚT 55. SZÁM.
A MAGY. KIR. CSENDŐRSÉG SZÁLLÍTÓJA.

Kardnikkelezést és
egyéb javításokat
elvégeztünk.

KERÉKPÁROK Világhírű eredeti
francia gyártmány
„DUNLOP” angol
gummikkal, szabadonfutóval és teljes
felszereléssel
1,900.000 korona készpénz
Gummik és alkatrészek gyári árban
Schwartz Géza
kerékpár nagy raktára
Budapest, Német-u 45. József-u. sarok
(Vigyázat, saroküzlet)

A Csendőrségi Lapokban

csak olyan teljesen megbízható cégek hirdetéseit közöljük, amelyekről olvasóink bizalommal vásárolhatnak. Annak a cégnek a hirdetését, amely ellen a legkisebb jogos kifogás merül fel, azonnal töröljük, miért is kérjük olvasóinkat, hogy minden felmerült panaszt velünk közölni szíveskedjenek.

Csendőr urak figyelmébe! A m. kir. esendőrségnél hosszú idő óta használatban levő és előnyösen ismert világhírű
„AUTOMOTO-PARI”, „DIXI”, „VICTORIA”
kerékpárok és alkatrészek képviselőt átvettem és így módomban van fenti kerékpárokat a m. t. Csendőrség véglegesített tagjainak **12 havi** részletfizetés mellett rendelkezésre bocsátani.

ÁRAK:

„Automoto-Paris”, „Atmos-Arbre”, „Victoria-Praeciosa”, „Dixi” 50. szám K 2,900.000 (232 pengő)
„Automoto-Paris”, „Racan-Rabat”, „Victoria-Luxus”, „Dixi” 200. szám „ 3,100.000 (248 „)

Előlegül mindkét sorozatban 350.000 korona (28 pengő) fizetendő. — Saját érdekében kérje levelezőlapra a részletes ismertetőt és az elismerő levelek gyűjteményét. Kerékpáralkatrészeket és felszerelési cikkeket levelezőlap rendelésre gyári áron szállítok utánvétellel.

KOVÁCS JÓZSEF kerékpár, varrógép és sportcikk gyári raktára
Budapest, VI., Podmaniczky-utca 18. szám. Telefon: Lipót 985-27.

HIREK

Dicsőretek. A m. kir. pécsi IV. számú csendőr kerület parancsnoka Keller Lajos tiszthelyettes egy tüzoltás alkalmával, járőrvezetőként kifejtett átlagon felüli igen buzgó és eredményes teljesítményéért, kerületi dicsőítő okirattal látta el, továbbá Patacs Pál őrmestert, Török László és Csapó Albert csendőröket, mert a tüzoltás alkalmával az oltást vezető őrsparancsnok járőrvezetőjüket teljes odaadással, nagy buzgalommal eredményesen támogatták — a szolgálat nevében nyilvánosan megdicsérte.

Fegyverhasználat. A vemendi közalapítványi erdőben április 11-én négy orvvadász súlyosan megsebesítette Jakobici erdőőrt és megtámadta a trefortpusztai csendőrőrs egy járőrét. Matis Károly csendőr löfegyverhasználatát következtében egy orvvadász meghalt. Csendőr nem sebesült meg. A kivégzés folyik.

Öngyilkosság. Libor Gyula leveleki őrsbeli csendőr április 12-én — ismeretlen okból — karabélyával agyonlőtte magát.

Eladók a következő könyvek: 1. *A magyar büntető törvények és szabályok magyarázatokkal és jegyzetekkel.* Szerkesztették: Vaszy Gy. szűv. kezelőtiszt, IV. ker. városb. kirendelt jegyző, Szi J. Géza m. kir. csendőr szds., felülvizsgálták: K.

Nagy Sándor kir. ítélőtáblai bíró, Körner Károly es. alezr. HM. 16. oszt. vez. — 2. A. Holleig: *Verbrechen und Aberglaube*, 1908. — 3. A. Holleig: *Moderne Kriminalistik*, Leipzig 1914. — 4. *Die Erforschung strafbarer Handlungen*, II. Teil v. den Brinken Obst. a. D. Paulini Oberwachtmeister und Lehrer an der Gendarmerschule in Wollan. — 5. *Személyleírás a büntető eljárás céljaira*, besenyei László Béla csendőr főhadnagy, Bpest 1913. — 6. A. Albst: *Verbrechen als Beruf und als Sport*, Brunns. Verlag: Minden in Wien. — 7. *A magyar büntető törvények és szabályok magyarázatokkal és jegyzetekkel.* Kézíkönyv, Franklin. — 8. *Lehrbuch des österreichischen Strafprozesses* von dr. Friedrich Gaupp, Wien 1904. — 9. *Lehrbuch des österr. Strafrechtes*, dr. Friedrich Gaupp. — 10. Dr. Hans Gross: *Die Erforschung des Sachverhaltes strafbarer Handlungen*, 3. Auflage, Scheitzer Verlag Berlin 1924. — 11. *Gend. Jahrbuch 1914.*, kk. öst. Gendarmerie. — 12. *Gend. Jahrbuch 1909.*, kk. öst. Gendarmerie. — 13. *A m. kir. csendőrség zsebkönyve*, 1904. — 14. *A m. kir. csendőrség zsebkönyve*, 1901. — 15. *Általános ismeretek tára I. kötet.* — 16. *Általános ismeretek tára II. kötet.* — 17. *Általános ismeretek tára II. kötet.* — 18. *Tüzrendészet. A tűz keletkezésének okai és azok nyomozása.* Tüzoltóság, Budapest, 1907. — 19. *Csendőrségi Lapok III. évf.* 1909. 52. számú, Bpest, dec. 26. — 20. *Csendőrségi Lapok 1912. évf.* — 21. *Csendőrségi Lapok 1911. évf.* Érdeklődők a címet a szerkesztőségnek meg tudhatják.

Helyreigazítás. Legutóbbi számunk Könyvismertetés rovatának második közleményében Sándor Imre helyett tévesen Sándor Jenőt írtunk. A megrendeléseket tehát Sándor Imre címére (Budapest, V., Nádor-utca 7.) kell küldeni.

Csendőrségi szállító!

Sapkák Kardok Kardbojtok

Khaki szövetek Szabókellékek
Egyenruhák és egyenruházati cikkek
legolcsóbban

a 36 év óta fennálló és a csendőrségnél elismert

MÁRER egyenruházati intézetében

Budapest, VIII., Baross-tér 6. szám

a keleti p.-udvar érkezési oldalán, a Baross-szoborral szemben.

Telefon: József 21—78.

Lapunkra való hivatkozásnál megrendelési költséget a cég visszatéríti.

Kérje kivonatos árjegyzékem.

Testületeknek nagyobb megrendelésnél % árengedmény.

Levente és Bocskay sapkák!

Világhírű

TRIUMPH kerékpárok, GRITZNER varrógépek

kedvező részletfizetésre is.

KERÉKPÁRGUMMIK ÉS ALKATRÉSZEK GYÁRI ÁRBAN.

BACHRACH Budapest, VII., Wesselényi-utca 56.

SIMON GYULA bőrönd- és bőr- diszmu-készítő

Budapest, VIII., Baross-utca 1. sz.

Calvin-tér mellett.

Csendőrségi tagoknak árengedmény.

Mikép leszek erős és egészséges?

Ha egészsége, életereje panaszra ad okot, gyorsan kifárad, ideges, étvágytalan, álmatlan stb., kérje fenti című könyvet, amelyet a csendőrség minden tagjának díjtalanul küld meg a Nutrigén Vállalat központja Budapest, VII., Kertész-u. 50/c.

Csendőrségi kerékpárjaink megérkeztek!

Kedvező részletek. Kerékpár alkatrész, friss gummik nagyban árrban. Világhírű VARRÓGÉPEK. Javítások gyorsan és olcsón.

LÁNG IMRE BUDAPEST, VI., TERÉZ-KÖRÜT 3. SZ (Sarok üzlet)
Árjegyzék ingyen

FIGYELEM! A m. kir. Csendőrség legolcsóbb beszerzési forrása. FIGYELEM!

Mindenfajta

CIPŐT + CSIZMÁT készpénzáron vásárolhat hathavi lefizetésre

Utaltatvánnyal, nyomtatvánnyal és felvilágosítással készséggel szolgál a

NORMA CIPŐKERESKEDELMI R.-T.

Telefon 79—79. Budapest, V. kerület, Erzsébet-tér 13. szám. Telefon 79—79.

Elöléptek: Örmesterré: az I. számú csendőr kerületben: Hangyál Adám, Domonkos Vince, Batiz László, Sz. Nagy János, Makai Balázs, Geröcs Antal, Klucserics József, Veréb András, Golya György, Euczi János; a IV. számú csendőr kerületben: Sipőcz Viktor, Bollik Vendel, Dékány József, Domonkos Lajos, Princz Ferenc, Lakatos Sándor II., Magyar Sándor, Liska Vilmos, Jentetics István, Gójak Béni és Papp József csendőrök.

Házasságot kötöttek: az I. számú csendőr kerületben: Fekete Lajos örmester Dányi Sárával Gödöllőn.

Elhalt: Makay Ferenc V. számú csendőr kerületbeli gazdasági tisztihelyettes április 22-én Szegeden.

Kérelmek. Pallagi Gáspárt, aki 1922-ben csendőr volt Budapesten, keresi S. Pápai István örmester (Szank, Pest várm.) s kéri azokat, akik tudnak a jelenlegi tartózkodási helyéről, közöljék azt vele. — Kovács Gyula csendőrt kéri Kapott Andrást füzesabonyi örsbeli csendőr, hogy címét május 15-ig közölje vele.

Kölesönös áthelyezését óhajtják: Horváth János csesztregi (zalaegerszegi oszt.) csendőr a soproni vagy szombathelyi osztály területére; Sipos Ferenc és Pisznyovszky József rakamazi örsbeli (kiszvárdai oszt.) csendőrök a berettyóújfalusi osztály területére. Kérlek azon bajtársaikat, akik kölesönös áthelyezését óhajtják, hogy címüket közöljék velük.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

Cikket nemcsak a csendőrség tagjaitól, hanem bárkitől elfogadunk s azt megfelelően honoráljuk. Kéziratot nem adunk vissza. A közleményeket kérjük az ívnek csak egyik oldalára, lehetőleg félhasábosan és könnyen olvasható írással írni. A szerkesztői üzenetekben mindenkinek válaszolunk, levélben senkinek, válaszbélyeget tehát fölösleges beküldeni. Jellegül kérjük kisebb helységek neveit választani, mert az azonos jeligéből származó félreértéseket csak így lehet elkerülni.

Sok levél érkezik hozzánk a következő címmel: „Szerkesztőség és kiadóhivatal, Budapest, Országház-utca 30.” A hiányos címzés miatt természetesen egyes levelek el is kallódnak, azért kérjük olvasóinkat, hogy hozzánk intézett leveleiket a következőképpen címezzék: „A Csendőrségi Lapok szerkesztőségének, Budapest, Vár, Országház-utca 30.”

Nagy. 1. Csendőrségi pótdíjat csak a csendőrségi szolgálati idő után lehet felszámítani. 2. Katonai szolgálati idejét nem lehet beszámítani nyugdíjába, mert megszaktitása van. De nyugdíjaztatása alkalmával kegyelmi úton kérheti a beszámítást.

FIGYELEM!

ZLAMÁL LAJOS műszerész cég
Budapest, I., Krisztina-körút 151.,

mely 25 év óta fennáll és a legnagyobb szakértelemmel bír, raktárán csakis elsőrendű és a hadseregnek bevezetett fegyverkerékpárokat (Wallenrad), valamint a legjobb varrógépeket – eredeti Mundlos, Victoria és Rast & Gasser – nagy választékban tart.

Gummik és az összes létező kerékpárok alkatrészei nagy raktára. Szakszerű javítások jutányosan.

✧ A honvédség és csendőrség tagjainak árengedmény. ✧

WEISZ JÓZSEF és TÁRSAI fényképezési szaküzlet

BUDAPEST, VII., HÁRSFA-UTCA 2.

Ajánlja dúsan felszerelt raktárát mindennemű fényképezési cikkben. ✧ ✧ A csendőrség tagjainak kedvezmény!

Az 1924. évi XVIII. t.-c. alapján szervezett Iparosok Országos Központi Szövetkezete
Központja: Budapest, V., Nádor-utca 22. III. em.
Telefon: 53-33, 53-37, 151-35, L. 912-30.
Távíratcím: Ipközpont.

Szőnyegek

bútorcsövek, matrac, csinvatok, kocsigyártó- és kárpitoskelekek stb.
Neumayer Fülöp rt.
Budapest, V., Deák Ferenc-tér I. szám.
Tel.: 11-21. ✧ Alap. 1889.

BÚTORCSARNOK

ERNST GYULA, BUDAPEST, VII., DOHÁNY-UTCA 33
(Klauser-utca sarok)

Mindentelő bútork és lakberendezési tárgyak őrési választékban. A csendőrség tagjainak jutányos ár és kedvezményes fizetési feltételek. Vidékre csomagolás.

SCHAFHAUSENI és OMEGA-DOXA-zsebohár

ÓRÁKAT, ÉKSZEREKET

legjobb kivitelben, szolid árák mellett vásárolhat.

NAGY SVÁJCI ÓRALERAKAT

GÁBOR LAJOS

ÓRÁS ÉS ÉKSZERÉSZ

Budapest, V., Lipót-körút 30.

a Nyugati pályaudvar mellett.

A magy. kir. csendőrség részére kedvező részletfizetésre 3-5 havi részletre kamatmentesen szállítok.

→ Készpénzvásárlásnál 10% engedmény. →

Egy próbarendelés meggyőzi áráim szoliditágáról.

Árjegyzék kíváncsra díjmentesen.

Vidéki megrendeléseket pontosan és leköszmeresen eszközölök.

Mindennemű fali-, ébresztő- és ingabórák nagy raktára

KERÉKPÁROK

(Styria és Premier budapesti vezérképviselete.)

A híres Continental gumi gyári lerakata.

Varrógépek, legjobb gyártmány, grammofonok, hanglemezek, legolcsóbban árusítottak, részletfizetésre is.

DEMÉNYI ÉS FIA cégnél Budapest, VI., Teréz-körút 4.

Weisz Frigyes

A Kat. Kör és Szent István-Társulat tagja
Budapest, IV., Ferenciek-tere 3-4.
Kegytárgyakban legnagyobb választék
Legjobb minőségű templomi viaszgyertyák napi áron

30 év óta a világot uraló eredeti angol

The Champion kerékpárokat

3 évi jótállással előnyös részletek, kerékpáralkatrészeket, lánc, pedál, nyergeket nagyban gyári áron, külső gumik 28 cm-es, belsek 30 cm-es, Motobécane francia motorkerékpárokat 10/2 millióért szállítunk.

LÁNG JAKAB ÉS FIA kerékpár- és motornagykereskedők
Árjegyzék ingyen. Budapest, VIII. kerület, József-körút 41. szám.

Öt. Kiténtetéseinek igazolását csak úgy érheti el, ha tanukait keres, akik igazolják, hogy a szobán forgó kiténtetéseket valóban megkapta. Ugyanez vonatkozik haretéri szolgálattal idejére is. A volt 6. honvéd gyalogezred irattára Baján van. Forduljon oda a nekünk megírt adatokkal, valószínű, hogy utánajárása eredményes lesz.

Sepsiszentgyörgy. Okosabban nem is eselkedhetett volna. A családi békesség kedvéért kölcsönösen sok türelemre és elnézésre van szükség.

Parád. Olvassa el legutóbbi számunkban „S. S. J. próba-csendőr. Apátfalva” jellegű küldött üzenetünket.

Sz. P. Kübekháza. A községi közmunkában való részvételre kivétel nélkül mindenki kötelezve van, tehát a nyugdíjállományú esendőregények is, mert ezek polgári egyéneknek számítanak. A kirendelt egyén természetesen nem köteles a közmunkát személyesen teljesíteni, hanem magát felfogadott egyénnel is helyettesítheti, esetleg a község által megállapított közmunkaváltságot is befizetheti.

Cserepes 34. 1. A pénzügyőrség tagjai a pénzügyigazgatóság főnökének vagy helyettesfőnökének írásbeli engedélyével tarthatnak házkutatást. Sürgős esetben külön engedély nélkül is. A házkutatásnál jelen kell lennie egy hatósági közegnek vagy ha ilyen nem lehet igénybevenni, akkor két elfoglaltan magánegyénnek, mint tanúnak, továbbá a lakás tulajdonosának vagy megbízottjának. Ha pedig ezeket előkeríteni nem lehet, akkor a lakást hatósági úton nyitják ki és a kutatás megtartása után ugyanígy zárják és pecsételik le. A pénzügyőrség tagjai nem tartoznak igazolni, hogy a házkutatáshoz engedélyt kaptak s hogy a kutatást miért tartják meg. Ha valamelyik magánfél sérelmesnek találja a házkutatást, panaszt emelhet az illetékes pénzügyigazgatóságnál. Amint látja, a pénzügyőrség házkutatási joga lényegében nem különbözik a mienktől. 2. Nem számít be, mert 30 napon túl jött a csendőrséghez. De nyugdíjaztatása alkalmával kérheti, hogy katonai szolgálati idejét nyugdíjába beszámítsák.

Üldöz a sors. Ha Önt vizsgálati fogságának betudásával ítéltek el egy hónapra, akkor büntetése természetesen két hónap és nem egy volt, mert a bíróság a vizsgálati fogságot is büntetésnek számította. „Tiszteletellenes magaviselet”-ért a bíróság nem ítélhet el, mert ilyen büntetéseleményt a büntetőtörvény nem ismer, csak függelembetűtést. A bejegyzés tehát helyes. Az őrsparancsnoknak nemesak joga, de kötelessége is volt büntetéséről nősülési kérvényének záradékában jelentést tenni, mert hiszen a nősülési engedély megadásának egyik legfontosabb feltétele az, hogy az illető „jó magaviseletű” legyen, már pedig valakit, akit a bíróság két hónapra elítél, nem igen lehet jó magaviseletűnek minősíteni.

P. A. 1234567. Kötelezője katonai szolgálata kezdetétől számít s így 1926 november 31-én jár le.

Hortobágy. 1. Akár a csapatnál, akár a csendőrségnél teljesített 3 havi szolgálat a háborús év kétszeres beszámítására ad alapot. 2. A lapjában említett levelére tehát megkapta a választ, de azt újból nem részletezhetjük, mert minden levelet megsemmisítünk a válaszadás után és a nyugdíjba beszámítható idő kiszámításával egyébként is lehetetlen az időt tölteni. Ha ezt egy bajtársunknak megtennők, joggal kíváncsiak lennének mások is, akkor pedig más dolgainkra nem futná az időből. Valamelyik idősebb és gyakorlottabb bajtársa szívesen segítségére lesz a kiszámításban.

M. 1889. Írja meg pontosan, hogy mikor (év, hó, nap) lépett be a csendőrséghez, mert csak akkor tudjuk megmondani, hogy mikor lesz őrmesterré előléptethető. Megjegyezzük, hogy az előléptetés nemesak a szolgálati időtől, hanem a minősültségtől is függ, csupán az előírt legkevesebb szolgálati idő betöltése címén tehát senki sem tarthat igényt előléptetésre.

E. F. csendőőr. Csesztreg. Kötelezőjébe az egyesített csendőriszkoláknál pótesendőri minőségben teljesített szolgálati ideje is beszámít. Lejár 1928 szeptember 30-án. Levelében 5000 K-t találtunk s ezt lapunk javára bevételéztük.

Legjobb egszebb legelősebb a MERKUR KERÉKPÁR

A csendőrség tagjai részére különleges kedvezmény.
Gummik, alkatrészek legelősebb nagyban árban.

„Részletfizetési kedvezmény”.

DÉRY EDE géparuháza SZEGED.

Képes árjegyzék ingyen.

Alapított 1880.

Sporttermek és plakettek, sportszobrok és dísz-
tárgyak (serlegek, órák stb.) mint tisztelet- és vándor-
díjak, jelvények, katonai rendjelek

MORZSÁNYI-nál,

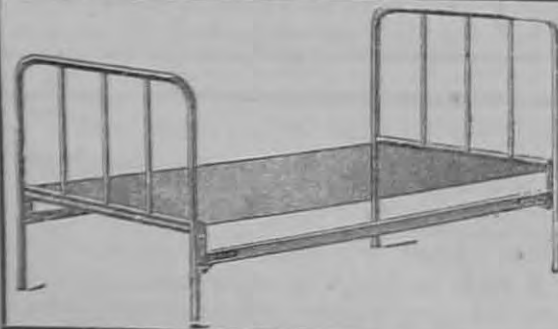
Budapest, IV., Eskü-út 5. sz.

(Klotild palota, Erzsébet hídnál)

Fürdőszoba berendezések

ülő- és gyermekfürdőkádak
magy. kir. szab. jégszekrények
és vízvezeték szerelések

Wiesel Adolf Budapest, VI., Vilmos császár-út 47.
Telefon: 91-20.

HIKKER GYULA Réz-, vasbútor-, sodronybe- tét- és gyermekkocsi gyára

Réz- és vasbútorok, valamint gyermekkocsik szak-
szerű javítását, fényezését és csiszolását elvállalom

Telefon:

Gyár

József 124-12.

Mintaraktár:

Budapest, VII., Dohány-utca 6.

Telefon:

Mintaraktár

József 61-97.

A Csendőrségi Lapokra hivatkozók 5% engedményben részesülnek.

Elsőrendű n/met gyártmányú

kerékpárok és varrógépek

véglegesített csendőroknek előnyös

részletfizetésre kaphatók.

Kerékpár és Varrógépkereskedelmi Vállalatnál

Budapest, VI., Andrássy-út 83-85 sz.

Telefon 980-22.

KERÉKPÁR varrógép, kötőgép

részletfizetésre előleg nélkül.

Hímzésre,
kötésre
oltás

LENGYEL

Budapest, VI., Gyár-utca 1.

(Aradi-utca) oldalon

**Olcsóbban mint bárhol
butor részletre, vidékre is.**

Háló, ebédlő, uriszoba, leányszoba, angol
börgarnitúra és egyéb berendezési tárgyak.

Bleier,

VII. kerület, Akácfa-utca 7. szám. Címre ügyelni!

Kaposvár B. Honvédség, vámőrség, csendőrség. Szabályzatban az nincs lefektetve, de a gyakorlat ez. Rendfokozatbeli különbség esetén azonban természetesen a magasabb rendfokozatut illeti az elsőbbség.

H. F. csendőr, Bokod. 1. Mi nem ismerhetjük azt a parancsot, amit levelében említ, de nem ismerjük Önt sem s így kérdésére sem felelhetünk határozott igennel, vagy nemmel. Ha úgy áll a dolog, amint Ön írja, akkor egészen nyugodt lehet, hogy nem marad el az előléptetése. Őrparancsnoka mindenesetre tudja, hogyan kell eleget tennie a parancsnak, amit egyébként Ön nem is vont kétségbe.

K. J. gthts., Pécs. A 63 vármegye címerének magyarázata helyszüke miatt nem közölhetjük. Ez különben is oly terjedelmes munka, hogy beszerezni sem tudná. Örvedetes dolog az érdeklődésük, de a címeren oly aprólékos dolog, hogy hiába is tanulmányoznák, rövidesen elfelejtenének mindent és összezavarnák egyiket a másikkal. Elegendő, ha a magyar címer magyarázata ismerik. Érdeklődésüket fordítsák inkább Magyarország földrajzi, néprajzi, gazdasági, történelmi stb. viszonyaira. Ezen a téren még sok olyan tanulni valójuk van, amit jó magyar embernek és magyar csendőrnek sokkal inkább ismernie kell, mint a vármegyék címerének részletes leírását.

Szalánta. Csendőr Lexikon rovatunkban találja a választ.

Eszék. Az állampolgársági ügyeket most már tömegesen és gyorsan intézik el. Ha nem nagyon sürgős az ügy, várjon még néhány hetet. Ha a kérvény eljutott a minisztériumba, akkor erről hamarosan megkapja az értesítést. Ha azonban az említett idő alatt sem kapna értesítést, vagy nagyon sürgős a dolog, akkor kérjen szabadságot és személyesen nézzen utána ügyének a belügyminisztériumban. Előzőleg érdeklődjék a községi előjárásánál és az alispáni hivatalban, ügye nincs-e ott? Elhibázta a dolgot, mert a kérvényt az alispáni hivatalhoz kellett volna benyújtania annak idején. 2. Csendőr Lexikon rovatunkban talál választ.

CSENDŐR-

tisztek, altisztek és azok családtagjai névre szóló utalványára

hat havi részletfizetésre készpénzáron

a következő cikkeket kaphatják:

női-, férfi- és egyenruha-
szöveteket, belésárukat,
vásznot, sifont, zefireket,
és egyéb vászonárakat,
női s férfifehérműveket
készen és rendelésre,
törülközőket, abroszokat,
kötött és szövött árut,
kötött gyermekgarnitúrát,
kesztyűt, harisnyát, kész
kötött kabátokat, függő-
göny és függönykelméket,
új, gyárilag sterilizált ágtyollat és pelyheket, paplanokat, mindennemű mosókelméket, selymeket, valamint disz párnákat a

TRIBON Ruházati Részvénytársaságnál
BUDAPEST, VIII., ÜLLŐI-ÚT 14. SZÁM.

A vásárláshoz szükséges **utalványok** Budapesten a csendőrkertületi parancsnokságnál, míg vidéken minden parancsnokságnál állanak t. vásárlóink rendelkezésére.

Az egyes vásárlások utáni első részletek 1926 június hó 1-ével kezdődnek.

KEMÉNYFA BÚTOROK

✦ elismert győri gyártmány jótállással ✦

HEGEDÜS ÉS TÁRSA-nál
BUDAPEST, VII., DOHÁNY-UTCA 10.

Csendőrségnek és közalkalmazottaknak 12 havi részletre előleg nélkül.

Csallóköz. 1. A postahivatal az őrs részére érkezett táviratot az őrsnek kézbesíteni köteles. Kisebb helységeiben szokásos, hogy a postamester az őrsöt távbeszélőn értesíti, hogy távirata érkezett s azt egy csendőr elviszi, ez azonban csakis közös megegyezés lehet, mert erre az őrs nem kötelezhető. 2. Sem a távirat házhoz kézbesítéséért, sem pedig magánleveleknek vasár- és ünnepnapokon a hivatalos órák alatt való kiadásáért semmiféle díjat nem szabad szedni. 3. Talált tárgyként kell kezelni, miután a vadászterület tulajdonosát nem lehet megállapítani. 4. Csendőr-lexikon rovatunkban talál kérdésére választ. 5. A cselekmény sikkasztást képez és a polgári bíróság hatáskörébe tartozik. Miután az még nem évült el, az eljárást még meg lehet indítani. 6. Nézetünk szerint nem, mert nem becsületsértő. Egyébként attól függ, hogy az illető sértve érzi-e magát, azt azután majd a bíróság állapítja meg, hogy a kijelentés becsületsértést képez-e vagy sem. 7. Beadhatja a közigazgatási hatóság útján közvetlenül is. Az előírt okmányokat csatolnia kell.

K. Sz. G., Szeged. Ha Önt a csendőrségből lefokozás mellett elbocsátották, akkor nyugdíjra egyáltalában nincsen igénye és azt sem kérheti, hogy csendőrségi szolgálati idejét polgári pályán szerzett nyugdíjigényébe beszámítsák. Megpróbálhatja kérni, hogy előző csendőrségi szolgálati ideje kegyelem útján beszámíttassék, hogy kérelme teljesülni fog-e vagy sem, azt mi nem tudhatjuk. Attól függ, hogy milyen cselekmény miatt ítélték el. A kérvényt a Kormányzó Úr Ö Főméltóságához kell intézni és közvetlenül a kabinetirodába kell beterjeszteni. A folyamodványt n. n. miniszterpapírra kell írni, félhasábosan, bélyeg nem kell rá. „Főméltóságú Kormányzó Úr!” a megszólítás. Ha kegyelemben részesül, előző szolgálati idejét hivatalból be fogják számítani, mi azonban azt hisszük, hogy erre nem sok reménye lehet.

Adófizetés és Akácfa. Olvassák el lapunk 1925. évi 3. számában „Jó keresztény” jellegre küldött üzenetünket. De hozzáfűzzük, hogy valóban jó keresztény nem nézi, köteles-e egyházi adót fizetni vagy sem, hanem kifizeti.

Magyar kir. honvédelmi minisztérium és csendőrség sportcikk szállítására

Macher Rezső és Társa
Budapest, VI., Podmaniczky-utca 45. sz.

Árjegyzék ingyen és bérmentve!

„KOGSz” nyaraltatási akciója

A KOGSz mint a múlt évben, úgy a f. évi nyári szezonban is alkalmat nyújt tagjainak kedvezményes nyaralásra.

Evégből egyezséget kötött a KANSz Államvasúti Csoport Szakbiztosítási Szakkörének Balatonfüredi Fürdő- és Üdülőttelep Jóléti Intézményével, melynek eredményeként a KOGSz tagjai május, június, szeptember, október, november, december hónapokban Balatonfüreden személyenként napl 60.000 koronáért üdülhetnek. Ezért az összegért jár lakás takarítással, napi háromszoros, de bőséges étkezés, valamint beutaztatás a gyógy- és üdülési helyre. Szív- és idegbetegek az ottani szénasv források 25% ármérséklettel használhatják; óhajra orvosi kezelés (Schmidt egyetemi tanár úr rendelkezésén) személyenként és havonként 300.000 korona orvosi honoráriumért. Ágy-, paplan- és párnabuzart, valamint lepedő elhozandó. Aki nem hoz magával, az hetenként egyszeri váltásért 5.000 koronát fizet.

Elhelyezés az Eszterházy szállóban (szanatorium mellett) és annak közvetlen közelében az intézmény által bérlet egyéb szállókban. Étkezés az Eszterházy szállóban. Az intézménynek külön strandfürdője is van.

Mindazok a tagok, kik ezt a kedvezményt igénybe venni óhajtják, előbbi számdéukat a május-június előszámlára azonnal, de legkésőbb május 10-ig, az utolsó számla legkésőbb július 15-ig szövetkezetük igazgatóságának jelentésk be. A bejelentésben megjelölendő az időszak, melyet az illető igénybe venni óhajk. Hivileg hó elejétől 4 hét. Az előszámlában kivételesen május 15-től, 4 vagy 6 hét. Beutazás a jelentkezők száma, sorrendje és a rendelkezésre álló helyek mérveha kéjess. Beutazás 4 hétre előre szövetkezetünkön történik, melynek elbírálása a beutazási jegyet kiadja. A beutazott összeg vissza nem térítendő.

Július és augusztus hónapokra havonként csak 6-6 hely áll rendelkezésre, ugyanazon feltételek mellett. Jelentkezés május hó 20-ig. Megjegyezzük, hogy a vendégek, ha azok nem családostól, hanem egymagukban utaztatnak be, kettőseivel, esetleg hármassal lesznek előnyösebbek az indokolt esetben, különösen súlyosabb szívbetegségűek fogadása mellett rendelkezésre bocsátatnak.

Mi tévő legyek. Perelje be, az teljesen magánügye, nem fogják érte felelősségre vonni. Ha igazolni tudja azt, amit levelében leírt, a bíróság megítéli a kártérítést és a per költségeit is az alperes fizeti. Csak az a kérdés, hogy az illetőnek van-e annyi vagyona, hogy mindezt be lehessen rajta hajtani?

K. Jeles örettséggel tandíjmentesen veszik fel a kereskedelmi iskolai tanárképző intézetbe. Az intézet ajánlatára valamelyik internátusban ingyenes ellátást is kaphat. Értesülésünk szerint legjobban a II. számú személyesen keresi fel dr. Dengel János egyetemi tanárt (Budapest, Szerb-utca 23.), aki ebben a kérdésben intézkedésre illetékes.

Veszprém, D. J. irodaszolga. Olvassa el lapunk f. évi 3. számában „Sz. J. irodaszolga, Abaujszántó” jellegre küldött üzenetünket.

T. Gy. Szép remény. 1. Elegendő a 6 elemi. Az erdőőri szakiskola és az erdőgazdasági szakiskola Esztergomban van. Magánúton egyiket sem végezheti el. Kötelezőjének lejártát tehát ezzel meg kell várnia. Egyébként az erdőőri szakiskola igazgatósága szívesen ad — válaszbélyeg beküldése ellenében — részletes felvilágosítást. 2. Olvassa el lapunk f. évi 1. számában „K. J., B.” jellegre küldött üzenetünket.

P. Gy. tiszthelyettes, Tiszaszőlős. Az 1925. évi 7000/M. E. sz. rendelet értelmében azok, akik más állami, városi vagy községi rendszeresített állásra élethossziglan megválasztottak s eme állásuk után nyugdíjigényük van, az után a szolgálat után kapnak nyugdíjat, amelyik után magasabb fizetést kaptak. Nyugdíjidő a két szolgálati idő összege.

Balatonboglári. Végkielégítést csak abban az esetben kaphatna, ha 5 évi szolgálata volna. Ha azonban a felülvizsgáló bizottság teljes kereset- és munkaképtelenséget állapít meg, végkielégítésre igénye lesz s akkor azt meg is kapja. A múlt évi Csendőrségi Zsebkönyv 315. és 316. oldalán talál erre vonatkozólag részletes felvilágosítást.

H. N. V. Vadászjegyet mindenki köteles vadászat közben magánál tartani és a csendőr felszólítására azt felmutatni. Vonatkozik ez a körvadászatra meghívott vendégekre is, akik részt vesznek a vadászatban. Kivételt tenni senkivel nem szabad, bármilyen rangú és állású legyen az illető.

H. I. csendőr, Izsák. A bajai alispáni hivatalban megtalálta a volt 6. honvéd gyalogezred irattárát.

Érdeklődő. 1. Érdeklődjek a hadtörténelmi levéltárban (Budapest, Vár, Bécsikaputér 4.) 2. 3. Nem találtuk.

Radvány. Raszlaviczky (nem Raszlaviczky) János százados a 3. huszárezredben szolgált Sopronban. A többiek nem találtuk.

Inkognitó. 1. A volt 4. honvéd gyalogezred irattára megszállott területen maradt. 2. A folyó évi Csendőrségi Zsebkönyv 298. oldalán találja a következőket: altisztek barna színű ködióból vagy csontból, illetve sötétbarna színre festett fémhöz való gombot hordanak, amely a magyar szent korona dombornyomatával van ellátva. 3. Bizony ezen csak úgy segíthet, ha legalább még egy tanút keres. Valószínű, hogy az a volt tiszt előjárója, akit sikerült megtalálnia, emlékezni fog rá, hogy kikkel együtt szolgált a harcúterén. Kérdezze meg tőle.

XXX. D. es. 1. Kötelezője 1927 május 31-én jár be. 2. Oda nyújtsa be az okmányt, ahonnan annak pótló beszerzésére felvilágosítást kapott. Hivatkozzék a felszólítás számára. 3. Közlöttük.

A szerkesztésért és kiadásért felelős:

PINCZÉS ZOLTÁN százados.

Pallas r.-t. nyomdája Budapesten, V., Honvéd-u. 10. sz.
(Telefon: 5-67, 5-68.)

Felelős vezető: Tiringer Károly műszaki igazgató.

VARROGÉPEK KERÉKPÁROK kedvező részletfizetésre WEISZ BÉLÁNÁL Budapest, VIII., Baross-u. 69.

Az AEG-MIGNON írógép a csendőrség kedvelt írógépe.

Előnyei:

1. rendkívüli olcsósága,
2. könnyű és kényelmes kezelhetősége,
3. azonnali és állandó látható írása,
4. egyenletes és tiszta írása,
5. nagy átütőképessége, (15 átütés egyszerre)
6. egyszerű, szolid, erős kivitele, miáltal a javítások feleslegessé válnak.

Havi 150.000 K részletfizetés ellenében kapható:
az

Unio Magyar Villamossági
Részvénytársaságnál
Budapest, VI., Andrássy-ut 15. sz.

Az egykori osztrák-magyar had-
sereg által használt

WAFFENRAD

gyártmányú kerékpárokat
tíz havi részletfizetésre csendőr-
szolgálatra alkalmas felszerelés-
sel szállít

„BÖHM” GÉPÁRUHÁZ SZENTGOTTHÁRD.

KÉRJEN AJÁNLATOT!

Eddig kb. 500 darab csendőrhasználatban.

**EZÜSTKOSZORÚS
MESTER**

Aranyéremmel kitüntetve

HALWA SÁNDOR
PUSKAMŰVES MESTER

Fegyvereket készít. Javítások. Lőszerek. Sportcikk

**BUDAPEST, I.,
KRISZTINA-TÉR 2.**

Telefon: 166-02.